

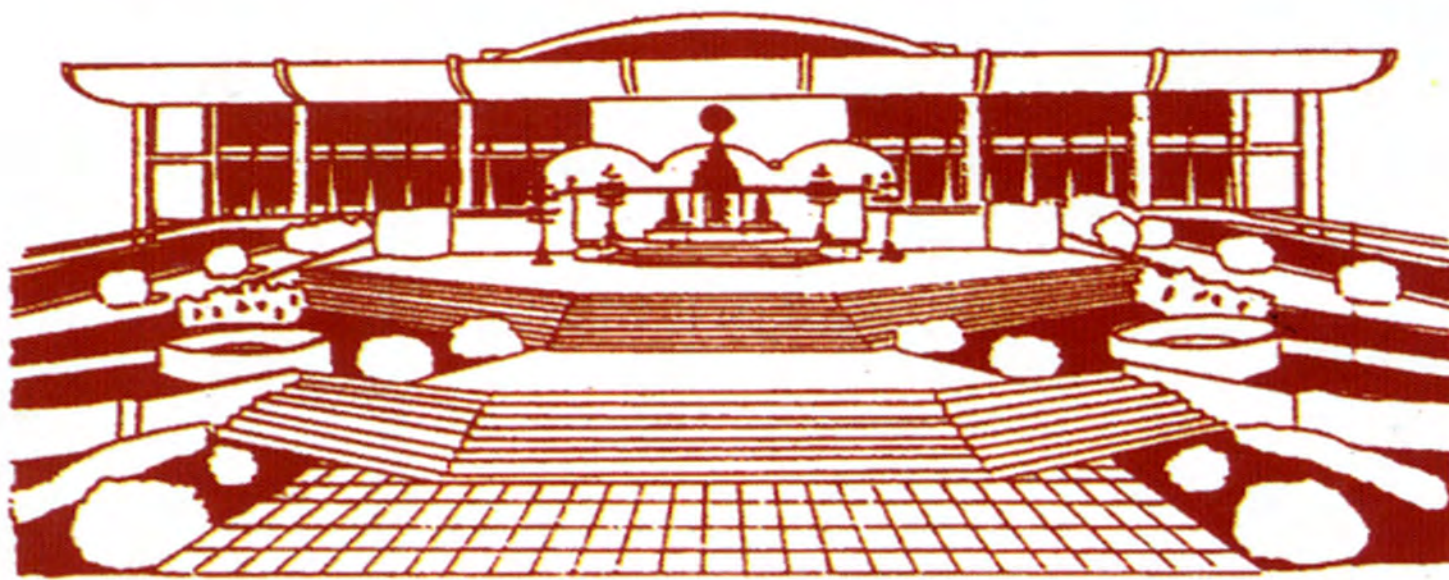

รัฐสภาสาร

ฉบับปรับปรุง

ปีที่ ๔๖ ฉบับที่ ๒ เดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑

รัฐสภาไทย

Legislative Institutional Repository of Thailand

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล

นายมนตรี ตันทวิรัตน์

นายทวี พวงทะวาย

บรรณาธิการ

นายศุภพงศ์ ขจรศิลป์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางปริยวดี พระทอง

ผู้จัดการ

นางนุศรี ชัยสุวรรณ

เหรียญก

นายประวิช ตั้งใจมั่น

กองบรรณาธิการ

นายจินดา เจริญพรรณ

นางสาวรัชณี อังตระกูล

นายบุญเรือง บุรภัคดี

นายวีระพันธ์ มุขสมบัติ

นายอัครเมศวร์ ทองนวล

นายสมบัติ ทวีศิลป์

นางอัจฉรา จุฬินยง

นางสาวพรรณพร ปิเจริญกิจ

นางสาวอรทัย แสนบุตร

นางสาวอารีวรรณ พูลทรัพย์

นางสาวจุฬารัตน์ เต็มผล

ฝ่ายศิลปกรรม

นายมานะ เรืองสอน

นายก้องเกียรติ ผือโย

นายกิตติชาติ สัมพันธ์นิรันดร

ฝ่ายธุรการ

นางอำไพ กันเกษแก้ว

นางภรณ์ คงสมจิตต์

นางสาวอาภรณ์ เนื่องเศรษฐ์

นางสาวโสภี คำมัน

พิมพ์ที่

กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บทบรรณาธิการ

รัฐสภาสารฉบับเดือนกุมภาพันธ์นี้ ได้นำเสนอบทความเรื่อง “ปัญหาแรงงานไทย” จากการศึกษาสถานการณ์แรงงานไทยในปัจจุบัน กำลังประสบปัญหาอย่างรุนแรงเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต โดยการนำ เทคโนโลยีเข้ามาแทนคนงาน หรือเจ้าของธุรกิจบางรายต้องถึงกับ เลิกจ้างคนงาน เพื่อลดต้นทุนการผลิต นอกจากนี้ได้มีเรื่อง “อนาคต ประเทศไทยกับกฎหมายสวัสดิการสังคม” ซึ่ง “สวัสดิการสังคม” นี้ ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและสุขภาพ ซึ่งเป็นหลักประกัน ความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน และเรื่องนี้ก็กำลังอยู่ในความสนใจ ไม่น้อยไปกว่าเรื่องของ “ปัญหาแรงงานไทย” เลย

“ความหมาย ความสำคัญ หลักการและวิวัฒนาการของ กฎหมาย ภาษีสรรพสามิต” เป็นเรื่องที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่ง เนื่องจากประเทศกำลังประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ จึงมีผลกระทบต่อ งบประมาณของประเทศมีไม่เพียงพอจ่ายของประเทศ จึงต้อง มีการเพิ่มภาษีในบางชนิด ซึ่งภาษีนี้นี้เรียกว่า “ภาษีสรรพสามิต”

รัฐสภาสารฉบับนี้ยังได้นำพระราชบัญญัติวิธีการพิจารณา ของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้งสรุปข่าวเกี่ยวกับรัฐสภา มา เสนอต่อท่านผู้อ่านเช่นเคย และหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป

LIART

บรรณาธิการ

Legislative Institutional Repository of Thailand

สารบัญ

บทความ

ปัญหาแรงงานไทย

ดร. โชคชัย อักษรนันท์

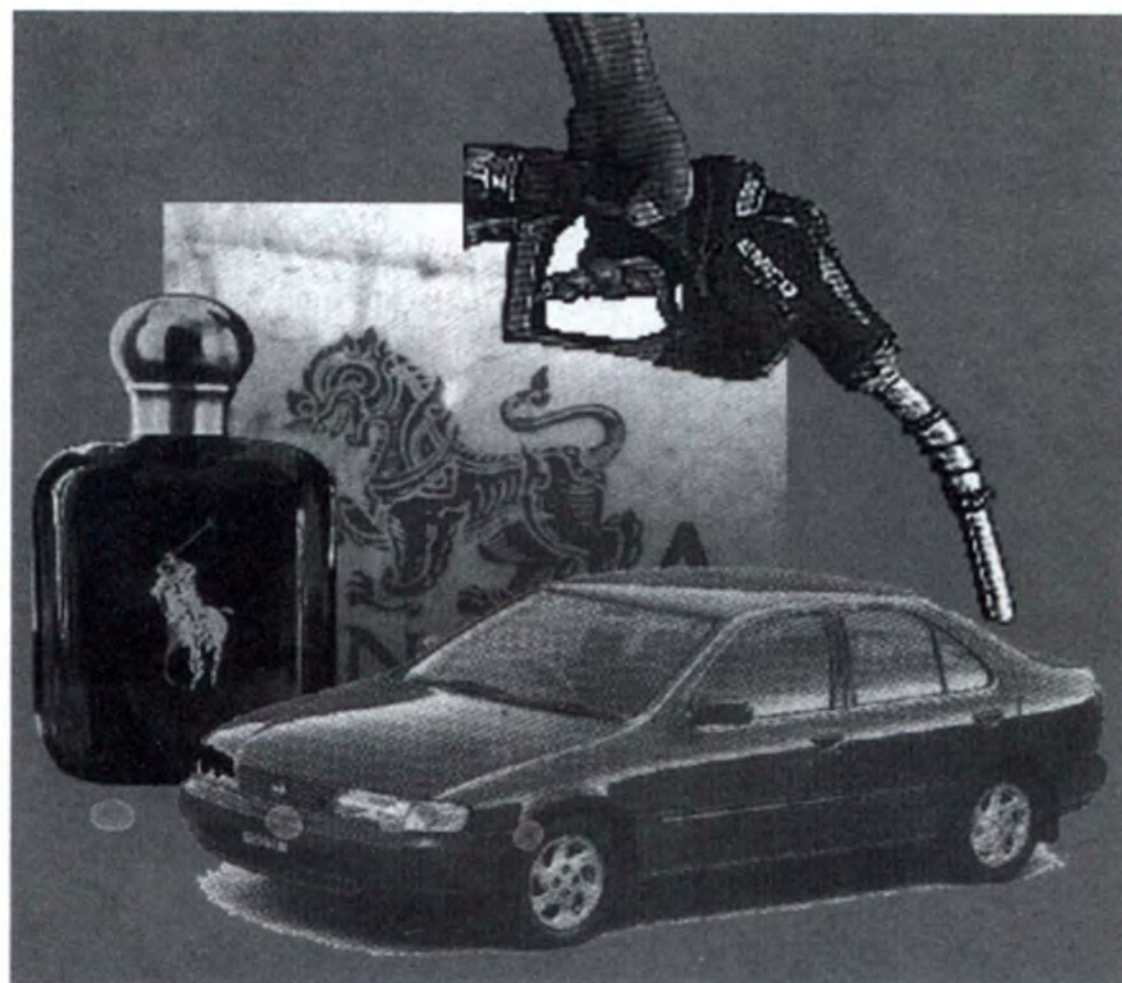
1

อนาคตประเทศไทยกับกฎหมายสวัสดิการสังคม

ร.ศ.ดร. อีระ ศรีธรรมรักษ์

9

ความหมาย ความสำคัญ หลักการและ วิวัฒนาการของกฎหมายภาษีสรรพสามิต

ดร. วีรัช วีรัชนิภาวรรณ

30

เรื่องน่ารู้

พระราชบัญญัติวิธีการพิจารณาของคณะ ตุลาการรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540

93

สรุปข่าว

LIRIT 103

☀ นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภา และนายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานวุฒิสภา พร้อมด้วยข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เฝ้ารับเสด็จพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เนื่องในโอกาสเสด็จเยี่ยมมณฑลรัฐสภา และทัศนศึกษา โดยมีเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรถวายการบรรยายพิเศษเรื่อง "กระบวนการรัฐสภาไทย" ณ ห้องประชุมกรมการ 213 - 216 ชั้น 2 อาคารรัฐสภา 2 เมื่อ 5 มกราคม 2541

☀ ประธานคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประชุม คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ณ ห้องรับรองพิเศษ ชั้น 2 อาคารรัฐสภา 2 เมื่อ 8 มกราคม 2541

☀ นายสุเมธ คีรีปอชิต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นำรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมให้ นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎร ณ ห้องทำงานประธานรัฐสภา เมื่อ 8 มกราคม 2541

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภา
และประธานสภาผู้แทนราษฎร ให้การรับรองนายหญิง จัง
รองประธานคณะกรรมการการต่างประเทศ สภา
ที่ปรึกษาการเมืองแห่งชาติ สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ
และคณะ รวม 7 คน ณ ห้องรับรอง 1 อาคาร
รัฐสภา 1 เมื่อ 9 มกราคม 2541

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธาน
รัฐสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็น
ประธานในพิธีเปิดและร่วมกิจกรรมพบผู้แทน
เนื่องในวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี 2541 ณ
บริเวณห้องโถง อาคารรัฐสภา 1 เมื่อ 10 มกราคม
2541

ประธานคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ประมุขคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ณ ห้องรับรองพิเศษ
ชั้น 2 อาคารรัฐสภา 2 เมื่อ 14 มกราคม 2541

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภา
และประธานสภาผู้แทนราษฎร ให้การรับรอง ฯพณฯ
นายชาติชาย ชุณหะวัณ ประธานรัฐสภาสภาวัฒนธรรม
และคณะ ณ ห้องรับรอง 1 อาคารรัฐสภา 1 เมื่อ
16 มกราคม 2541

☀ นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎร ให้การรับรอง ฯพณฯ นายวาเลรี อี มาลิกิน เอกอัครราชทูตสหพันธรัฐรัสเซีย ประจำประเทศไทย ณ ห้องรับรอง 1 อาคารรัฐสภา 1 เมื่อ 20 มกราคม 2541

☀ นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎร ให้การรับรอง H.E. Dr. Dieter Siemes เอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ประจำประเทศไทย ณ ห้องรับรอง 1 อาคารรัฐสภา 1 เมื่อ 20 มกราคม 2541

☀ ประธานรัฐสภา เปิดการบรรยายพิเศษ เรื่อง "ประสบการณ์การดำเนินงานของคณะกรรมการเลือกตั้ง ในประเทศออสเตรเลีย" โดย Hon. Trevor Morling เมื่อ 20 มกราคม 2541

☀ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ให้การรับรอง ฯพณฯ นาง Maria Emma Mejia Velez รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ โคลัมเบีย ณ ห้องรับรอง 1 อาคารรัฐสภา 1 เมื่อ

นายโสภณ เพชรสว่าง รองประธานสภา
ผู้แทนราษฎร คนที่ 1 ให้การรับรอง Mr. Son
Soubert รองประธานสภาผู้แทนราษฎรประเทศ
กัมพูชา ณ ห้องรับรอง 1 อาคารรัฐสภา 1 เมื่อ
21 มกราคม 2541

นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ รองประธาน
สภาผู้แทนราษฎร คนที่ 2 ให้การรับรอง ฯพณฯ
นาง Maria Emma Mejia Velez รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงการต่างประเทศโคลัมเบีย ณ ห้อง
รับรอง 1 อาคารรัฐสภา 1 เมื่อ 21 มกราคม
2541

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานในพิธี
ประชุมสัมมนา เรื่อง "ทางรอดของประเทศไทยภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน" ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ
กฎหมาย 213 - 216 อาคารรัฐสภา 2 เมื่อ 23 มกราคม 2541

LIBRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ปัญหาแรงงานไทย

โดย.....ดร.โชติชัย อักษรนันท์

บทนำ

กระแสทางเศรษฐกิจและกระแสแห่งเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง ก่อให้เกิดกระแสความกดดันต่อโครงสร้างด้านแรงงาน และการพิจารณาศักยภาพแรงงานของประเทศในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การแปรปรวนของตลาดแรงงาน การไม่สอดคล้องของการพัฒนาศักยภาพแรงงานต่อตลาดแรงงานการขาดแคลนแรงงานที่มีคุณภาพ ได้เป็นประเด็นที่สำคัญยิ่งต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ ทำให้การพัฒนาคุณภาพ ทักษะฝีมือแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และโครงสร้างการผลิตด้านอุตสาหกรรม

ในปี 2539 โครงสร้างประชากรในประเทศไทยมีประชากรรวม 60 ล้านคน ในจำนวนนี้มีผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน 34.4 ล้านคน หรือร้อยละ 57.34 ของประชากรรวมทั้งประเทศ ในจำนวนผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานนี้เป็นผู้มีงานทำ 32.59 ล้านคน หรือร้อยละ 92.28 ของกำลังแรงงาน โดยทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรม 16.96 ล้านคน หรือร้อยละ 52.04 ของผู้มีงานทำ ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม 15.63 ล้านคน หรือร้อยละ 47.96 ของผู้มีงานทำ และผู้ไม่มีงานทำ 910,000 คน หรือร้อยละ 2.72 ของกำลังแรงงานของประชากร

แรงงานทั้งในภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรม ถือได้ว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) เป็นแผนพัฒนาที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาแรงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการอยู่รอด และการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจไทยในอนาคต เพราะฉะนั้นการ

คาดคะเนทิศทางด้านแรงงาน รวมทั้งการปรับตัวและการพัฒนาแรงงานของประเทศไทย ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพดีขึ้น จึงเป็นสิ่งท้าทายสังคมไทย และรัฐบาลไทยในปัจจุบัน

ปัญหาแรงงานที่สำคัญในปัจจุบัน

1. ปัญหาการเลิกจ้าง

สาเหตุการเลิกจ้าง มี 4 ประการ

1. การปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาแทนคน
2. สภาพเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย จำเป็นต้องลดการผลิต
3. สินค้าที่ผลิตมีคุณภาพต่ำขายไม่ได้จำเป็นต้องเลิกจ้างคนงานเพื่อลดต้นทุนการผลิต
4. การย้ายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมบางประเภทออกไปสู่แหล่งที่มีต้นทุนการผลิต

ที่ต่ำกว่า

สถานการณ์แรงงานในปัจจุบัน ประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับการแข่งขันอย่างรุนแรงจากประเทศที่ค่าจ้างแรงงานถูกกว่า การชะลอตัวของสินค้าส่งออก ทำให้มีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิต เพื่อเป็นการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันให้สูงขึ้น จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ทำให้มีการเลิกจ้างเพิ่มมากขึ้น จากสถิติในปี 2539 (มกราคม - ธันวาคม) พบว่าสถานประกอบการที่มีการเลิกจ้าง จำนวน 79 แห่ง มีคนงานที่ถูกเลิกจ้าง 5,008 คน เป็นชาย 1,188 คน หญิง 3,820 คน และสถานประกอบการที่มีการเลิกจ้างมากที่สุดเป็นกิจการประเภทการผลิต เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป สิ่งทอ รองเท้า ของเด็กเล่น อาหารแช่แข็ง และอัญมณี ลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้างโดยส่วนใหญ่จะเป็นลูกจ้างในฝ่ายผลิต มีจำนวน 4,856 คน สาเหตุของการเลิกจ้างส่วนใหญ่สืบเนื่องมาจากสถานประกอบการประสบภาวะขาดทุน และความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาคุณภาพสินค้า

สำหรับในปี 2540 พบว่าในช่วง 3 เดือนแรกของปี (มกราคม - มีนาคม 2540) สถานประกอบการที่เลิกจ้างมีจำนวน 14 แห่ง มีคนงานที่ถูกเลิกจ้าง 1,005 คน เป็นชาย 409 คน หญิง 596 คน และสถานประกอบการที่เลิกจ้างมากที่สุดเป็นกิจการประเภทการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป รองเท้า สิ่งทอ เครื่องประดับ โดยเป็นลูกจ้างในฝ่ายผลิตเช่นเดียวกับปี 2539 จำนวนถึง 966 คน

เมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์ในปี 2539 และ 2540 แล้ว การเลิกจ้างที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้นในอัตราไม่น้อยกว่า 2 หมื่นคน ในสถานประกอบการ ประเภทการผลิต ที่ใช้แรงงานจำนวนมาก อย่างไรก็ตามอัตราการขยายตัวของสถานการณ์การเลิกจ้างคงจะไม่ขยายตัวเกินกว่า 4 หมื่นคน

ภาวะการจ้างงานในปี พ.ศ.2540 จะอยู่ในสภาพที่ตึงตัว เพราะผลจากการชะลอการผลิตและการส่งออกที่สืบเนื่องมาจากปลายปี 2539 จะทำให้การจ้างแรงงานใหม่ไม่เพิ่มขึ้นเท่าที่ควรประกอบกับการที่รัฐบาลมีนโยบายผ่อนปรนให้แรงงานต่างชาติที่ถูกลดค่าเช่าเมืองโดยผิดกฎหมายเข้าทำงานได้โดยถูกต้อง ซึ่งจะทำให้นายจ้างใน 43 จังหวัด ที่ได้รับการผ่อนผันไปจ้างแรงงานต่างชาติเหล่านี้ อีกทั้งสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ ในปี 2540 คงถดถอยต่อไป และมีการปลดแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กเพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ อีกทั้งการว่าจ้างแรงงานคงเพิ่มขึ้นน้อยกว่าปริมาณแรงงานในตลาดส่งผลให้มีภาวะการว่าจ้างมากขึ้น

การส่งแรงงานไทยไปทำงานในต่างประเทศนั้น มีแนวโน้มจะลดลงจากจำนวน 178,000 คน ในปี 2539 เหลือเพียงประมาณ 160,000 คนเท่านั้น ในปี 2540 เนื่องจากตลาดใหญ่ในตะวันออก เช่น ซาอุดีอาระเบีย และในเอเชีย เช่น ใต้หวัน มีการจ้างแรงงานไทยลดลง

2. ค่าจ้างขั้นต่ำ

ประเทศไทยได้กำหนดค่าจ้างขั้นต่ำในครั้งแรก วันละ 12 บาท ปัจจุบัน 157 บาท อัตราค่าจ้างขั้นต่ำช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 8.5 ต่อปี ต่ำสุดเพิ่มขึ้น 6.8 สูงสุดเพิ่มขึ้น 15.4 โดยภาพรวม คือ อัตราการเพิ่มเฉลี่ยของค่าจ้างขั้นต่ำร้อยละ 8.5 สูงกว่าอัตราเพิ่มของระดับราคาโดยทั่วไป หรืออัตราเงินเฟ้อซึ่งในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เฉลี่ยร้อยละ 4.8 ปี ที่มีการเพิ่มอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่ต่ำที่สุดคือ 6.8% ยังสูงกว่าอัตราเงินเฟ้อ ในปีที่สูงที่สุดในช่วงเดียวกัน คือ 5.9 เมื่อปี 2539 นี้คือภาพสัมพันธ์ระหว่างอัตราค่าจ้างขั้นต่ำกับภาวะราคาถ้าหากอัตราค่าจ้างเพิ่มขึ้นที่เป็นตัวเงินเพิ่มขึ้นเร็วกว่าระดับราคา หมายความว่ารายได้ที่แท้จริงก็เพิ่มขึ้น

อัตราค่าจ้างขั้นต่ำปี 2523-2532 ใกล้เคียงกับดัชนีสินค้าผู้บริโภค ช่วงนี้เฉลี่ยแล้วค่าจ้างขั้นต่ำแท้จริงลดลง หรืออาจจะคงที่เท่ากับ -5%/ปี และในปี 2533-2538 ค่าจ้างขั้นต่ำแท้จริงเพิ่มขึ้น ช่วงนี้จะมีผลต่อการจ้างงาน มีผลต่อประสิทธิภาพแรงงาน การปรับค่าจ้างขั้นต่ำเป็นไปตามดัชนีราคาเงินเฟ้อ ประสิทธิภาพแรงงานเพิ่มขึ้น แต่เมื่อมีอัตราการปรับค่าจ้างขั้นต่ำ ดัชนีเงินเฟ้อ และประสิทธิภาพแรงงานลดลง การจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมฯ ของคนอายุ 15 - 24 ปี เป็นคนงานที่ถูกกระทบกระเทือน โดยค่าจ้างขั้นต่ำโดยตรง คนกลุ่มนี้อัตราการเพิ่มในอุตสาหกรรมที่เป็นคนงานผู้ชายไม่แตกต่างกันกับอัตราการเพิ่มต่อปี คือ 2.6, 2.7% แต่ภาคอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จ้างแรงงานหญิง แรงงานหญิงในช่วงนี้อัตราการเพิ่มปีหนึ่ง 2.7% ความต้องการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นปีละ 2.7% ช่วงหลังเพิ่มขึ้นในอัตรา 2% ในภาคบริการคนงานชาย 1.4% ในช่วงแรกที่มีการปรับค่าจ้างเท่ากับดัชนีเงินเฟ้อ แต่ในช่วงหลังลดลงเพิ่มขึ้นเพียง 8% คนงานหญิงก็เช่นเดียวกัน 2.5% เพราะฉะนั้น อันนี้ยังไม่ได้ทำสรุปผลกระทบของการปรับค่าจ้างขั้นต่ำ 2 ช่วงเวลานี้มีปัญหา คือ ประชากรลดลงในช่วงหลังแต่กำลังแรงงานเพิ่มขึ้น ยังพิสูจน์ไม่ได้ว่าอัตราการจ้างงานที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำลงในช่วงหลังเกิดจากค่าจ้างผลกระทบของค่าจ้างขั้นต่ำเท่าไร

ปี 2539 เป็นอีกปีหนึ่งที่องค์การลูกจ้างพยายามเรียกร้องให้มีการปรับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ให้สูงขึ้นอีก 22 บาท จากวันละ 145 บาท เป็นวันละ 167 บาท โดยขอให้เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2539 แต่ผลการพิจารณาของคณะกรรมการค่าจ้าง เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2539 มีมติให้ปรับขึ้นเพียง 11 บาท จากวันละ 145 บาท เป็นวันละ 156 บาท ในที่สุดคณะกรรมการค่าจ้างได้จัดประชุมทบทวนมติเดิมอีกครั้งหนึ่งในวันที่ 11 กันยายน 2539 ให้ปรับค่าจ้างขั้นต่ำเพิ่มจากเดิม 11 บาท เป็น 12 บาท

ค่าจ้างขั้นต่ำอัตราใหม่ที่จะเริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2539 เป็นต้นไป มีดังนี้

1. วันละ 157 บาท ในเขตจังหวัดกรุงเทพฯ สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรสาคร และภูเก็ต (จากเดิมวันละ 145 บาท เพิ่ม 12 บาท)
2. วันละ 137 บาท ในเขตจังหวัดชลบุรี เชียงใหม่ นครราชสีมา สระบุรี พังงา และระนอง (จากเดิมวันละ 126 บาท เพิ่ม 11 บาท)
3. วันละ 128 บาท ในจังหวัดที่เหลือ (จากเดิมวันละ 118 บาท เพิ่ม 10 บาท)

เมื่อเปรียบเทียบกับการขยายตัวเศรษฐกิจรวมของประเทศไทย โดยใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ในราคาคงที่ จะมีค่าต่ำ อัตราการขยายตัวของ GDP ในอัตราที่มีค่าต่ำกว่าการเพิ่มของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเกือบทุกปีในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การขยายตัวของผลิตภัณฑ์รวมส่วนหนึ่งเกิดจากประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นของบทบาทของสินค้าทุนในการผลิตสินค้าทุน โดยเฉพาะเครื่องจักรได้มีการพัฒนาประสิทธิภาพตามเทคโนโลยีสมัยใหม่ แต่ประสิทธิภาพของเครื่องจักรคู่ขนานไปกับประสิทธิภาพของแรงงาน เมื่อรวมกันแล้วต่ำกว่าการเพิ่มของค่าจ้างขั้นต่ำ ซึ่งเห็นว่าการเพิ่มประสิทธิภาพของการผลิตในส่วนของแรงงานเพิ่มขึ้นช้าร้อยละ 3 การเพิ่มขึ้นของค่าแรงมีผลต่อระดับราคา เมื่อแรงงานได้รับค่าจ้างที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้อำนาจในการใช้จ่ายมากขึ้น ซึ่งเป็นแรงกดดันให้ราคาสินค้าเพิ่มขึ้น เนื่องจากการปรับค่าจ้างขั้นต่ำ จะเป็นต้นทุนสะสมตั้งแต่ผู้ผลิตวัตถุดิบขนส่ง และผู้ผลิตสินค้า

ชั้นปลาย ซึ่งพบว่าจะมีต้นทุนสะสมประมาณร้อยละ 50 ในทางจิตวิทยา ค่าจ้างขั้นต่ำเพิ่มขึ้น ราคาสินค้าจะมีราคาเพิ่มสูงขึ้นตามมา ผลกระทบที่เกิดขึ้น คือ ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการลงทุน เช่น ประเทศญี่ปุ่น ไต้หวัน เกาหลี ฮองกง เลือกที่จะมาลงทุนในประเทศไทย เพราะค่าแรงไทยอยู่ในระดับที่สอดคล้องกับประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากในปัจจุบันค่าแรงงานสูงขึ้น ความได้เปรียบในเรื่องนี้จึงได้หมดไป นักลงทุนต่างชาติได้ย้ายฐานการผลิตจากประเทศไทยไปยังประเทศอื่น นอกจากนี้การปรับค่าจ้างขั้นต่ำ โดยไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนจะเป็นการไม่ส่งเสริมให้แรงงานพัฒนาประสิทธิภาพของตนเอง รอดถึงเวลาก็ได้เพิ่มค่าจ้างเอง ไม่จำเป็นต้องพัฒนาประสิทธิภาพ

3. ปัญหาการขาดแคลนแรงงานและแรงงานไม่มีความรู้ตามที่ต้องการ

สถานการณ์การจ้างแรงงานในปัจจุบันมีลักษณะที่มีการจ้างงานเกือบเต็มที่ แต่อัตราการว่างงานยังคงมีอยู่ เนื่องจากยังมีปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่ตลาดแรงงานมีความต้องการ แต่ไม่สามารถหาคนมาบรรจุได้ และจากแนวโน้มความต้องการแรงงานและความต้องการทำงานในปี 2540 พบว่ามีปริมาณใกล้เคียงกันไม่น้อยกว่า 3-4 แสนอัตรา และมีความต้องการแรงงานในอาชีพกรรมกร หรือคนงาน พนักงานผลิต พนักงานขายของหน้าร้าน หรือการบริการ อย่างไรก็ตาม สถานะการบรรจุงานกลับประสบปัญหาผู้ต้องการทำงานไม่มีความรู้ความสามารถตรงตามที่ต้องการ เนื่องจากแรงงานกว่าร้อยละ 80 ยังคงเป็นแรงงานที่มีระดับการศึกษาต่ำและขาดการพัฒนาทักษะฝีมือ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาภาคอุตสาหกรรมที่ทำการปรับปรุงเทคโนโลยี แรงงานเหล่านี้จะรองรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ไม่ได้

แม้ว่ารัฐบาลจะได้ส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรมมีการฝึกอาชีพ โดยให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ โดยออก พรบ. ส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ.2537 , พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร ฉบับที่ 284 พ.ศ.2538 , ฉบับที่ 288 พ.ศ.2538 และ ฉบับที่ 298 พ.ศ.2539 รวมทั้งประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้

(ฉบับที่ 60) แต่กฎหมายดังกล่าวก็ยังคงมีความยุ่งยาก มีขั้นตอนและระเบียบมาก เช่น ให้สิทธิประโยชน์เฉพาะการฝึกอบรมพนักงานของบริษัท หรือบริษัทในเครือเท่านั้น แต่บริษัทขนาดกลางและขนาดเล็กไม่อาจดำเนินการให้มีการจัด In-house training หรือแม้แต่บางบริษัทใหญ่ก็ไม่อาจจัดได้ และยังไม่ครอบคลุมการส่งเสริมการเพิ่มทักษะ ซึ่งเป็นการฝึกอาชีพของนักเรียน นักศึกษา ที่เข้าไปฝึกงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน นักศึกษา ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้ยังไม่ได้มีหน่วยงานราชการที่จัดอบรมความรู้ทางวิชาการใหม่ๆ เช่น Computer , IT หรือ Quality System ซึ่งจำเป็นสำหรับธุรกิจอุตสาหกรรมในการแข่งขันในปัจจุบัน

4. ปัญหาการย้ายงานบ่อย

แรงงานมีการย้ายงานบ่อย เพื่อการมีรายได้และสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และไม่สามารถหาคนงานที่มีความสามารถเช่นเดียวกันมาแทนได้ การย้ายงานของคนงานคนหนึ่งจะมีต้นทุนที่สูงสูญเสียไปถึง 400,000 บาท

5. ปัญหาการลักลอบเข้ามาทำงานของแรงงานต่างชาติโดยผิดกฎหมาย

การขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรมบางประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมากหรือแรงงานไร้ฝีมือ ประกอบกับมีแรงงานต่างชาติที่ลักลอบเข้าประเทศโดยผิดกฎหมายจากประเทศเพื่อนบ้านเป็นจำนวนมาก ให้นายจ้างหันไปจ้างแรงงานต่างชาติแทน ซึ่งในปี 2539 นี้ คาดว่า มีแรงงานต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทยโดยผิดกฎหมายแล้วประมาณ 750,000 คน โดยคนงานเหล่านี้มาจากประเทศเมียนมาร์ ลาว เวียดนาม กัมพูชา จีน อินเดีย ปากีสถาน และบังคลาเทศ ส่วนใหญ่เข้ามาทำงานประเภทที่ไร้ฝีมือ แต่ก็ยังมีอีกส่วนหนึ่งที่ลักลอบเข้ามาทำงานที่ใช้ทักษะฝีมือ และความรู้ระดับสูง เช่น วิศวกร จากฟิลิปปินส์ หรือแม้แต่จากประเทศอดีตสหภาพโซเวียต ซึ่งแรงงานเหล่านี้

เข้ามาพร้อมกับปัญหาต่างๆ อันไม่พึงประสงค์ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสาธารณสุข ปัญหาความแตกต่างทางวัฒนธรรม ปัญหาโสเภณี เป็นต้น และแรงงานไทยเกรงว่าจะถูกแย่งงานจากแรงงานต่างชาติ

สรุป

จากการคาดการณ์ในปี 2000 กำลังแรงงานของประเทศกว่าร้อยละ 80 ยังคงมีการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่ต้องการได้รับการแก้ไข ในขณะที่เดียวกันคาดว่าจะมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้มากขึ้นในอุตสาหกรรมที่เคยใช้แรงงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาการลดปริมาณการจ้างและการเลิกจ้าง ในบางอุตสาหกรรมความต้องการแรงงานฝีมือจะทวีความรุนแรงขึ้น จึงมีความจำเป็นในการเตรียมกำลังคน การฝึกยกระดับฝีมือแรงงานทั้งที่อยู่ในระบบและนอกระบบ

อนาคตประเทศไทยกับกฎหมายสวัสดิการสังคม

โดย.....รศ.ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์

“สวัสดิการสังคม” คือ การจัดระบบการบริการสังคมและสถาบันเพื่อการช่วยเหลือบุคคล กลุ่มให้ได้รับความพอใจในมาตรฐานการดำรงชีวิตและสุขภาพ การมีความสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลและสังคม เพื่อเปิดโอกาสให้เขาได้พัฒนาตนเองได้ภายใต้ความสามารถที่มีอยู่ ตลอดจนการสร้างเสริมสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของครอบครัวและชุมชน ยังรวมถึงกิจกรรมที่รัฐและเอกชนทุกระดับจัดให้มีขึ้นที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อประกันความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ดังนั้น สวัสดิการสังคมจึงหมายความรวมถึง กฎหมาย โครงการ สิทธิประโยชน์และบริการ ซึ่งเป็นหลักประกันและแรงจูงใจให้เกิดการจัดสรรระบบเพื่อการตอบสนองความต้องการทางสังคมที่ได้รับการยอมรับว่าปัจจัยสำคัญของการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนและปฏิบัติหน้าที่ตามที่สังคมกำหนด สวัสดิการสังคมจึงมีขอบเขตครอบคลุมถึงบริการต่าง ๆ มากมาย เช่น การรักษาความมั่นคงทางรายได้ การศึกษา การพัฒนา การแพทย์ การฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาเมืองที่อยู่อาศัย สวัสดิการสังคมที่ทำให้เกิดการจัดสรรบริการโดยตรงแก่บุคคล กลุ่มและชุมชนเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกกลุ่มอายุ กลุ่มรายได้ และกลุ่มอาชีพ โดยผู้ที่สมควรได้รับสวัสดิการสังคม มิได้หมายถึงเฉพาะแต่คนยากจนเท่านั้น แต่จะหมายถึงคนที่ไม่ยากจน แต่มีปัญหาความเดือดร้อนด้วย สวัสดิการสังคมจึงต้องเป็นสิ่งที่ให้กับทุกคนที่สมควรจะได้รับ

ความสำคัญของสวัสดิการสังคม

สวัสดิการสังคม (Social Welfare) นั้นถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนของประเทศ ในประเทศที่พัฒนาแล้วหรือแม้ว่าจะกำลัง

พัฒนาก็ตาม รัฐบาลหรือคณะผู้บริหารประเทศนั้น ๆ ต่างก็ย่อมต้องการที่จะให้ประชาชนที่อยู่ในความปกครองบริหารประเทศของตนได้รับแต่สิ่งที่จะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยกันทั้งนั้น ซึ่งประเทศใดจะกระทำได้ในขอบเขตแค่นี้เพียงใดนั้น ก็ย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานและสถานการณ์ทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศนั้นเป็นสำคัญ

ในประเทศไทยก็เช่นกัน งานสวัสดิการสังคมนั้นรัฐบาลหรือคณะผู้บริหารประเทศไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลในยุคสมัยใดก็ตาม ต่างก็มีจุดมุ่งหมายในการที่จะพยายามขจัดทุกข์บำรุงสุขเพื่อความอยู่ดีกินดีของราษฎร ดังจะเห็นได้ชัดเจนที่กำหนดไว้เด่นชัดในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งจะกระทำได้ในขอบเขตแค่นี้เพียงไรนั้นย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของสังคมนั้นเป็นประการสำคัญ การขจัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชนก็หมายความว่า ต้องสร้างสวัสดิการสังคม (Social Welfare) ให้สังคมมีความมั่นคงขึ้นนั่นเอง อย่างไรก็ตามสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตลอดมา

ดังนั้น สวัสดิการสังคมจึงถือว่ามีสำคัญเป็นอย่างมากในอันที่จะส่งเสริมสวัสดิภาพขั้นพื้นฐานโดยทั่วไปของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น โดยการนำเอาประโยชน์ที่รัฐบาลได้จัดขึ้น หรือมีไว้ให้ มาใช้ให้เกิดผลในทางที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ซึ่งจะส่งผลไปถึงความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติโดยส่วนรวมต่อไป ซึ่งความสำคัญและจำเป็นของสวัสดิการสังคมที่รัฐบาลจะต้องจัดให้มีขึ้นแก่ประชาชนโดยเสมอเท่าเทียมกันนั้น ไม่ใช่เพียงแต่จะช่วยเหลือแก้ไขแต่กลุ่มบุคคลที่ประสบกับปัญหาความเดือดร้อนเท่านั้น จะต้องคำนึงถึงมาตรการ การป้องกัน และการส่งเสริมสวัสดิการในสังคมโดยทั่วไปให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย โดยรัฐบาลจะต้องมีนโยบายในด้านสวัสดิการสังคมให้เด่นชัดและสามารถที่จะปฏิบัติได้ให้เป็นรูปธรรม ซึ่งแนววิธิต่างปฏิบัติที่จะให้เป็นไปตามนโยบายแห่งรัฐวิธีหนึ่งก็คือ การออกกฎหมายอันว่าด้วยสวัสดิการสังคมมาใช้บังคับเป็นแม่บทสนับสนุนแนวนโยบายดังกล่าวให้สัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติได้ อันจะนำไปสู่ความมีคุณภาพในชีวิตขั้นมูลฐาน เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตามสมควรแก่สภาพต่อไป

อุปสรรคในการจัดสวัสดิการสังคมในประเทศไทย

อุปสรรคโดยทั่วไป

เนื่องจากรัฐบาลมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณการให้การสงเคราะห์แก่ผู้ประสบปัญหาประเภทต่าง ๆ จึงยังไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชนในขณะที่ปัญหาซึ่งทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ จึงเห็นได้ว่าการให้การสงเคราะห์ของรัฐบาลยังช่วยแก้ไขปัญหามุขยากเดือดร้อนของประชาชนได้น้อยมาก จนไม่เชื่ออำนาจให้การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมได้ อย่างไรก็ตามเหตุที่ทำให้บริการของรัฐที่เป็นอยู่ไม่สามารถกระจายไปสู่ประชาชนได้ทั่วถึงนั้น เนื่องจากอุปสรรคบางประการอันมีสาเหตุที่อาจจำแนกออกได้ดังนี้

1. รูปแบบการให้บริการยังเน้นในรูปการให้การสงเคราะห์แบบให้เปล่า โดยมีได้มุ่งไปในรูปของการพัฒนาเพื่อให้สามารถช่วยตนเองได้ ประชาชนจึงขาดความกระตือรือร้นที่จะช่วยตัวเองและให้ความร่วมมือ

2. วิธีการดำเนินงานของรัฐยังไม่คล่องตัว เนื่องจากมีขั้นตอนในเรื่องระเบียบข้อบังคับซับซ้อน ทำให้การดำเนินงานล่าช้าขาดประสิทธิภาพ และยังขาดความร่วมมือและการประสานงานกับองค์กรเอกชนทั้งในชุมชนและท้องถิ่นทำให้การกระจายบริการไม่กว้างและครอบคลุมเท่าที่ควร

3. ขาดการระดมทรัพยากรทั้งภาคเอกชนและของชุมชน เข้ามาช่วยการดำเนินงาน ทั้งนี้เพราะยังมิได้มีการพิจารณากำหนดและปรับปรุงมาตรการที่แน่ชัดและรัดกุมในการที่จะควบคุมและให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของภาคเอกชน ซึ่งยังมีทรัพยากรอยู่อีกมาก ให้สามารถดำเนินการด้านนี้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

อุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

โดยหลักการของกฎหมายสวัสดิการสังคม ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายดังกล่าวออกมาบังคับใช้เป็นแม่บทของการจัดสวัสดิการสังคมแต่อย่างใด แต่หากพิจารณา

ถึงหลักการและเหตุผลของกฎหมายสวัสดิการสังคมโดยทั่วไปแล้ว ก็จะเป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นสงเคราะห์คนที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ บุคคลเหล่านี้จะรวมถึงตั้งแต่เด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้งขาดคนเลี้ยงดูแลสตรีที่ยากจนถูกทารุณกรรม ถูกหลอกลวงไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เหยื่ออาชญากรรม ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง คนพิการหรือทุพพลภาพที่ยังขาดโอกาสที่จะฟื้นฟูอาชีพหรือมีโอกาสดำรงงาน คนยากจนที่ขาดที่อยู่อาศัย ขาดทุนรอนในการประกอบอาชีพ ตลอดจนถึงผู้ประสบภัยพิบัติจากเหตุต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือเยียวยาเฉพาะหน้า รวมทั้งการฟื้นฟูด้านจิตใจและกายภาพ

ซึ่งบุคคลเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากรัฐหรือจะต้องช่วยตนเองก่อน ประเด็นเหล่านี้มักเกิดขึ้นเสมอแต่ข้อเท็จจริงที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์วิจัยมานั้น ได้แสดงให้เห็นว่าโดยปกติคนยากจนหรือคนด้อยโอกาส โดยเฉพาะญาติมีการดิ้นรนหาทางแก้ไขปัญหาชีวิตของเขาได้ด้วยตนเอง แต่เนื่องจากปัญหาความเดือดร้อนเพิ่มความรุนแรงขึ้น องค์กรเอกชนและรัฐจึงยังต้องเข้ามาช่วยเหลือ โดยเหตุผลดังต่อไปนี้ ประการแรกคนยากจนหรือคนด้อยโอกาสมักมีรายได้ไม่มากนัก หรือไม่มากพอที่จะเก็บหอมรอมริบสามารถนำไปใช้เป็นทุนหรือเลี้ยงตัวในยามทุกข์ยากหรือขาดสน ประการที่สอง การเข้าช่วยเหลือของรัฐและองค์กรเอกชนไม่เพียงพอที่จะแก้ปัญหาได้

โดยเหตุผลเหล่านี้เอง รัฐบาลจึงจำเป็นที่จะต้องมีนโยบายเข้าช่วยเหลือผู้ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองและเดือดร้อนโดยมีกฎหมายออกมา สำหรับประเทศไทยจนถึงปี พ.ศ. 2534 มีกฎหมายประกาศใช้ทั้งหมด 8 ฉบับ คือ

- 1) พระราชบัญญัติจัดฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พ.ศ. 2475
- 2) พระราชบัญญัติคนขอทาน พ.ศ. 2489
- 3) พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2489
- 4) พระราชบัญญัติปราคการค้าประเวณี พ.ศ. 2501
- 5) พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2507
- 6) พระราชบัญญัติมาปนกิจ พ.ศ. 2517

- 7) พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533
- 8) พระราชบัญญัติสงเคราะห์คนพิการ พ.ศ. 2534

กฎหมายหลายฉบับออกมาเมื่อ 50 ปีก่อน มีหลักการล้ำสมัยและเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเฉพาะทางเฉพาะเรื่อง ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงการจัดสวัสดิการในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นและสำคัญอีกทั้งยังไม่ตรงกับความต้องการในการจัดสวัสดิการสังคมของประชาชนโดยส่วนรวมเท่าใดนัก ซึ่งถือเป็นอุปสรรคประการหนึ่งของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

ความเป็นไปได้ของการออกกฎหมายสวัสดิการสังคมมาใช้บังคับในประเทศไทย

ความเป็นไปได้ในการออกกฎหมายสวัสดิการสังคมมาใช้บังคับในประเทศไทยนั้น สามารถที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายสวัสดิการสังคมนี้ จะเป็นกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ให้กับประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในสังคมจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องคำนึงถึงและพยายามออกกฎหมายให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในสังคมสถานะแวดล้อม และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติให้มากที่สุด อีกทั้งเพื่อให้สอดคล้องและรับกับหลักการที่รัฐบาลได้จัดตั้งกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมขึ้นมาเพื่อบริหารและปฏิบัติงานของประเทศในด้านนี้ ซึ่งในปัจจุบันบทบาทของหน่วยงานหรือส่วนราชการ และหน่วยงานภาคเอกชนที่จะร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนของประชาชนยังไม่อยู่ในระดับที่เพียงพอกับสภาพปัญหา ปัญหาสังคมยังคงมีความรุนแรง และยังมีผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน และต้องการความช่วยเหลืออีกเป็นจำนวนมากทั้งในเมืองและชนบท ดังนั้น หากจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและปรับปรุงกลไกการบริหารงานของรัฐในการส่งเสริมสวัสดิการสังคม และความผาสุกของประชาชนกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริงและต่อเนื่อง รัฐบาลจึงน่าที่จะหยิบยกเรื่องดังกล่าวขึ้นมาเพื่อพิจารณาดำเนินการอย่างจริงจัง

โดยหลักการหรือขอบเขตในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนนั้น ควรจะให้การช่วยเหลือเป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งถ้าจะให้ครอบคลุมระบบงานสวัสดิการสังคมในด้านการป้องกันปัญหา ก่อน เช่น กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มครอบครัว ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่มีผลกระทบต่อปัญหาสังคมของประเทศในขณะนี้เป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งยังมีสวัสดิการสังคมที่จำเป็นและมีปัญหาสำคัญไม่น้อยไปกว่ากันเท่าใดนัก ที่รัฐจะต้องให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอีกมากมายในหลายด้านไม่ว่าจะเป็นผู้สูงอายุ คนพิการและทุพพลภาพ ความปลอดภัยในการดำรงชีวิต ที่อยู่อาศัย การให้โอกาสทางการศึกษา การประกอบอาชีพ และยังมีสวัสดิการที่ต้องจัดให้แก่ประชาชนที่สำคัญอย่างมากที่รัฐจะต้องจัดเพื่อบริการแก่ประชาชนที่ประสบภัยเป็นการเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาของสาธารณภัย และอาชญากรรมต่างๆ ที่เกิดเป็นปัญหาให้เห็นกันอยู่บ่อยครั้ง

ดังนั้น หลักการหรือขอบเขตในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนของกฎหมายสวัสดิการสังคมที่จะออกมาใช้บังคับนี้ ควรจะรวมถึงกลุ่มผู้ประสบสาธารณภัยและกลุ่มผู้ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมด้วย

แต่การที่รัฐจะออกกฎหมายสวัสดิการสังคมโดยมีครบทุก ๆ ด้านในเวลาเดียวกันนั้นเป็นเรื่องที่ใหญ่และประสบผลสำเร็จค่อนข้างยาก เพราะประเทศไทยเพิ่งจะมีกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้เพียง 3 - 4 ปีเท่านั้น อีกทั้งประเทศไทยก็ยังไม่เคยมีกฎหมายที่เป็นแม่บทที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมออกมาใช้บังคับเลย หากออกกฎหมายมาเต็มรูปแบบพร้อมบังคับใช้ในคราวเดียวกันจะเป็นปัญหายิ่งยากในทางปฏิบัติก็อาจเกิดขึ้นและจะติดตามมา รวมไปถึงบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายก็คงจะไม่เพียงพอในการที่จะดำเนินการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ในเวลาที่กำหนด ซึ่งอาจจะได้ผลไม่สมบูรณ์เต็มรูปแบบและไม่เป็นที่น่าพอใจแก่ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติหน้าที่ และประชาชนผู้รับบริการเลยก็เป็นได้ ซึ่งผลเสียก็จะเกิดตามมา แล้วในที่สุดก็จะก่อให้เกิดความล้มเหลวของระบบการจัดสวัสดิการของรัฐ ในที่สุดประชาชนก็จะเป็นผู้เสียประโยชน์คือไม่ได้รับการจัดสวัสดิการจากรัฐหรือได้รับไม่เพียงพอที่จะสนองต่อความต้องการ เช่น

เดียวกับกฎหมายประกันสังคมที่เป็นอยู่ในขณะนี้ แม้จะออกมาไม่ครบเต็มรูปแบบแต่ปัญหาในขณะนี้ก็มีมากมายหลายด้าน ทั้งในการบริการ การดำเนินงาน อัตรากำลังคน และในทางปฏิบัติ

ดังนั้น ในการออกกฎหมายสวัสดิการสังคมที่จะให้ได้ผลดีในทางการบริหาร การบริการและในทางปฏิบัตินั้นจะต้องนำเอาสวัสดิการที่สำคัญจริง ๆ ที่จะต้องให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนมากที่สุด และให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด มีความจำเป็นมากที่สุด ออกมาให้มีผลใช้บังคับก่อนเพียงบางประเภทแล้วจึงค่อยทยอยบังคับใช้สวัสดิการด้านอื่น ๆ ตามลำดับไปตามระยะเวลาและความพร้อม เช่นนี้น่าจะทำให้กฎหมายสวัสดิการสังคมมีความสมบูรณ์และเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง

แม้ว่าการที่จะออกกฎหมายสวัสดิการสังคมมาบังคับใช้ในประเทศไทย ควรจะต้องมีประเภทของสวัสดิการหรือบริการทางสังคมที่รัฐพึงจะต้องจัดให้แก่ประชาชน ดังที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ก็จะมีขอบเขตที่กว้างขวางเป็นเสมือนรัฐสวัสดิการ ซึ่งอาจจะมีปัญหาต่าง ๆ มากมายตามมาเพราะระบบรัฐสวัสดิการนั้นเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในนานาอารยประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาหรือเจริญรุดหน้าไปในด้านต่าง ๆ แล้ว หรือว่าจะเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาในด้านต่าง ๆ ว่าไม่มีรัฐใดที่จะจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนของตนได้ดีและตรงกับความต้องการของประชาชนเลยทีเดียว เพียงแต่ว่ารัฐใดจัดสวัสดิการขึ้นมาแล้ว และทำให้มีผลใช้บังคับได้และประชาชนได้รับผลของความทุกข์ยากที่เกิดขึ้นให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้เท่านั้น ซึ่งทั้งนี้สวัสดิการสังคมที่รัฐจัดขึ้นเพื่อให้แก่ประชาชน จะบรรเทาความทุกข์ยากเดือดร้อนของประชาชนและจะมีผลใช้บังคับในทางปฏิบัติได้เพียงใดนั้น ก็จะขึ้นอยู่กับขอบเขต หลักเกณฑ์ และวิธีการที่จะกำหนดไว้ในกฎหมาย

ซึ่งถ้าหากมองถึงประเภทของสวัสดิการหรือบริการทางสังคมที่กล่าวมาแล้วนั้น ในสภาพการณ์ปัจจุบัน หากกฎหมายที่จะออกมาใช้บังคับนั้น จะมีการกำหนดให้ใช้ประเภทของสวัสดิการหรือบริการทางสังคมดังกล่าวทั้งหมดไปพร้อมกันในคราวเดียวกันแล้ว กฎหมายสวัสดิการสังคมดังกล่าวก็จะค่อนข้างที่จะเป็นการกำหนดขอบเขตกว้างขวางในเรื่อง

ของการให้ความช่วยเหลือเป็นเสมือนหนึ่งรัฐสวัสดิการไป ดังนั้นจึงสมควรจำกัดขอบเขต โดยจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนที่รัฐจะให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนโดยอาจจะใช้วิธี กำหนดการใช้บังคับของกฎหมายเป็นระยะเวลาตามประเภทที่มีความจำเป็นและสำคัญที่จะเอื้อประโยชน์ให้ประชาชนพึงจะได้รับ หรืออาจจะใช้วิธีการกำหนดเงื่อนไขและเงื่อนไข ในการใช้บังคับของกฎหมาย เช่น สวัสดิการสังคมบางประเภท อาจจะใช้บังคับเมื่อใดนั้นก็ ให้ตราออกเป็นพระราชกฤษฎีกาในภายหลัง

ซึ่งหากจะจัดลำดับของประเภทสวัสดิการหรือบริการสังคมที่รัฐพึงควรจะต้องออกใช้ บังคับเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะมาตอบสนองความต้องการของประชาชนแล้ว ควรที่จะจัดลำดับความสำคัญและจำเป็นที่เป็นประโยชน์อัน ประชาชนพึงจะได้รับจากสวัสดิการหรือบริการด้านต่าง ๆ ตามระยะเวลา หรือตามเงื่อนไข และเงื่อนไข ตามลำดับดังนี้

ในช่วง 3 ปีแรกให้กฎหมายมีผลใช้บังคับสวัสดิการหรือบริการสังคม 3 ประเภทเท่า นั้น คือ

1. สวัสดิการผู้ประสบสาธารณภัย
2. สวัสดิการผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม และ
3. สวัสดิการความปลอดภัยในการดำรงชีวิต

ทั้งนี้ เนื่องจากในภาวะการณ์ปัจจุบัน การประสบสาธารณภัยและปัญหาอาชญา กรรมต่าง ๆ รวมถึงปัญหาของความปลอดภัยในการดำรงชีวิตนั้น นับวันยิ่งเพิ่มมากขึ้นและ ทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากที่จะต้องออกกฎหมายมา ใช้บังคับในทันทีแก่สวัสดิการทั้งสามประเภทนี้ ซึ่งในระยะเวลา 3 ปีก็เป็นเวลาพอสมควร ที่รัฐจะสามารถจัดหลักเกณฑ์ในการให้ความช่วยเหลือหรือบริการที่ชัดเจน รวดเร็วและมี ประสิทธิภาพ ในสวัสดิการทั้งสามประเภท โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงบุคลากรในการบริหารและบริการในด้านนี้จะได้มุ่งเน้นบริการในสวัสดิการดัง กล่าวอย่างจริงจัง โดยไม่มีงานในด้านอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง อันจะเป็นการสร้างประสบการณ์

ให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงาน และเพื่อผู้ประสบสาธารณภัยผู้ที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมรวมถึงความปลอดภัยในการดำรงชีวิตของประชาชน จะได้รับการจัดสวัสดิการในด้านดังกล่าวอย่างเต็มที่

หลังจากครบ 3 ปีไปแล้วควรกำหนดให้มีผลใช้บังคับกับสวัสดิการอีก 5 ประเภท หรือว่าอาจจะกำหนดเงื่อนไขและเงื่อนไขในการใช้บังคับของกฎหมายไว้โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกากำหนดสวัสดิการประเภทต่าง ๆ ใน 5 ประเภท ดังจะกล่าวต่อไปนี้จะให้สวัสดิการประเภทใดมีผลใช้บังคับก่อนหรือหลังก็ได้ หลังจากที่ยกกฎหมายได้เริ่มใช้บังคับมาจาก 3 ปีแรกแล้ว ซึ่งก็คือ

1. สวัสดิการเด็กและเยาวชน
2. สวัสดิการสตรี
3. สวัสดิการครอบครัว
4. สวัสดิการผู้สูงอายุ
5. สวัสดิการคนพิการและทุพพลภาพ

ซึ่งกำหนดให้สวัสดิการทั้ง 5 ประเภทนี้มีผลใช้บังคับหลังจาก 3 ปีแรกที่ใช้บังคับกฎหมาย หรืออาจออกเป็นพระราชกฤษฎีกากำหนดประเภทของสวัสดิการใน 5 ประเภทนี้ ที่เห็นว่ามีผลสำคัญและจำเป็นเร่งด่วน ก็เพื่อที่จะให้หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการบริหารหรือบริการในสวัสดิการด้านดังกล่าว ได้มีเวลาและความพร้อมที่จะดำเนินงานให้ครอบคลุมงานสวัสดิการสังคมทั้งในด้านการป้องกันปัญหาสังคม ซึ่งจำเป็นจะต้องเริ่มจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นพื้นฐานในการป้องกันปัญหานั้นด้วย เช่น กลุ่มเด็กและเยาวชน สตรี ครอบครัว ผู้สูงอายุ และคนพิการและทุพพลภาพ อันเป็นกลุ่มที่มีผลกระทบต่อปัญหาสังคมของประเทศอย่างยิ่ง ทั้งนี้ถือเป็นการขยายขอบเขตของการบังคับใช้กฎหมายออกไปในอนาคต

ส่วนสวัสดิการอีก 4 ประเภท ที่เหลือนั้น ควรจะให้ผลใช้บังคับต่อเมื่อได้มีการตราเป็นพระราชกฤษฎีกากำหนดประเภทของสวัสดิการนั้น ๆ เมื่อรัฐมีความจำเป็นและความ

พร้อมที่จะให้บริการแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะไม่ทำให้เป็นหน่วยงานหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องทำงานเกินกำลังและความพร้อม ถ้าหากจะมีการใช้บังคับของกฎหมายในสวัสดิการหรือบริการทางสังคมไปพร้อมกันทั้งหมดเลยในคราวเดียว ซึ่งก็คือ

1. สวัสดิการผู้ด้อยโอกาสทางสังคม
2. สวัสดิการที่อยู่อาศัย
3. สวัสดิการโอกาสทางการศึกษา
4. สวัสดิการการประกอบอาชีพ

ตามที่ได้กล่าวในตอนต้นแล้วกฎหมายสวัสดิการสังคมที่จะออกมาใช้บังคับในประเทศไทยในอนาคตนั้น ควรที่จะต้องกำหนดการใช้บังคับเป็นระยะเวลาหรือกำหนดเป็นเงื่อนไขและเงื่อนไขในการใช้บังคับของกฎหมายโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาในภายหลัง ตามประเภทของสวัสดิการหรือบริการทางสังคม โดยถือตามความสำคัญและจำเป็นและประโยชน์ที่ประชาชนพึงจะได้รับในด้านต่าง ๆ แล้ว เช่นนี้จะทำให้การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการสวัสดิการสังคมของรัฐเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอน ไม่เร่งรีบและก่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารและบริการแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ เพื่อพัฒนาคุณภาพของชีวิตประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มิใช่เพียงแต่มีตัวบทกฎหมายออกมาแล้วแต่ในทางปฏิบัติจริง ๆ แล้วไม่สามารถทำให้สัมฤทธิ์ผลได้แต่อย่างใด

นอกจากนั้นกฎหมายสวัสดิการสังคมควรจะมีการกำหนดองค์กร และบุคลากรด้านสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมมารับผิดชอบให้บริการแก่ประชาชน ทั้งในภาคของรัฐและภาคเอกชน ภายใต้ระเบียบกฎเกณฑ์การให้บริการที่ชัดเจนและเป็นธรรม โดยมีระบบบริการที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็วทั้งนี้ก็เพื่อหลักการและเหตุผลอันสำคัญยิ่งของกฎหมายสวัสดิการสังคมคือบรรเทาความทุกข์ยากเดือดร้อนและให้ประชาชนมีความอบอุ่นใจในการดำรงชีวิต โดยควรกำหนดองค์กรและมาตรการต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. กรมสวัสดิการสังคม ให้มีกรมสวัสดิการสังคมขึ้นในกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบาย และความคิดเห็นเกี่ยวกับงานสวัสดิการสังคม พิจารณาและกำหนดแผนหลักในการให้บริการสวัสดิการสังคม

2. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ขึ้นตรงต่อกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับกรมสวัสดิการสังคม โดยให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ” มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบาย และความคิดเห็นเกี่ยวกับงานสวัสดิการส่งเสริมสังคมพิจารณาและกำหนดแผนหลักในการบริหารและให้บริการสวัสดิการสังคม โดยให้มีการจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการสวัสดิการส่งเสริมสังคมแห่งชาติไว้ในกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ปฏิบัติงานตามมติของคณะกรรมการ รวบรวมศึกษา และวิจัยข้อมูลที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงานโครงการ ติดตามประเมินผล ประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรม ให้การสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรสวัสดิการสังคม และเป็นศูนย์กลางประสานงานในการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคม โดยมีเลขาธิการทำหน้าที่ควบคุมดูแล และรองเลขาธิการคนหนึ่ง หรือหลายคน เป็นผู้ช่วย

3. องค์กรสวัสดิการสังคมและบุคลากรด้านสวัสดิการสังคม ให้มีองค์กรสวัสดิการสังคมโดยเป็นหน่วยงานของรัฐและองค์กรสาธารณประโยชน์ เพื่อดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคม และมีผู้ปฏิบัติงานซึ่งอาจจะเป็นนักสังคมสงเคราะห์ และหรือนักวิชาการสาขาต่าง ๆ และอาสาสมัครตามความจำเป็นและเหมาะสมโดยขึ้นบัญชีไว้กับกรมสวัสดิการสังคมหรือสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติแล้วแต่กรณี

4. องค์กรสาธารณประโยชน์ มูลนิธิ สมาคม องค์กรสาธารณประโยชน์ และองค์กรใดที่ประสงค์จะรับประโยชน์ตามกฎหมายนี้ ที่มีได้มีวัตถุประสงค์อันเป็นการแสวงหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือวัฒนธรรม โดยจะต้องได้รับการรับรองจากกรมสวัสดิการสังคมหรือสำนักงานสวัสดิการ

สังคมแห่งชาติหรือสำนักงานคณะกรรมการสวัสดิการสังคมแห่งชาติให้องค์กรสาธารณ-
ประโยชน์ได้รับการสนับสนุนด้านบุคลากร วิชาการ และการส่งเสริมสนับสนุนด้านต่าง ๆ
ตามหลักเกณฑ์ที่กรมสวัสดิการสังคมหรือสำนักงานสวัสดิการสังคมแห่งชาติหรือ
สำนักงานคณะกรรมการสวัสดิการสังคมแห่งชาติกำหนดและให้ได้รับการสนับสนุนด้าน
การเงินรวมทั้งอาจจะให้ได้รับการยกเว้น หรือลดหย่อนเกี่ยวกับภาษีอากร โดยความเห็น
ชอบของกระทรวงการคลัง

5. กองทุนสวัสดิการสังคม ให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสังคม เพื่อให้
ประโยชน์ในการจัดสวัสดิการสังคม โดยรัฐจัดสรรเงินอุดหนุนกองทุนตามจำนวนที่เหมาะสม
และสมควรแก่การดำเนินงานจากงบประมาณแผ่นดินประจำปี หรือจากทรัพย์สินที่มีผู้ใช้
หรือทรัพย์สินอันเกิดจากการจัดหาของคณะกรรมการกองทุน และทรัพย์สินจากการหาผล
ประโยชน์ของกองทุน โดยกองทุนนี้ให้เป็นของกรมสวัสดิการสังคม หรือสำนักงานคณะ
กรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

6. บทกำหนดโทษ ได้กำหนดโทษแก่ผู้ที่ไม่ให้ข้อมูล ชี้แจงข้อเท็จจริง หรือคอย
ตอบข้อซักถามหรือให้ข้อมูลชี้แจงข้อเท็จจริงโดยรู้ว่าเป็นเท็จ หรือไม่ให้ความร่วมมือแก่
พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่อ้างหรือดำเนินการเพื่อให้บุคคลใดเข้าใจว่า เป็นองค์กรสาธารณ-
ประโยชน์ เพื่อให้ได้ประโยชน์ทางทรัพย์สิน หรือโดยทางการค้า โดยไม่มีอำนาจ หรือฝ่าฝืน
กฎหมาย ผู้ที่เปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้รับบริการสวัสดิการสังคมอันเป็นข้อเท็จจริงที่
ตามปกติวิสัยของผู้รับบริการจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย เว้นแต่เปิดเผยในการปฏิบัติราชการ
หรือเพื่อประโยชน์แก่การบริการสวัสดิการสังคม ซึ่งเป็นบทกำหนดโทษเฉพาะ ทั้งนี้จะไม่
กระทบถึงความผิดอาญาตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่น

ซึ่งถ้าหากในอนาคตประเทศไทยได้มีการออกกฎหมายสวัสดิการสังคมมาใช้บังคับ
เป็นแม่บทในการกำหนดให้รัฐบาล องค์กรเอกชน และบุคคลที่เกี่ยวข้องในสังคมเข้าร่วม
กันในการจัดบริการสังคมที่จำเป็นต่าง ๆ โดยมีการจัดตั้งองค์กรของภาครัฐบาลหรือคณะ
กรรมการประสานงานระดับชาติขึ้น มีคณะกรรมการประสานงานจังหวัดต่าง ๆ คอยเป็นผู้

สนับสนุนในระดับพื้นที่ กฎหมายฉบับนี้จะช่วยให้การกำหนดแผน นโยบาย และการปฏิบัติเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพราะว่าเมื่อมีกฎหมายแม่บทออกมารับรองการปฏิบัติงานต่าง ๆ ขององค์กรที่กำหนดไว้ในกฎหมายแล้วทุกอย่างก็จะดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ

และกฎหมายสวัสดิการสังคมดังกล่าว ก็ยังเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ยอมรับบทบาทขององค์กรเอกชนให้มีการรับรองและสนับสนุนในด้านทุนในการดำเนินงาน ทำให้องค์กรสังคมสงเคราะห์ทางภาครัฐและเอกชนร่วมทำงานผสมผสานบริการ ร่วมทุนและร่วมทรัพยากร ทำให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประการที่สองกฎหมายฉบับนี้ได้ให้การรับรองวิชาชีพด้านการสังคมสงเคราะห์มีการจัดทำบัญชี มีการส่งเสริมทางด้านการพัฒนาวิชาชีพ ให้เหมาะสมกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ประการสุดท้าย การกำหนดรายละเอียดของแต่ละบริการนั้นขึ้นอยู่กับการพัฒนาขององค์กรภาครัฐบาลหรือคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ซึ่งหมายความว่า ดำเนินการโดยกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ร่วมกับองค์กรเอกชนและผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ โดยจะมีการประกาศอย่างเป็นทางการซึ่งประกาศเหล่านี้ก็จะประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดในรายละเอียดเกี่ยวกับบริการและกิจกรรม สำหรับกลุ่มผู้เดือดร้อนก็จะได้รับการตรวจสอบอย่างรอบคอบ และกำหนดความเร่งด่วนเป็นไปตามลำดับความสำคัญและขั้นตอนตามกฎหมาย

ผลที่อาจเกิดขึ้นจากการออกกฎหมายสวัสดิการสังคมมาใช้บังคับ

กฎหมายสวัสดิการสังคม หากได้ออกมาใช้บังคับแล้วผลที่อาจเกิดมีขึ้นหรือความเป็นไปได้ของแนวทางในการออกกฎหมายสวัสดิการสังคมมาใช้บังคับในประเทศไทยในอนาคตอาจมีผลที่เกิดขึ้นเป็นไปดังนี้ คือ

1. พัฒนาการของแนวคิดสวัสดิการสังคม ซึ่งให้ความสำคัญกับสิทธิของประชาชนตามหลักการของประชาธิปไตย เน้นความเป็นธรรมในสังคมโดยการกระจายรายได้และโอกาส

2. ความเป็นเอกภาพของงานสวัสดิการสังคมซึ่งเกิดจากการรวมหน่วยงาน หรือองค์กรที่ทำหน้าที่ด้านนี้ไว้ด้วยกันภายใต้การบริหารงานมีระบบเป็นอย่างเดียวกัน นอกจากนี้การเป็นหน่วยงานที่สังกัดอยู่ในกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมยังเป็นการเพิ่มอำนาจในการต่อรองและประสานงานโครงการกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงองค์กรระหว่างประเทศในเรื่องโครงการ และงบประมาณสำหรับงานสวัสดิการสังคมอีกด้วย

3. ความเคลื่อนไหวตามกระแสโลกาภิวัตน์ เฉพาะอย่างยิ่งการปรับระดับของสวัสดิการ หรือการให้บริการให้เท่าเทียมหรือใกล้เคียงกับมาตรฐานสากล โดยพิจารณาจากภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ซึ่งถ้าหากรัฐบาลจะออกกฎหมายสวัสดิการสังคมมาใช้บังคับในอนาคต ก็ควรที่จะคำนึงถึงสภาพปัญหาของสวัสดิการสังคม รูปแบบการจัดและระบบของสวัสดิการสังคม รวมไปถึงความเป็นไปได้และผลที่อาจเกิดขึ้นจากการออกกฎหมายด้วย เพื่อที่จะทำให้รัฐบาลออกกฎหมายสวัสดิการสังคมมาใช้บังคับในอนาคตได้สมบูรณ์แบบที่สุด และมีปัญหาอุปสรรคน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

สำหรับผลที่อาจเกิดขึ้นจากการออกกฎหมายว่าด้วยสวัสดิการสังคมมาใช้บังคับนั้น ก็อาจมีผลของความเป็นไปได้ทั้งในด้านดีและด้านเสีย ซึ่งสามารถแยกพิจารณาออกเป็นดังนี้

ผลในด้านดี

1. เป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เดิม ทั้งนี้เพราะกฎหมายสวัสดิการสังคมเป็นกฎหมายที่จะออกมาเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและทุกข์ยากของประชาชน

2. เป็นการส่งเสริมให้เสถียรภาพของรัฐมีความมั่นคง เมื่อประชาชนอยู่ดีกินดีมีสุข

3. เป็นการสร้างภาพพจน์ของรัฐไปสู่สายตาประชาคมโลก ที่ดูแลเอาใจใส่ประชาชน
4. ทำให้ประชาชนสามารถได้รับบริการในสวัสดิการต่าง ๆ ตามขั้นตอนที่รัฐให้สัญญาไว้ในรูปที่กำหนดไว้ในกฎหมาย
5. ทำให้ประเทศชาติมีความมั่นคง ประชาชนร่มเย็นเป็นสุข ที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากรัฐ ไม่ถูกทอดทิ้ง

ผลในด้านเสีย

1. หากออกกฎหมายมากำหนดให้ใช้กับสวัสดิการหลายประเภทพร้อมกันในเวลาเดียวกัน อาจทำให้ล้มเหลวไม่ประสบความสำเร็จในทางปฏิบัติในภายหลังได้
2. กฎหมายสวัสดิการสังคมควรเป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อช่วยเหลือสังคม จึงควรยืดหยุ่นและผ่อนปรนได้ เพื่อพัฒนาสังคมให้เป็นปึกแผ่น มิใช่กำหนดให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด อันจะมีผลกระทบต่อจิตใจประชาชน และไม่เป็นที่ไปตามแนวทางของการพัฒนาสังคมที่ถูกต้อง

บทสรุป

การจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ประชาชนที่จะทำให้เป็นไปอย่างมีระบบและได้ผลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชนจะต้องมีปัจจัยสำคัญคือ กฎหมายที่ใช้บังคับอันเป็นกฎหมายแม่บทที่เป็นหลักทั่วไปในการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนในประเทศ ซึ่งจะไม่รวมกับกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคมที่ได้ ออกมาใช้บังคับเป็นเฉพาะเรื่องนั้น ๆ อยู่แล้ว เช่น กฎหมายคุ้มครองแรงงานมีกำหนดในเรื่องของการจ่ายเงินค่าจ้าง ค่าชดเชย สภาพการทำงาน สุขภาพ ความปลอดภัยในการทำงานไว้อยู่แล้ว หรือกฎหมายประกันสังคมที่มีหลักการให้รัฐบาล นายจ้าง และลูกจ้าง เข้าร่วมกันส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมเพื่อให้มีผลถึงการจ่ายประโยชน์ทดแทน

ตามที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ หรือแม้แต่กระทั่งการจัดสรรที่ดินให้แก่ เกษตรกรผู้ยากไร้ ไม่มีที่ดินทำกินตามกฎหมายปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นต้น แต่ยังมีสวัสดิการสังคม บางอย่างที่มีผลถึงประชาชนในด้านต่าง ๆ ซึ่งรัฐบาลไม่ควรละเลยที่จะต้องจัดบริการให้ แก่ประชาชนโดยตรง เช่น สวัสดิการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและ ทูพพลภาพ สวัสดิการในเรื่องที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ สวัสดิการครอบครัว และ สวัสดิการผู้ประสบสาธารณภัยและผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ฯลฯ รวมไปถึงกลไกใน การดำเนินงานสวัสดิการสังคม โดยรวบรวมหลักเกณฑ์และวิธีการเป็นแม่บทในการดำเนิน การจัดการบริการสังคมให้แก่กลุ่มบุคคลดังกล่าวเอาไว้ในบทกฎหมายที่เรียกว่า “กฎหมาย สวัสดิการสังคม”

ก่อนการจัดตั้งกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในปี พ.ศ. 2536 สมัยรัฐบาล นายชวน หลีกภัย โดยการริเริ่มของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีในช่วง ระหว่างปี พ.ศ. 2532 - 2533 จะเห็นได้ว่ารัฐบาลในสมัยก่อนหน้านั้นให้ความสำคัญของ สวัสดิการสังคมน้อยมาก และมีจุดยืนที่จะบรรเทาหรือชะลอปัญหามากกว่าการเอาจริงเอา จังในการป้องกันปัญหา และดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างทั่วถึงบนพื้นฐาน การตระหนักในสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนและความเป็นธรรมในสังคม ทั้งนี้เพราะ รัฐบาลโดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นการบริการและพัฒนาไปในทางรักษาการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจเป็นหลัก ดังนั้นจึงน่าที่จะมีการทบทวนแนวคิดวางรากฐานการดำเนินงานด้าน สวัสดิการสังคมอย่างจริงจัง และให้ความสำคัญกับการบูรณาการทางสังคม เพื่อให้ ประชาชนทุกกลุ่มอาชีพได้รับโอกาสเท่าเทียมกัน

เพื่อเป็นการที่จะให้บริการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน และให้ เกิดความมั่นคงทางสังคม อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งในขณะนี้ มี หน่วยงานเพียงไม่กี่แห่งที่ดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม อาทิ เช่น ในภาครัฐก็มีเพียง หน่วยงานหลัก ๆ เช่น กรมประชาสงเคราะห์และกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น แต่ก็ ดำเนินงานได้ในวงจำกัด ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีตัวบทกฎหมายที่จะกำหนดกรอบขอบเขตของ

การจัดสวัสดิการสังคมให้เข้าอยู่ในระบบและสามารถปฏิบัติได้อย่างแท้จริง การดำเนินการของรัฐบาลในการช่วยเหลือประชาชนคนยากจนหรือผู้ประสบความเดือดร้อนทุกข์ยาก การดำเนินงานส่วนใหญ่อาศัยนโยบายหรือมติคณะรัฐมนตรี หรืออาศัยคำสั่งคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่งกระทรวงต่าง ๆ ซึ่งไม่มีกฎหมายโดยเฉพาะ ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่อยู่ในฐานะที่จะกำหนดและขอบประมาณอย่างต่อเนื่องและเพียงพอที่จะแก้ปัญหาได้ แต่ในความเป็นจริงแล้วประชาชนคนยากจนหรือคนที่ประสบปัญหาเดือดร้อนทุกข์ยากต่าง ๆ ในประเทศไทยขณะนี้นอกจากจะมีเป็นจำนวนมากแล้ว ยังอยู่ในภาวะที่ลำบากยากเข็ญอย่างยิ่ง มีจำนวนไม่น้อยที่ขาดปัจจัยสี่ในการดำรงชีพ รัฐบาลเองไม่อาจช่วยเหลือได้ทั่วถึง ทั้งในปัญหาเฉพาะหน้าและระยะยาว อีกทั้งขาดมาตรการในการช่วยเหลืออย่างครบวงจรโดยเฉพาะการช่วยเหลือให้คนเหล่านี้สามารถพึ่งตนเองได้ ให้มีรายได้ มีอาชีพ ฉะนั้นภาวะของความยากจนในประเทศไทยจึงอยู่ในฐานะวิกฤตอย่างยิ่ง

ปัญหาความยากจนและเดือดร้อนของประชาชนมีสาเหตุอย่างมากมาย แต่สาเหตุที่สำคัญอันหนึ่งคือ ขาดกฎหมายที่จะกำหนดควบคุมนโยบายทางสังคมอย่างชัดเจน ในขณะที่ประเทศใกล้เคียงกับประเทศไทย เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ หรือฟิลิปปินส์ ต่างก็มีกฎหมายสวัสดิการสังคมมานานแล้วทั้งสิ้น

จึงถึงเวลาแล้วที่รัฐบาลจะต้องออกกฎหมายสวัสดิการสังคมมาใช้บังคับในประเทศไทยเพื่อเป็นกฎหมายหลักที่จะเอื้อประโยชน์ให้กับประชาชนอย่างมาก และเพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะต้องออกกฎหมายให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน สภาวะแวดล้อม และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติให้มากที่สุด อีกทั้งเพื่อให้สอดคล้องและรับกับหลักการที่รัฐบาลได้จัดตั้งกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมขึ้นมาเพื่อบริหารและปฏิบัติงานของประเทศไทยในด้านนี้ ซึ่งในปัจจุบันบทบาทของหน่วยงานหรือส่วนราชการ และหน่วยงานภาคเอกชนที่จะร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนของประชาชนยังไม่อยู่ในระดับที่เพียงพอกับสภาพปัญหา ปัญหาสังคมยังคงมีความรุนแรงและยังมีผู้ประสบปัญหา

ความเดือดร้อนต้องการความช่วยเหลือจากรัฐและสังคมอยู่จำนวนมากทั้งในตัวเมืองและในชนบท ดังนั้นหากจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและปรับปรุงกลไกการบริหารงานของรัฐในการส่งเสริมสวัสดิภาพทางสังคมให้กับประชาชนเพื่อความผาสุกของประชาชนอย่างแท้จริงและต่อเนื่อง รัฐบาลน่าจะหยิบยกเรื่องดังกล่าวขึ้นมาพิจารณาดำเนินการอย่างจริงจัง

แต่การที่รัฐจะออกกฎหมายสวัสดิการสังคมโดยมีครบทุก ๆ ด้านในเวลาเดียวกัน และมีผลใช้บังคับพร้อมกันนั้น นับว่าเป็นเรื่องใหญ่และประสบผลสำเร็จได้ค่อนข้างยาก เพราะประเทศไทยเพียงจะมีกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้เพียง 3 - 4 ปีเท่านั้น อีกทั้งยังไม่เคยมีกฎหมายที่เป็นแม่บทเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมออกมาใช้บังคับเลย หากออกกฎหมายมาเต็มรูปแบบพร้อมบังคับใช้ในคราวเดียวกัน จะเป็นปัญหายุ่งยากในทางบริหารและทางปฏิบัติอาจเกิดขึ้นตามมาได้ รวมไปถึงบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งอาจจะได้ผลไม่สมบูรณ์เต็มรูปแบบและไม่เป็นที่น่าพอใจแก่ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติหน้าที่ และประชาชนผู้รับบริการเลยก็เป็นได้ ซึ่งผลเสียอาจเกิดติดตามมา แล้วในที่สุดจะก่อให้เกิดความล้มเหลวของการจัดระบบสวัสดิการของรัฐ แล้วในที่สุดผู้ที่สูญเสียประโยชน์อย่างสูงสุดก็คือประชาชน โดยไม่ได้รับการบริการสวัสดิการสังคมจากรัฐอย่างเพียงพอกับความต้องการ เช่นเดียวกับกฎหมายประกันสังคม ซึ่งมีปัญหาการบริหารอัตรากำลังและปัญหาในทางปฏิบัติอยู่ขณะนี้

ดังนั้น ในการออกกฎหมายสวัสดิการสังคมที่จะให้ได้ผลดีในทางการบริการ การบริหารและในทางปฏิบัตินั้น จะต้องนำเอาสวัสดิการที่สำคัญจริง ๆ และที่จำเป็นจะต้องช่วยเหลือประชาชนและที่ประชาชนต้องการมากที่สุด เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด นำมาเพื่อกำหนดให้มีผลบังคับใช้ก่อนเพียงบางประเภท แล้วจึงค่อยทยอยบังคับใช้สวัสดิการด้านอื่น ๆ ตามลำดับไปตามระยะเวลาและความพร้อม ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์แบบสอบถามจากการตอบแบบสอบถามของประชาชนหลายอาชีพ ดังปรากฏในบทที่ 5 ของวิจัยฉบับนี้ เช่นนี้น่าจะทำให้กฎหมายสวัสดิการสังคมมีความ

สมบูรณ์ และเป็นประโยชน์สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและประเทศชาติ
อย่างแท้จริง

ซึ่งหากจะจัดลำดับของประเภทสวัสดิการหรือบริการสังคมที่รัฐบาลพึงควรจะออก
ใช้บังคับเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะตอบสนองความ
ต้องการของประชาชนแล้ว ควรที่จะจัดลำดับความสำคัญและจำเป็นที่เป็นประโยชน์อัน
ประชาชนพึงจะได้รับจากสวัสดิการหรือบริการด้านต่าง ๆ ตามระยะเวลาหรือตามเงื่อนไข
และเงื่อนไขเวลา ดังต่อไปนี้คือ

ในช่วง 3 ปีแรก ควรให้มีผลบังคับใช้กับสวัสดิการ 3 ประเภท คือ

1. สวัสดิการผู้ประสบสาธารณภัย
2. สวัสดิการผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม
3. สวัสดิการด้านความปลอดภัยในการดำรงชีวิต

หลังจากครบ 3 ปีไปแล้ว ควรกำหนดให้มีผลใช้บังคับกับสวัสดิการอีก 5 ประเภท
คือ

1. สวัสดิการเด็กและเยาวชน
2. สวัสดิการสตรี
3. สวัสดิการครอบครัว
4. สวัสดิการผู้สูงอายุ
5. สวัสดิการคนพิการและทุพพลภาพ

สำหรับสวัสดิการอีก 4 ประเภทที่เหลืออันได้แก่

1. สวัสดิการผู้ด้อยโอกาสทางสังคม
2. สวัสดิการที่อยู่อาศัย
3. สวัสดิการโอกาสทางการศึกษา

4. สวัสดิการการประกอบอาชีพ

สวัสดิการทั้ง 4 ประเภทนี้ ควรกำหนดให้มีผลบังคับใช้เมื่อได้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งอาจมีการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามความจำเป็นของสังคมและสภาพการณ์บ้านเมือง ทั้งนี้อาจมีผลใช้บังคับในเวลาใดก็ได้ภายหลังจากพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคมมีผลใช้บังคับ

อย่างไรก็ดี กฎหมายสวัสดิการสังคมที่จะมีขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ จะต้องเป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อช่วยเหลือสังคม มีความยืดหยุ่นและผ่อนปรน เพื่อพัฒนาสังคมให้เป็นปึกแผ่น มิใช่กำหนดให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดอันจะมีผลกระทบต่อจิตใจของประชาชนและไม่เป็นไปตามแนวทางของการพัฒนาสังคมที่ถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

1. ชนิษฐา เทวินทร์ภักดี, พระราชบัญญัติประกันสังคม เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่องยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่องานประกันสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2535
2. จำลอง ศรีประสาธน์, “สวัสดิการสังคมกับการประกันสังคม” วารสารการประชาสงเคราะห์ ปีที่ 31 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม - มิถุนายน 2531)
3. อีระ ศรีธรรมรักษ์, รศ. ดร. และคณะ, รายงานการวิจัยเรื่อง “ผลกระทบของกฎหมายประกันสังคมที่มีต่อลูกจ้างผู้ประกันตน” สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. 2536
4. นิคม จันทรวินทร, กฎหมายสวัสดิการสังคม : ที่พึ่งสุดท้ายของคนจน
5. วิจิตร ระวีวงศ์, “อนาคตของสวัสดิการสังคมในประเทศไทย” เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง สวัสดิการสังคมไทยในปัจจุบันและอนาคต จัดโดยคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา, 2532 (เอกสารคัดสำเนา)

ความหมาย ความสำคัญ หลักการ และวิวัฒนาการของกฎหมายภาษีสรรพสามิต โดย.....ดร.วิรัช วิรัชนิภาวรรณ

1. ความนำ

มีบ่อยครั้งที่รัฐบาลประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ เช่น เศรษฐกิจของประเทศชะลอตัว งบประมาณประเทศไม่เพียงพอกับรายจ่ายของประเทศ วิธีการหนึ่งที่รัฐบาลใช้ในการแก้ไขปัญหาก็คือ การหารายได้เพิ่มด้วยวิธีการเพิ่มภาษี แต่เนื่องจากภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บนั้นมีหลายชนิดทั้งภาษีทางตรง เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล รวมทั้งภาษีทางอ้อม เช่น ภาษีสินค้าเข้า-ออก ภาษีการขายทั่วไป และภาษีการขายเฉพาะ ประกอบกับรัฐบาลไม่อาจเพิ่มภาษีทุกประเภทเพราะจะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เดือดร้อน เมื่อเป็นเช่นนี้ รัฐบาลจึงต้องเลือกเพิ่มภาษีบางชนิดที่จะทำให้ประชาชนเดือดร้อนน้อยที่สุด นั่นก็คือ ภาษีสรรพสามิต (excises tax) ซึ่งเป็นภาษีการขายเฉพาะอย่างหนึ่ง

การเพิ่มภาษีสรรพสามิตนั้น ต้องเกี่ยวข้องกับการบริหารงาน การจัดการ และการจัดเก็บ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายภาษีสรรพสามิต เพราะฉะนั้น ในที่นี้จึงนำกฎหมายภาษีสรรพสามิตมาพิจารณาศึกษา โดยเน้นในเรื่องความหมาย ความสำคัญ หลักการ และวิวัฒนาการของกฎหมายภาษีสรรพสามิต ผู้เขียนหวังว่าบทความนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา ผู้ปฏิบัติงาน ผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจในเรื่อง กฎหมาย การบริหาร การจัดการ และการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตไม่มากนัก

2. ความหมายของกฎหมายภาษีสรรพสามิต

การพิจารณาศึกษากฎหมายภาษีสรรพสามิตอาจเกิดความสับสนได้ หากไม่ทำความเข้าใจในเรื่องความหมายให้ชัดเจน พร้อมกันนั้น การพิจารณาศึกษาความหมายของกฎหมายภาษีสรรพสามิตจะมีส่วนสำคัญเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดหลักการของกฎหมายภาษีสรรพสามิตในหัวข้อต่อไป ดังนั้น จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องปูพื้นฐานและทำความเข้าใจเรื่อง ความหมายของกฎหมายภาษีสรรพสามิต เป็นเบื้องต้นก่อน

โดยทั่วไป การให้ความหมายของคำในทางสังคมศาสตร์ (social science) มีลักษณะเป็นแนวคิดเชิงปทัสฐาน (normative concept) คือเป็นการให้ความหมายที่เกิดจากการนำเอาภูมิหลัง (background) หรือประสบการณ์ (experience) ไม่ว่าจะเป็นความรู้จากการศึกษา หรือจากการปฏิบัติงาน รวมทั้งจากความรู้สึกนึกคิดและความเข้าใจของผู้ให้ความหมายแต่ละคนและแต่ละสถานการณ์มาใช้ในการกำหนดความหมาย เพราะฉะนั้นความหมายที่ให้ไว้จึงแตกต่างกัน และไม่ตายตัว ซึ่งอาจแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์หรือยุคสมัย อีกทั้งก็มีใช้สูตรสำเร็จที่ทุกคนจะต้องยอมรับ ทั้งนี้เพราะ ภูมิหลังหรือประสบการณ์ของผู้ให้ความหมายแต่ละคนแตกต่างกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ ความหมายที่ใช้ในที่นี้ จึงเป็นความหมายที่ใช้เฉพาะในที่นี้ แต่อย่างไรก็ตาม ความหมายที่ให้ไว้ ก็อาจนำไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาศึกษาและปฏิบัติงานต่อไปได้

คำว่า กฎหมายภาษีสรรพสามิต ในที่นี้แบ่งพิจารณาเป็น 2 คำ คือ คำว่า กฎหมาย คำว่า ภาษีสรรพสามิต

คำว่า “กฎหมาย” (law) หมายถึง คำสั่ง หรือข้อบังคับของรัฐที่กำหนดหรือเกี่ยวข้องกับความประพฤติของมนุษย์ โดยใช้บังคับแก่คนทั่วไป และมีสภาพบังคับ หรือกล่าวได้ว่า องค์ประกอบ¹ ของกฎหมาย มี 5 ประการ ได้แก่

¹ คำว่า องค์ประกอบ ในที่นี้หมายถึง ส่วนสำคัญและจำเป็นที่ไม่อาจขาดส่วนใดส่วนหนึ่งได้ เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ มาตรา 334 มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1) ผู้ใดเอาทรัพย์ 2) ของผู้อื่น และ 3) โดยทุจริต หากขาดส่วนใดส่วนหนึ่ง ไม่ถือว่าเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ เป็นต้น

ประการที่หนึ่ง เป็นคำสั่งหรือข้อบังคับ
 ประการที่สอง เป็นข้อบังคับของรัฐ
 ประการที่สาม เกี่ยวข้องกับความประพฤติของมนุษย์
 ประการที่สี่ ใช้บังคับแก่คนทั่วไป และ
 ประการที่ห้า มีสภาพบังคับ

อนึ่ง คำสั่ง หรือข้อบังคับใด หรือที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น หากขาดองค์ประกอบข้อใดข้อหนึ่งทีกล่าวนานี้ก็ไม่ถือว่าเป็นกฎหมายหรือไม่เรียกว่ากฎหมาย แต่ก่อนที่จะพิจารณาศึกษาคำว่า ภาษีสรรพสามิต ควรจะได้ทำความเข้าใจคำว่า ภาษีอากร พอสั่งเซป เพราะต่อจากนี้ไป คำว่า ภาษีอากร หรือ ภาษี (tax) หรืออากร (duiy) ถูกนำมาใช้บ่อยครั้ง

คำว่า ภาษี และ อากร ได้ถูกนำมาใช้อย่างสับสน เช่น ใช้คำว่า ภาษี และอากร ในความหมายที่แตกต่างกัน เช่น ใช้คำว่า ภาษี หมายถึง ภาษีอากรประเภทที่เก็บโดยตรง หรือหมายถึง เงินที่รัฐบาลจัดเก็บมาโดยวิธีออกกฎหมายบังคับและไม่มีผลตอบแทนให้ประชาชนโดยตรง และโดยทั่วไปแล้ว ผู้เสียภาษีจะผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้ยาก เช่น ภาษีเงินได้ และภาษีป้าย เป็นต้น

ส่วน คำว่า อากร หมายถึง ภาษีอากรที่เก็บโดยอ้อม หรือหมายถึง เงินที่รัฐจัดเก็บมาโดยวิธีการออกกฎหมายบังคับ และผู้เสียอากรอาจผลักภาระไปให้ผู้อื่นได้สะดวก ทั้งอาจได้รับผลตอบแทนโดยตรงในบางกรณี เช่น อากรมหรสพ อากรแสตมป์ และอากรศุลกากร เป็นต้น²

² รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, ภาษีอากรในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528).

นอกจากนี้ ในหนังสือประจำปีงบประมาณ 2505 ได้นำคำว่า ภาษีอากร มาใช้ควบคู่กัน หรือใช้เป็นคำทั่วไป เห็นได้จากการจำแนกประเภทภาษีอากรตามแนวใหม่ โดยแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ คือ

- 1) ภาษีเงินได้ ประกอบด้วยภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล
- 2) ภาษีการขายทั่วไป ประกอบด้วยภาษีการค้า³ และอากรแสตมป์
- 3) ภาษีการขายเฉพาะ ประกอบด้วยภาษีโมคภณฑ์ภายใน และภาษีทรัพย์สินอากรธรรมชาติ (เช่น อากรการประมง ค่าภาคหลวงแร่ ค่าภาคหลวงไม้ประเภทต่าง ๆ และค่าภาคหลวงน้ำมัน เป็นต้น)
- 4) ภาษีสินค้าเข้า-ออก ประกอบด้วยอากรขาเข้าและอากรขาออก
- 5) ภาษีสักขณอนุญาต เช่น ใบอนุญาตการค้า ใบอนุญาตต่างด้าว ใบอนุญาตอาวุธปืนและดอกไม้เพลิง ใบอนุญาตสาธารณสุข ใบอนุญาตประมงสุรา และใบอนุญาตด้านป่าไม้ เป็นต้น
- 6) ภาษีสักขณอื่น ประกอบด้วยภาษีจากสินทรัพย์ (เช่น ภาษีรถยนต์ และค่าจดทะเบียนรถจักรยานยนต์) และภาษีสักขณผูกขาด (เช่น รายได้จากโรงงานยาสูบ รายได้สลากกินแบ่ง และรายได้จากกิจการผูกขาด)⁴

แต่ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงบ้าง เห็นได้จากหนังสือประจำปีงบประมาณ 2539 และ 2540 ได้จัดแบ่งแหล่งรายได้ของประเทศ จำแนกตามประเภทการจัดเก็บ ซึ่งมี 4 ประเภท ได้แก่ รายได้จากภาษีอากร รายได้จากการขายสิ่งของและบริการ รายได้จากรัฐพาณิชย์ และรายได้อื่น ๆ เฉพาะรายได้จากภาษีอากรนั้น แบ่งเป็น ภาษีทางตรง และ ภาษีทางอ้อม โดยภาษีทางตรง ประกอบด้วย ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้ปิโตรเลียม ส่วนภาษีทางอ้อม ประกอบด้วย ภาษีการ

³ เรียกภาษีมูลค่าเพิ่มและใช้บังคับเมื่อ 1 มกราคม 2535.

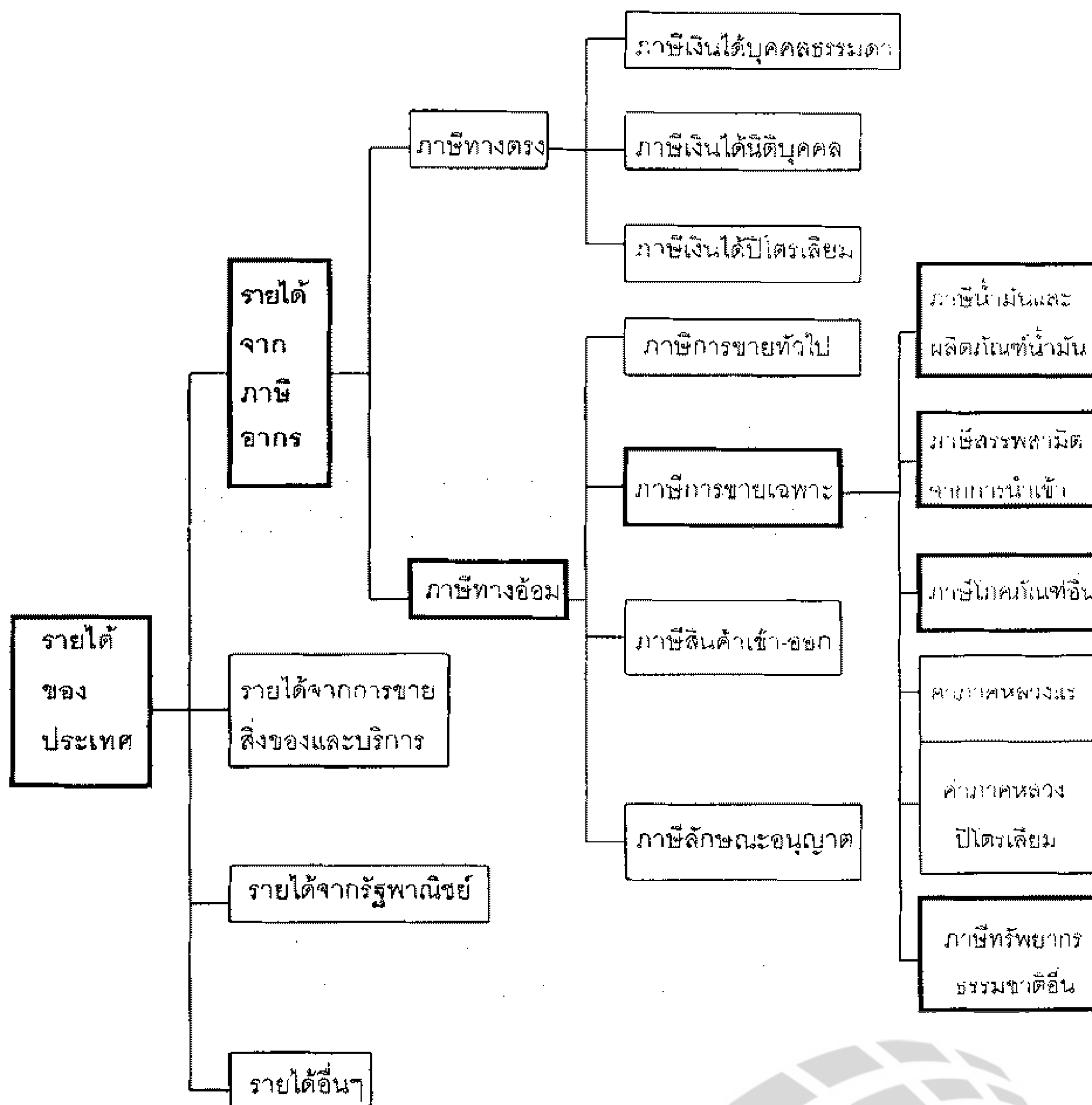
⁴ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, "คำนิยามของภาษีอากร : พรมแดนแห่งความรู้," สรรพากรศาสตร์ ปีที่ 31 ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม 2527, หน้า 93-129; รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, ภาษีอากรในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529), หน้า 41.

ขายทั่วไป ภาษีการขายเฉพาะ ภาษีสินค้าเข้า-ออก และภาษีลักษณะอนุญาต
เฉพาะภาษีการขายเฉพาะ แบ่งเป็น ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ภาษีสรรพสามิต
จากการนำเข้า ภาษีโภคภัณฑ์อื่น ค่าภาคหลวงแร่ ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม และภาษี
ทรัพย์สินากรรรมชาติ ดูภาพที่ 1 ประกอบ

อนึ่ง ภาพที่ 1 นี้ได้มีส่วนนำมาใช้ในการให้ความหมายและหลักการของภาษี
สรรพสามิตด้วย

ภาพที่ 1 แหล่งรายได้ของประเทศจำแนกตามประเภทของการจัดเก็บ
ในปีงบประมาณ 2539 และปีงบประมาณ 2540

ที่มา : หนังสืองบประมาณประจำปี 2539 และ 2540, สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

คำว่า ภาษีอากรหากนำมาใช้คู่กันเป็นคำ ๆ เดียว จะมีความหมาย 2 นัย คือ นัยแรก หมายถึง สิ่งที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากประชาชนและนำมาใช้ประโยชน์ต่อสังคม โดยส่วนรวม โดยมีได้ให้ประโยชน์ตอบแทนโดยตรงต่อผู้เสียภาษี ส่วนอีกนัยหนึ่ง หมายถึง รายได้หรือทรัพยากรที่ได้มีการเคลื่อนย้ายจากภาคเอกชนไปสู่ภาครัฐบาลและไม่ก่อให้เกิดภาระในการชำระคืนของรัฐบาล¹ นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้ว ภาษีอากรยังหมายถึง เงินที่เรียกเก็บจากบุคคล ทรัพย์สิน หรือธุรกิจ เพื่อลดการใช้จ่ายของเอกชน²

จากความหมายของคำว่า ภาษีอากร ทั้งที่มีความหมายแยกกัน หรือรวมกัน ที่นำเสนอผ่านมานี้ ทำให้ความหมาย คำว่า ภาษี ที่ใช้ในที่นี่ได้ว่า หมายถึง เงินรายได้ ทรัพย์สิน บริการ หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่รัฐบาลเรียกเก็บจากบุคคลทรัพย์สิน หรือธุรกิจ และนำไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวม

เมื่อเข้าใจความหมายคำว่า ภาษีอากร แล้ว ในลำดับต่อไปเป็นการพิจารณาคำว่า “ภาษีสรรพสามิต” โดยมีผู้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

1) ภาษีสรรพสามิต (excise) เป็นอากรที่เรียกเก็บจากสินค้าหรือโภคภัณฑ์ (commodities) ซึ่งผลิตภายในประเทศ อาจเก็บจากวัตถุดิบหรือสิ่งของในระหว่างที่ดำเนินการผลิต หรืออาจเก็บจากสิ่งของที่ผลิตเป็นวัตถุดิบหรือสิ่งของในระหว่างที่กำลังดำเนินการผลิต หรืออาจเก็บจากสิ่งของที่ผลิตเป็นวัตถุดิบสำเร็จรูปพร้อมที่จะอุปโภคหรือบริโภคได้ทันที รวมทั้งอากรการซื้อขายสินค้าและบริการบางอย่างตลอดถึงค่าธรรมเนียมใบอนุญาตด้วย ทั้งนี้ ไม่รวมถึงภาษีการขายทั่วไป (general sale or turnover taxes) และรายได้จากการผูกขาดของรัฐซึ่งรัฐเป็นผู้ดำเนินการเอง การเก็บอากรชนิดนี้มีความมุ่งหมายที่จะทำให้มีความ

¹ อมรย์ ดุจพันธ์, “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการภาษีอากร,” ใน เอกสารการสนทนาศึกษา การเงินธุรกิจและการภาษีอากรฉบับปรับปรุง กรุงเทพมหานคร สาขาคณะวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2538), หน้า 12

² รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, ทฤษฎีการภาษีอากร (กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์เดลินิวส์, 2516), หน้า 8-9

หมายตรงกันข้ามและคู่กันไปกับอากรศุลกากร (custom duty) ซึ่งเก็บแต่สินค้าและสิ่งของ
ที่ผลิตในต่างประเทศ⁷

2) ภาษีสรรพสามิต หรือภาษีการขายเฉพาะอย่าง เป็นภาษีสินค้า (commodity tax) ที่เก็บจากสินค้าบางประเภทที่ซื้อขายกันในประเทศ⁸ ตัวอย่างสินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต เช่น ไฟ ยานยนต์ ไม้ขีดไฟ และเครื่องขีดไฟ ซีเมนต์ เครื่องดื่มอัดลม เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เจือปน บุหรี่และยาสูบ น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน

3) ภาษีสรรพสามิต คือ ภาษีการขายที่เก็บจากการขายสินค้าบางประเภท เช่น สุรา ยาสูบ น้ำมัน ยานยนต์ เป็นต้น ดังนั้น บางทีจึงเรียกภาษีสรรพสามิตว่าภาษีการขายเฉพาะ (specific sales tax)⁹

4) ภาษีสรรพสามิต คือ ภาษีที่เรียกเก็บจากสิ่งของที่ผลิตภายในประเทศ ซึ่งอาจเรียกเก็บจากของที่เป็นวัตถุดิบในระหว่างที่ทำการตัดกรรมยังไม่แล้วเสร็จ หรืออาจเก็บจากของสำเร็จรูปก็ได้ ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีทางอ้อมที่เรียกเก็บจากสินค้า เพียงบางประเภทเท่านั้น มิได้จัดเก็บจากสินค้าทั่วไป ดังเช่น ภาษีการค้า จึงจัดจำแนกเป็นภาษีการขายเฉพาะ¹⁰

5) ภาษีสรรพสามิต มีลักษณะเป็นภาษีการขายเฉพาะ ที่เรียกเก็บจากสินค้าประเภทใดประเภทหนึ่ง ซึ่งมีเหตุผลสมควรที่จะต้องรับภาระภาษีสูงกว่าปกติ โดยจัดอยู่ในประเภทภาษีทางอ้อม ผู้เสียภาษีสามารถผลักภาระภาษีที่ตนเสียไปให้กับผู้บริโภคได้ตลอดเวลา สำหรับภาษีการขายเฉพาะนี้มีลักษณะสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ ประการแรก เป็นการเรียกเก็บภาษีจากสินค้าประเภทใดประเภทหนึ่งที่มีเหตุผลอันสมควรที่จะต้องรับภาระภาษีที่สูงกว่าปกติ อีกประการหนึ่ง อัตราภาษีการขายเฉพาะของสินค้าจะแตกต่างกันไปแล้วแต่ความเหมาะสมสำหรับการขายสินค้าแต่ละประเภท การเรียกเก็บ

⁷ ขุนตม ศรีปราบ, สรรพสามิต พระชนคร หน้าหนังสือ 2503), หน้า 1-2

⁸ ไกรยุทธ อรรถกฤษณ์, หลักการวิเคราะห์ภาระภาษี ฉบับพิสดาร (กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2525), หน้า 161

⁹ สมชัย ฤชุพันธุ์, op cit., หน้า 16

¹⁰ วัชรพงศ์ ธนะพรพันธุ์, ภาษีอากรในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย, op cit., หน้า 174

ภาษีการขายเฉพาะมีลักษณะเป็นการเรียกเก็บเพิ่มขึ้นจากภาษีการขายทั่วไป ตัวอย่าง เช่น สินค้าชนิดหนึ่งมีลักษณะพิเศษต้องเสียภาษีการขายทั่วไปอยู่แล้วในอัตราร้อยละ 7 จะต้องเสียภาษีการขายเฉพาะในอัตราร้อยละ 10 ด้วย โดยผู้เสียภาษีจะต้องทำพิธีการ เสียภาษีทั้ง 2 อย่างคือ เสียภาษีการขายทั่วไปร้อยละ 7 แล้วมาเสียภาษีการขายเฉพาะอีก ร้อยละ 10 ซึ่งรายได้จากการเก็บภาษีการขายทั่วไปจะเป็นแหล่งรายได้ให้กับรัฐบาลส่วน ท้องถิ่น ส่วนการจัดเก็บพร้อมกันหรือจัดเก็บคนละครั้งอยู่ที่นโยบายของรัฐบาลแต่ละ ประเทศจะพิจารณาเห็นสมควร¹¹

6) ภาษีสรรพสามิต เป็นภาษีที่จัดเก็บทอดเดียว (single stage tax) โดยจัดเก็บจาก ผู้ผลิต ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ และผู้นำเข้าสินค้า กรมสรรพสามิตจัดเก็บภาษี จากสินค้าและบริการ 12 ประเภท¹² ได้แก่

1. น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน
2. เครื่องดื่ม
3. เครื่องไฟฟ้า
4. แก้วและเครื่องแก้ว
5. รถยนต์
6. เรือ
7. ผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและเครื่องสำอาง
8. พรหมและสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ
9. สถานบริการ
10. สุรา

¹¹ ลาดิต รัตศิริ "ภาษีสรรพสามิตและอากรศุลกากร," ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การเงินธุรกิจและการภาษีอากร ฉบับปรับปรุง (กรุงเทพฯ มหานคร : สาขาวิชาวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมารัตนา, 2538), หน้า 268.

¹² สินค้าและบริการทั้ง 12 ประเภทนี้ ประเภทที่ 1-9 เป็นถ้อยคำที่มีบัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 ส่วน ประเภทที่ 10-12 เป็นถ้อยคำที่มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493, พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509, และ พระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช 2486 ตามลำดับ

11. ยาสูบ

12. ไฟ¹³

อนึ่ง เมื่อ 23 พฤษภาคม 2540 รัฐบาลได้ประกาศขึ้นภาษีสินค้าและบริการพร้อมกับเพิ่มประเภทสินค้าที่จะต้องเสียภาษีสรรพสามิตอีก 3 ประเภท อันได้แก่ (1) รถจักรยานยนต์ (2) หินอ่อน และหินแกรนิต (3) แบตเตอรี่¹⁴

จากความหมายของคำว่า กฎหมาย และคำว่า ภาษีสรรพสามิต ที่นำเสนอผ่านมานี้ ทำให้สรุปเป็นความหมายเพื่อใช้ในที่นี้ได้ว่า กฎหมายภาษีสรรพสามิต (excise tax) หมายถึง กฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับบริหาร การจัดการ การควบคุม ดูแล และการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต อันหมายถึง เงิน รายได้ ทรัพย์สิน บริการ หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีลักษณะเป็นภาษีทางอ้อมหรือ เป็นภาษีการขายเฉพาะที่รัฐบาลหรือกรมสรรพสามิตจัดเก็บจากสินค้าเฉพาะอย่างทั้งจากภายในประเทศ และจากการนำเข้ารวมทั้งจัดเก็บจากบริการบางประเภท โดยอัตราการจัดเก็บ ภาษีสินค้าหรือบริการแต่ละประเภทแตกต่างกัน ทั้งนี้ต้องมีเหตุผลสมควรที่สินค้าหรือบริการดังกล่าวต้องรับภาระภาษีสูงกว่าปกติ นอกจากนี้ ยังเป็นภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บทอดเดียว โดยจัดเก็บจากผู้เสียภาษี ซึ่งครอบคลุมถึงผู้ประกอบการ ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ และผู้นำเข้าสินค้า ตามแหล่งผลิตหรือสถานที่ผลิตสินค้าหรือบริการเพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวม ในส่วนของผู้เสียภาษีอาจผลักภาระภาษีไปให้กับประชาชนผู้บริโภคได้

ในที่นี้แบ่งกฎหมายภาษีสรรพสามิตออกเป็นกฎหมายภาษีสรรพสามิตโดยตรง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีสรรพสามิต โดยกฎหมายภาษีสรรพสามิตโดยตรง หมายถึง บทบัญญัติของกฎหมายนั้นเกี่ยวข้องกับกฎหมายภาษีสรรพสามิต

¹³ กรมสรรพสามิต. รายงานประจำปี 2539 กรมสรรพสามิต. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2539). หน้า 15

¹⁴ สินค้าทั้ง 3 ประเภทนี้ เป็นด้วยคำที่บัญญัติไว้ใน พระราชกฤษฎีกา กำหนดประเภทสินค้าตามพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 ซึ่งใช้บังคับเมื่อ 23 พฤษภาคม 2540.

โดยตรง เช่น พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติภาษีสุรา พ.ศ. 2493 รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีสรรพสามิต ซึ่งหมายถึง บทบัญญัติของกฎหมายนั้นไม่เกี่ยวข้องกับกฎหมายภาษีสรรพสามิตโดยตรง แต่มีบทบัญญัติบางส่วนสนับสนุนหรือมีความสัมพันธ์กับกฎหมายภาษีสรรพสามิต เช่น ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลรัษฎากร เป็นอาทิ รูปภาพที่ 2 ประกอบ

ภาพที่ 2 สรุปความหมายของกฎหมายภาษีสรรพสามิต

ความหมายของกฎหมายภาษีสรรพสามิต	
หมายถึง กฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับการบริหาร การจัดการ การควบคุม ดูแล และการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตซึ่งเป็นภาษีทางอ้อมหรือเป็นภาษีการขายเฉพาะที่จัดเก็บจากสินค้าเฉพาะอย่างทั้งจากภายในประเทศและจากการนำเข้า รวมทั้งจัดเก็บจากบริการบางประเภท ทั้งนี้ต้องมีเหตุผลสมควรที่สินค้าหรือบริการดังกล่าวต้องรับภาระภาษีสูงกว่าปกติ อีกทั้งยังเป็นภาษีที่รัฐบาลจัดทอดเดี่ยวในอัตราที่แตกต่างกันเพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งนี้ผู้เสียภาษีอาจผลักภาระภาษีที่ตนเสียไปให้กับประชาชนผู้บริโภคได้	
แบ่งเป็น	
กฎหมายภาษีสรรพสามิตโดยตรง	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีสรรพสามิต
หมายถึง กฎหมายที่บทบัญญัติของกฎหมายนั้นเกี่ยวข้องกับกฎหมายภาษีสรรพสามิตโดยตรง เช่น พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสุรา พ.ศ. 2527	หมายถึง กฎหมายที่บทบัญญัติของกฎหมายนั้นไม่เกี่ยวข้องกับกฎหมายภาษีสรรพสามิตโดยตรง แต่มีบทบัญญัติบางส่วนสนับสนุนหรือมีความสัมพันธ์กับกฎหมายภาษีสรรพสามิต เช่น ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลรัษฎากร

3. ความสำคัญของกฎหมายภาษีสรรพสามิต

อาจกล่าวได้ว่า ไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ยึดถือกฎหมาย หรือยึดถือหลักการของกฎหมายเป็นหลักในการบริหารประเทศ ซึ่งตรงกันข้ามกับการยึดถือตัวบุคคลหรือหลักการของบุคคลเป็นหลัก เช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า กฎหมายเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการบริหารประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ตลอดจนด้านการเมือง หากพิจารณาศึกษา เฉพาะด้านเศรษฐกิจซึ่งครอบคลุมเรื่องการเงินการคลังและรายได้ของประเทศด้วยนั้น กฎหมายก็ได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญเช่นกัน โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการหารายได้ให้กับประเทศ ดังเช่น กฎหมายภาษีสรรพสามิต กฎหมายนี้มีความสำคัญอย่างไรเป็นเรื่องที่กำลังจะพิจารณาศึกษา

ความสำคัญของกฎหมายภาษีสรรพสามิตเป็นเรื่องที่มีขอบเขตของการพิจารณาศึกษาว่า กฎหมายภาษีสรรพสามิตมีความสำคัญต่อประเทศชาติและประชาชนส่วนรวมอย่างไรบ้าง โดยในที่นี้ได้เห็นถึงประโยชน์ ความสำคัญของกฎหมายภาษีสรรพสามิตซึ่งมีต่อประเทศชาติและประชาชนส่วนรวมทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยทางตรง หมายถึงเมื่อจัดเก็บภาษีแล้วเกิดผลโดยตรงต่อประเทศชาติและประชาชนส่วนรวม ส่วนทางอ้อม หมายถึงเมื่อจัดเก็บภาษีแล้วไม่เกิดผลโดยตรงที่เห็นได้อย่างชัดเจน แต่จะส่งผลกระทบต่อประเทศชาติและประชาชนส่วนรวมต่อไป ดังจะนำเสนอเรียงตามลำดับ

ความสำคัญของกฎหมายภาษีสรรพสามิตต่อประเทศชาติและประชาชนส่วนรวมทางตรงมีอย่างน้อย 3 ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง เป็นแหล่งรายได้สำคัญของประเทศ เป็นความจริงที่ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ในทุก ๆ ปี รัฐบาลมีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายงบประมาณจำนวนมหาศาลเพื่อพัฒนาประเทศ เห็นได้จากตัวเลขงบประมาณรายจ่ายของประเทศประจำปีงบประมาณ 2538 และ 2539 ซึ่งมีจำนวน 715,000 ล้านบาท และ 843,200 ล้านบาท ตามลำดับ โดย

งบประมาณรายจ่ายของประเทศมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี ดังนั้น ในทุกปีรัฐบาลจึงจำเป็นต้องหารายได้หรือรายรับของประเทศให้เพียงพอหรือใกล้เคียงกับรายจ่าย

แหล่งรายได้ของประเทศมีหลายแห่งด้วยกัน หากจำแนกตามประเภทการจัดเก็บ มีอยู่ 4 ประเภท ได้แก่

1) รายได้จากภาษีอากร แบ่งเป็น ภาษีทางตรง และภาษีทางอ้อม โดยภาษีทางตรง ประกอบด้วย ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีเงินได้ปิโตรเลียม ส่วนภาษีทางอ้อม ประกอบด้วย ภาษีการขายทั่วไป ภาษีการขายเฉพาะ ภาษีสินค้าเข้า-ออก และภาษีลักษณะอนุญาติ เฉพาะภาษีการขายเฉพาะ แบ่งเป็น ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ภาษีสรรพสามิตจากการนำเข้า ภาษีโคศภัณฑ์อื่น ค่าภาคหลวงแร่ ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม และภาษีทรัพยากรธรรมชาติ รายได้จากภาษีอากรนี้ เป็นแหล่งรายได้มากที่สุดของประเทศ

2) รายได้จากการขายสิ่งของและบริการ แบ่งเป็น รายได้การขายหลักทรัพย์ และทรัพย์สิน และรายได้การขายบริการ

3) รายได้จากรัฐพาณิชย์ ประกอบด้วยผลกำไรขององค์การรัฐบาล หน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน รายได้จากโรงงานยาสูบ รายได้จากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เงินส่วนแบ่งจากธนาคารแห่งประเทศไทย และเงินปันผลจากบริษัทที่รัฐบาลถือหุ้น

4) รายได้อื่น เช่น ค่าแถมปัญหากรและค่าปรับ เงินรับคืนและรายได้เบ็ดเตล็ด เป็นต้น¹⁵ คูภาพที่ 1 ข้างต้น และตารางที่ 1 ประกอบ

¹⁵ สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี. งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2539 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ที.พี.พรินท์ จำกัด, 2539). หน้า 11-12. สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี. งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2540 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ที.พี.พรินท์ จำกัด, 2540). หน้า 20

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบประมาณการรายได้ จำแนกตามประเภทรายได้

(ล้านบาท)

ประเภทรายได้	ปีงบประมาณ 2538 จำนวน (ร้อยละ)	ปีงบประมาณ 2539 จำนวน (ร้อยละ)	ปีงบประมาณ 2540 จำนวน (ร้อยละ)
รายได้			
1. ภาษีอากร	688,759.1 (96.3)	820,803.4 (97.3)	955,035.7 (97.1)
2. การขายสิ่งของและบริการ	22,283.8 (3.1)	23,950.3 (2.8)	24,309.1 (2.5)
3. รัฐพาณิชย์	44,000.0 (6.1)	49,850.0 (5.9)	55,500.0 (5.6)
4. รายได้อื่น	13,257.1 (1.9)	11,596.3 (1.4)	15,855.2 (1.6)
รายได้รวม	768,300.0 (107.4)	906,200.0 (107.4)	1,050,700.0 (106.8)
หักลด			
1. การคืนภาษีของกรมสรรพากร	46,500.0 (6.5)	55,000.0 (6.5)	57,230.0 (5.8)
2. การกันเงินเพื่อชดเชยภาษีสำหรับสินค้าส่งออก	6,800.0 (0.9)	8,000.0 (1.0)	9,470.0 (1.0)
รายได้สุทธิ	715,000.0 (100.0)	843,200.0 (100.0)	984,000.0 (100.0)

ที่มา : หนังสืองบประมาณประจำปี 2539 และ 2540, สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

ในเวลาเดียวกัน หากพิจารณาประมาณการรายได้ของประเทศที่หน่วยงานราชการจัดเก็บในปีงบประมาณ 2538, 2539, และ 2540 ก็พบว่า กรมสรรพสามิตจัดเก็บภาษีได้มากเป็นอันดับที่สองรองจากกรมสรรพากร เพราะฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า กฎหมายภาษีสรรพสามิตมีความสำคัญ เพราะกรมสรรพสามิตซึ่งเป็นหน่วยงานที่นำกฎหมายภาษีสรรพสามิตไปใช้โดยตรงได้อาศัยบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวจัดเก็บภาษีให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก และมากขึ้น ๆ ทุกปี โดยถือเป็นแหล่งรายได้สำคัญของประเทศ ดูตารางที่ 2 ประกอบ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบประมาณการรายได้ จำแนกตามหน่วยงานที่จัดเก็บ

(ล้านบาท)

หน่วยงานที่จัดเก็บ	ปีงบประมาณ 2538 จำนวน (ร้อยละ)	ปีงบประมาณ 2539 จำนวน (ร้อยละ)	ปีงบประมาณ 2540 จำนวน (ร้อยละ)
1. กรมสรรพากร	401,150.0 (56.1)	512,100.0 (60.7)	609,700.0 (62.0)
2. กรมสรรพสามิต	155,820.0 (21.8)	165,960.0 (19.7)	190,500.0 (19.4)
3. กรมศุลกากร	126,830.0 (17.7)	138,560.0 (16.4)	150,500.0 (15.3)
4. ส่วนราชการอื่น	40,500.0 (5.7)	40,000.0 (4.7)	44,500.0 (4.5)
5. รัฐวิสาหกิจ	44,000.0 (6.1)	49,850.0 (6.0)	55,500.0 (5.6)
รายได้รวม	768,300.0 (107.4)	906,200.0 (107.5)	1,050,700.0 (106.8)
หักลด			
1. การคืนภาษีของกรม สรรพากร	46,500.0 (6.5)	55,000.0 (6.5)	57,230.0 (8.5)
2. การกั้นเงินเพื่อชดเชย ภาษีสำหรับสินค้าส่งออก	6,800.0 (0.9)	8,000.0 (1.0)	9,470.0 (1.0)
รายได้สุทธิ	715,000.0 (100.0)	843,200.0 (100.0)	984,000.0 (100.0)

ที่มา : หนังสืองบประมาณประจำปี 2539 และ 2540. สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

ประการที่สอง เพื่อช่วยจำกัดหรือควบคุมการบริโภค เนื่องจากกฎหมายภาษีสรรพสามิตเป็นกฎหมายที่บัญญัติให้จัดเก็บภาษีหรือบริการบางประเภทเพิ่มขึ้นหรือสูงขึ้นกว่าสินค้าและบริการทั่วไป โดยเฉพาะสินค้าหรือบริการที่มีลักษณะฟุ่มเฟือยหรือไม่จำเป็นต่อชีวิตประจำวันของประชาชน ตลอดจนสินค้าหรือบริการบางประเภทที่มีแนวโน้มขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังเช่นสุรา บุหรี่ หรือสนามแข่งม้า ยิ่งไปกว่านั้น การบริโภคสินค้าและบริการดังกล่าวมากเกินไปอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น ทำให้เกิดโรคติดสุราเรื้อรัง โรคมะเร็ง โรคถุงลมโป่งพอง หรือเสียชีวิตเป็นหนี้เป็นสินเนื่องจากเสียการพนัน รวมทั้งนำไปสู่การ

ประกอบอาชญากรรมของประชาชนเพื่อหาเงินมาเล่นการพนันม้าแข่ง หรือนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์เนื่องจากเมาสุรา เป็นต้น การจัดเก็บภาษีสินค้าหรือบริการบางประเภทสูงขึ้นเช่นนี้ ย่อมทำให้ราคาสินค้าและบริการดังกล่าวสูงขึ้น เพราะฉะนั้น กฎหมายภาษีสรรพสามิตจึงมีส่วนให้ประชาชนลดการใช้สินค้าและบริการดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่า ปัจจุบันภาษีสรรพสามิตได้กลายเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ ดังนั้น เหตุผลในเรื่องรายได้จึงมาเหนือเหตุผลเรื่องการจำกัดและควบคุมการบริโภค เพราะในระยะหลัง ๆ มีการตั้งเป้าหมายในการจัดเก็บ (revenue target) ว่าจะต้องจัดเก็บภาษีให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเป้าหมายที่ตั้งส่วนใหญ่มักจะสูงกว่าที่เก็บได้ในขณะที่ตั้ง จึงเท่ากับเป็นการส่งเสริมการบริโภคสินค้าที่ถูกเก็บภาษีสรรพสามิต (เช่น สุราและยาสูบ) ไปในตัว¹⁶

ประการที่สาม เป็นมาตรการหนึ่งที่ช่วยลดการขาดดุลการค้าของประเทศ เนื่องจากสินค้าบางประเภทเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยที่นำเข้าจากต่างประเทศ เช่น รถยนต์ สุราน้ำหอม และบุหรี่ยังส่งผลให้ปีหนึ่ง ๆ ไทยต้องเสียดุลการค้าให้กับต่างประเทศที่ส่งสินค้าเข้ามา ดังนั้น การแก้ไขการขาดดุลการค้าด้วยการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจึงเป็นมาตรการหนึ่งที่ช่วยลดการขาดดุลการค้าของประเทศ เพราะเมื่อสินค้านำเข้ามีราคาแพง ก็อาจทำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้านั้นลดน้อยลงได้

สำหรับความสำคัญของกฎหมายภาษีสรรพสามิตต่อประเทศชาติและประชาชนส่วนรวมทางอ้อม มีอย่างน้อย 6 ประการ ดังนี้

ประการที่หนึ่ง มีส่วนช่วยสร้างความเป็นธรรมในสังคม เนื่องจากกฎหมายภาษีสรรพสามิตบัญญัติให้จัดเก็บภาษีจากสินค้าหรือบริการบางประเภทดังกล่าวแล้ว ทำให้สินค้าหรือบริการดังกล่าวมีราคาค่อนข้างสูง อีกทั้งประชาชนที่ใช้สินค้าหรือบริการดัง

¹⁶ สมชัย ฤชุพันธ์, op cit., หน้า 17

กล่าวส่วนใหญ่จะมีรายได้สูง จึงสมควรเป็นผู้แบกรับภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นนี้ด้วย เช่นนี้ นับเป็นหนทางหนึ่งที่ช่วยเฉลี่ยรายได้หรือช่วยดึงเงินจากประชาชนที่มีรายได้สูงมาเฉลี่ยกับประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า

ประการที่สอง มีส่วนช่วยส่งเสริมการบริโภค สินค้าหรือบริการบางประเภท ที่รัฐต้องการส่งเสริมการบริโภค เป็นต้นว่า เครื่องดื่มประเภทน้ำผลไม้ เพราะมีประโยชน์ต่อร่างกาย กฎหมายภาษีสรรพสามิตก็ได้เปิดโอกาสให้กรมสรรพสามิตยกเว้นภาษีให้แก่ผู้ผลิตหากผู้ผลิตปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กรมสรรพสามิตกำหนด ลักษณะเช่นนี้ถือว่าการช่วยส่งเสริมให้ประชาชนดื่มน้ำผลไม้มากขึ้น ดังนั้น กฎหมายภาษีสรรพสามิตในส่วนนี้ นอกจากจะเป็นผลดีแก่ประชาชนแล้ว ยังเป็นผลดีต่อเกษตรกรผู้ปลูกผลไม้อีกด้วย

ประการที่สาม มีส่วนช่วยส่งเสริมการออม การที่กฎหมายภาษีสรรพสามิตกำหนดให้จัดเก็บภาษีสินค้าหรือบริการบางประเภทในอัตราสูง ย่อมทำให้ราคาสินค้าหรือบริการสูงขึ้น การบริโภคก็จะลดน้อยลง การประหยัดก็จะเกิดตามมา และจะมีส่วนช่วยให้เกิดการออมในที่สุด

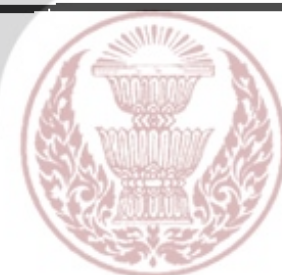
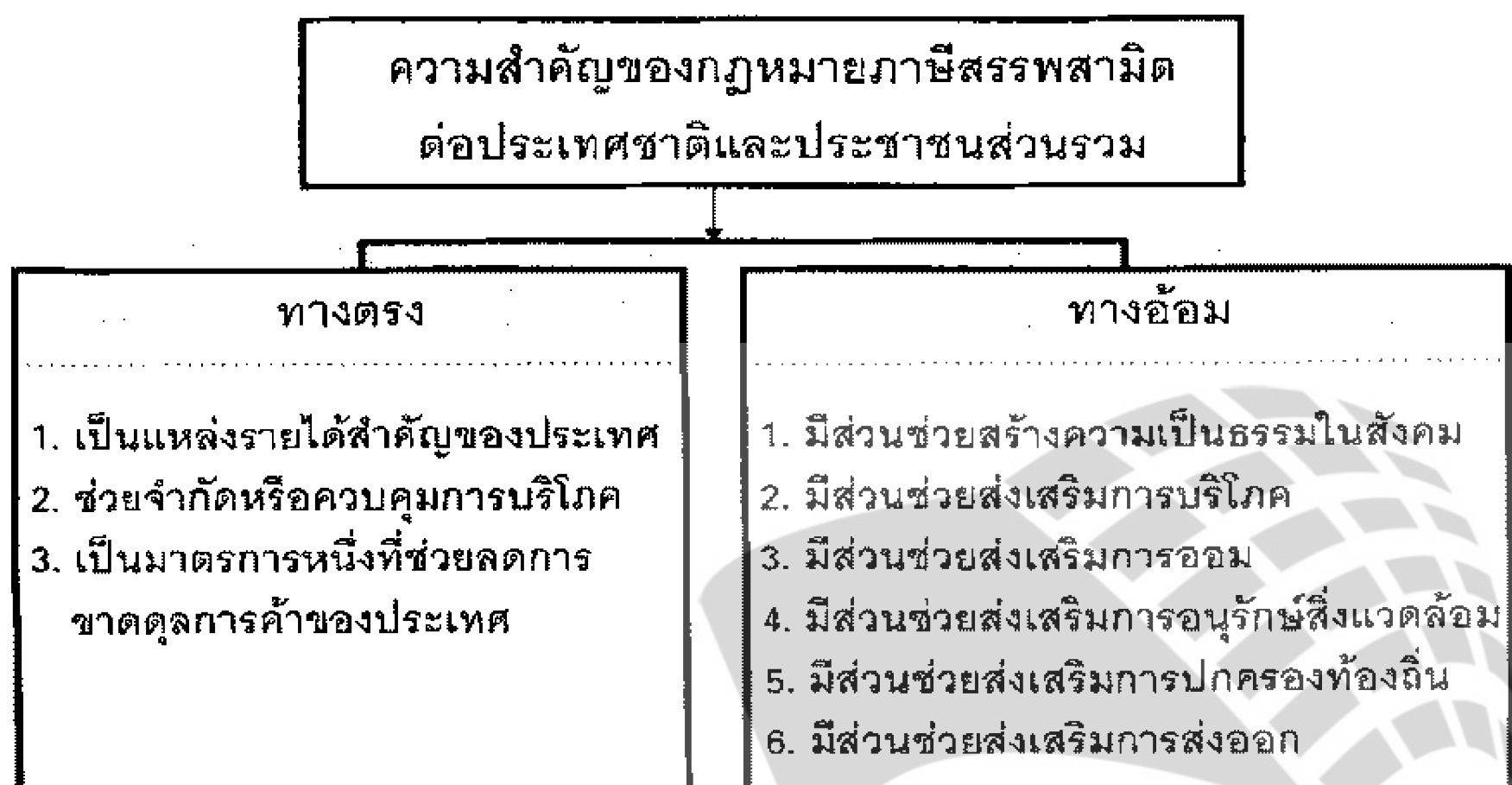
ประการที่สี่ มีส่วนช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เมื่อกฎหมายภาษีสรรพสามิตให้อำนาจในการจัดเก็บภาษีสินค้าบางประเภท ทำให้สินค้านั้นมีราคาสูงขึ้น และจะมีส่วนช่วยให้ประชาชนใช้สินค้านั้นลดน้อยลง เมื่อประชาชนใช้สินค้าถูกจัดเก็บภาษีลดน้อยลงก็เท่ากับเป็นการประหยัดหรือใช้ทรัพยากรธรรมชาติลดน้อยลงด้วย นอกจากนี้แล้ว กฎหมายภาษีสรรพสามิตยังเปิดโอกาสให้ใช้มาตรการทางภาษีเพื่อช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย เช่น ช่วยลดมลพิษในอากาศโดยการจัดเก็บภาษีน้ำมันเบนซินไร้สารตะกั่วในอัตราที่ต่ำกว่าน้ำมันเบนซินธรรมดาหรือจัดเก็บภาษีน้ำมันดีเซลที่มีปริมาณกำมะถันต่ำ ในอัตราที่ต่ำกว่าน้ำมันดีเซลที่มีปริมาณกำมะถันสูง หรือการลดการจัดเก็บภาษีประเภทเครื่องดื่มหากผู้ผลิตใช้ภาชนะที่นำกลับมาใช้ได้อีก ตัวอย่างเช่น น้ำอัดลมบรรจุกระป๋องและกระป๋องนั้นนำกลับมาใช้ได้อีกหลังจากผ่านกระบวนการนำกลับมาใช้ได้อีก เป็นต้น

ประการที่ห้า มีส่วนช่วยส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสุรา พ.ศ. 2527 ได้บัญญัติให้กรมสรรพสามิตเก็บภาษีจากสินค้าบางประเภท เช่น สุรา เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 10 ของภาษีสรรพสามิต และส่งมอบเงินภาษีให้กระทรวงมหาดไทย ฉะนั้น ในปีหนึ่ง ๆ กรมสรรพสามิตต้องจัดเก็บภาษีส่งมอบให้กระทรวงมหาดไทยไม่น้อยกว่าหมื่นล้านบาท กระทรวงมหาดไทยได้นำเงินส่วนนี้ไปจัดสรรให้แก่กรุงเทพมหานครและราชการส่วนท้องถิ่นทุกแห่งต่อไป

ประการที่หก มีส่วนช่วยส่งเสริมการส่งออก กฎหมายภาษีสรรพสามิตมีส่วนช่วยส่งเสริมการส่งออก กล่าวคือ กฎหมายภาษีสรรพสามิตได้เปิดโอกาสให้สินค้าที่เสียภาษีสรรพสามิตที่มีการส่งออกต่างประเทศได้รับคืนภาษีหรือยกเว้นภาษี ซึ่งจะทำให้สินค้าที่ส่งออกมีต้นทุนการผลิตต่ำ และแข่งขันกับสินค้าของต่างประเทศได้

สรุป กฎหมายภาษีสรรพสามิตมีความสำคัญต่อประเทศชาติและประชาชนส่วนรวมทั้งทางตรงและทางอ้อม คูภาพที่ 3 ประกอบ

ภาพที่ 3 ความสำคัญของกฎหมายภาษีสรรพสามิตต่อประเทศชาติและประชาชนส่วนรวม

4. หลักการของกฎหมายภาษีสรรพสามิต

หลักการของกฎหมายภาษีสรรพสามิตที่จะพิจารณาศึกษาในที่นี้ เป็นการนำเสนอเนื้อหาสาระสำคัญของกฎหมายภาษีสรรพสามิตมาพิจารณาศึกษาซึ่งจะมีประโยชน์หลายประการคือ นอกจากจะช่วยให้ผู้ศึกษามีพื้นฐานที่มั่นคงในการศึกษากฎหมายภาษีสรรพสามิตแล้ว ยังจะช่วยให้เข้าใจกฎหมายภาษีสรรพสามิตได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้นด้วยไม่เพียงแต่เท่านั้น ยังจะช่วยให้ผู้ศึกษาเกิดความสนใจและภาคภูมิใจที่จะศึกษากฎหมายภาษีสรรพสามิต รวมตลอดไปถึงประโยชน์ที่ได้จากการนำเรื่องที่ศึกษาไปใช้เป็นแนวทางสำหรับปฏิบัติงาน และใช้เป็นพื้นฐานในการดำเนินกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัฏกฎหมายภาษีสรรพสามิตในอนาคตได้อีกด้วย หลักการของกฎหมายภาษีสรรพสามิตมี 11 ข้อ ดังต่อไปนี้

หลักการที่ 1 เป็นกฎหมายที่มีองค์ประกอบ 5 ประการ คือเป็นคำสั่งหรือข้อบังคับของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติของมนุษย์ โดยให้บังคับแก่คนทั่วไปและมีสภาพบังคับพร้อมทั้งเป็นกฎหมายภาษีสรรพสามิตโดยตรงและเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีสรรพสามิต

หลักการที่ 2 เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐบาลในการเก็บภาษีจากฐานการบริโภค โดยฐานภาษีหรือสิ่งที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษี มีอยู่ 4 ฐาน ได้แก่

1) ฐานเกี่ยวกับรายได้ (income base) เป็นการเก็บภาษีที่ถือหลักว่ารายได้เป็นเครื่องวัดความสามารถในการเสียภาษี (ability to pay) ได้เป็นอย่างดี เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้ปิโตรเลียม (เป็นภาษีที่เก็บจากกำไรซึ่งถือเป็นรายได้จากกิจการปิโตรเลียม)

2) ฐานเกี่ยวกับการบริโภค (consumption base) เป็นการเก็บภาษีที่ถือหลักว่าผู้ใดได้รับความสุขด้วยการบริโภค คือใช้ทรัพยากรของสังคมสิ้นเปลืองไปก็ต้องเสียภาษีให้แก่สังคม ภาษีที่เก็บจากฐานการบริโภคที่สำคัญคือ ภาษีการขาย (sales tax) ภาษีสรรพสามิต

(excise tax) ภาษีมูลค่าเพิ่ม (value added tax) ภาษีสินค้าเข้า (import tax) ภาษีสินค้าส่งออก (export tax) และภาษีการใช้จ่าย (expenditure tax)

3) **ฐานเกี่ยวกับความมั่งคั่ง** (wealth base) เป็นการเก็บภาษีที่ถือหลักว่า ความมั่งคั่งถือเป็นเครื่องวัดความสามารถในการเสียภาษีได้เป็นอย่างดี โดยความมั่งคั่งแสดงให้เห็นจากการเป็นเจ้าของหรือใช้ประโยชน์จากรัพย์สินต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง หรือโบहन เป็นต้น ตัวอย่างฐานภาษีที่เก็บจากความมั่งคั่ง เช่น ภาษีโรงเรือน ภาษีที่ดิน ภาษีมรดก และภาษีความมั่งคั่งสุทธิ (net wealth tax) เป็นต้น

4) **ฐานอื่นๆ** นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว ยังมีการเก็บภาษีที่มุ่งเก็บเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างที่มีใช้การจ้ดเก็บเพื่อเป็นรายได้ของรัฐ หรือเพื่อความป็นธรรมในสังคม เช่น ภาษีขายโตดที่เก็บในปี พ.ศ. 2485 สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเพิ่มประชากร หรือภาษีหน้าต้างและภาษีล้อเกวียนที่เก็บในต่างประเทศสมัยกรุงโรม เป็นต้น¹⁷

กล่าวโดยย่อ จากการพิจารณาศึกษาฐานภาษีที่ผ่านมาี้ ทำให้เห็นได้ว่า หลักการสำคัญข้อแรกของกฎหมายภาษีสรรพสามิตคือ เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐบาลในการจ้ดเก็บภาษีจากฐานการบริโภค ซึ่งแตกต่างจากฐานภาษีอื่น รวมทั้งแตกต่างจากกฎหมายภาษีอื่นในฐานเดียวกัน

หลักการที่ 3 เมื่อผู้เสียภาษีใช้หรือทำให้ทรัพยากรของสังคมสิ้นเปลืองไปเพราะฉะนั้น ผู้เสียภาษีจึงต้องเสียภาษีกับสังคมตามสัดส่วนแห่งการใช้หรือการบริโภคของตน เช่นนี้ถือเป็นหลักการสำคัญของการจ้ดเก็บภาษีจากฐานการบริโภค ดังได้เสนอไว้แล้วในหลักการที่ 2

หลักการที่ 4 ภาษีสรรพสามิต (excise tax) ตามกฎหมายภาษีสรรพสามิตมีลักษณะเป็นภาษีทางอ้อม (indirect tax) ซึ่งหมายถึง เงิน รายได้ ทรัพย์สิน บริการ หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น ที่รัฐบาลมิได้เรียกเก็บจากประชาชนโดยตรง แต่เรียกเก็บจากผู้เสีย

¹⁷ Ibid., หน้า 16-18

ภาษี ซึ่งครอบคลุมถึง ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ และ ผู้นำเข้าสินค้า อย่างไรก็ตาม ในที่สุดประชาชนก็ยังคงต้องเสียภาษีให้แก่รัฐบาลอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก โดยออกมาในลักษณะของราคาสินค้าที่สูงขึ้นเพราะผู้เสียภาษีได้บวกจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตไว้ด้วยแล้ว

หลักการที่ 5 ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีการขายเฉพาะ (specific sales tax) ที่จัดเก็บจากสินค้าหรือบริการเฉพาะบางประเภท เป็นพิเศษแตกต่างจากภาษีการขายทั่วไป นอกจากนี้ ภาษีการขายเฉพาะยังมีลักษณะเป็นการเรียกเก็บภาษีเพิ่มขึ้นจากภาษีการขายทั่วไป

หลักการที่ 6 กฎหมายภาษีสรรพสามิตบัญญัติให้ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่จัดเก็บจากสินค้าทั้งจากภายในประเทศและจากการนำเข้า รวมทั้งจัดเก็บจากบริการ อธิบายได้ว่า แต่เดิมภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บจากสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในประเทศเท่านั้น แต่ต่อมาได้เปลี่ยนแปลงเป็นการจัดเก็บจากสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ โดยเรียกเก็บจากวัตถุดิบหรือสิ่งของที่อยู่ในระหว่างการผลิตของอุตสาหกรรมหรือหัตถกรรม หรือเก็บจากสินค้าสำเร็จรูปก็ได้ นอกจากนี้ ยังจัดเก็บจากสินค้านำเข้าบางประเภท เช่น รถยนต์นั่ง และรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกิน 10 คน เรือยอท์ท์¹⁶ (yacht) สุรา และไวน์ (wine) รวมทั้งจัดเก็บจากบริการบางประเภท เช่น จัดเก็บจากสถานบริการ¹⁹ ประเภทสนามแข่งม้า อนึ่ง สินค้าอย่างหนึ่งอาจถูกเรียกเก็บภาษีจากหลายหน่วยงานได้ เช่น รถยนต์นำเข้า อาจถูกเรียกเก็บภาษีจากกรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร เป็นต้น ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2540 กรมสรรพสามิตมีอำนาจหน้าที่จัดเก็บภาษีจากสินค้าและบริการบางประเภทจำนวน 15 ประเภท ดังกล่าวแล้วข้างต้น

¹⁶ ในพระราชบัญญัติพิภคอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 เขียนว่า เรือยอชต์

¹⁹ หมายถึง สถานบริการ ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 ซึ่งหมายความว่าสถานที่สำหรับประกอบกิจการในด้านบริการตามที่ระบุในกฎหมายว่าด้วยพิภคอัตราภาษีสรรพสามิต

หลักการที่ 7 กฎหมายภาษีสรรพสามิตบัญญัติให้อัตราการเก็บภาษีจากสินค้าหรือบริการแต่ละประเภทจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสินค้าและบริการแต่ละประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลว่าจะจัดเก็บภาษีสินค้าหรือบริการประเภทใด และมีอัตราากน้อยเท่าใด

หลักการที่ 8 การจัดเก็บภาษีสินค้าและบริการตามกฎหมายภาษีสรรพสามิตต้องมีเหตุผลอันสมควรที่ต้องรับภาระภาษีสูงกว่าปกติ ในเวลาเดียวกันต้องไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพในการใช้ทรัพยากรของสังคม หรือไม่ล่วงละเมิดการบริโภคของประชาชนจนมากเกินไป คำว่า เหตุผลสมควรที่สินค้าหรือบริการจะต้องรับภาระสูงกว่าปกติ หมายถึง สินค้าหรือบริการที่จะต้องถูกจัดเก็บภาษีสรรพสามิตนั้นมีลักษณะไม่เหมือนกับสินค้าหรือบริการทั่วไป และนอกจากจะถูกเรียกเก็บภาษีการขายทั่วไปหรือภาษีอื่นจากหน่วยงานราชการอื่นแล้ว ยังถูกเรียกเก็บภาษีสรรพสามิตจากกรมสรรพสามิตเพิ่มขึ้นอีกด้วย ขณะเดียวกันสินค้าหรือบริการที่จะต้องถูกจัดเก็บภาษีสรรพสามิตต้องมีลักษณะใดลักษณะหนึ่ง หรือมีหลายลักษณะ ดังต่อไปนี้

8.1 เป็นสินค้าหรือบริการที่ฟุ่มเฟือยหรือไม่จำเป็นต่อชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น รถยนต์นั่ง หรือรถยนต์โดยสาร สุรา ไวน์ น้ำหอม เครื่องปรับอากาศ เรือยอชท์ หรือยานพาหนะทางน้ำที่ใช้เพื่อความสำราญ น้ำแร่ น้ำหวาน น้ำผลไม้ โคมไฟฟ้า และโคมระย้า แก้วและเครื่องแก้ว ผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและเครื่องสำอาง พรม ตลอดจนหินอ่อนและหินแกรนิต เป็นต้น อนึ่ง สิ่งที่จัดว่าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยในสมัยหนึ่ง แต่ในอีกสมัยหนึ่งอาจไม่ถือว่าเป็นสิ่งฟุ่มเฟือยและถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นก็ได้ เช่น รถยนต์ ที่ช่วยให้เกิดความรวดเร็วในการทำงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม คำว่า สินค้าหรือบริการที่ฟุ่มเฟือย นั้นมีลักษณะดังนี้

8.1.1 เป็นสินค้าหรือบริการที่ส่วนใหญ่แล้ว ผู้ใช้สินค้าหรือผู้ให้บริการเป็นผู้มีฐานะร่ำรวยหรือมีรายได้สูงเท่านั้นที่จะใช้ได้

8.1.2 เป็นสินค้าหรือบริการที่ความต้องการของผู้ใช้สินค้าหรือผู้ใช้บริการไม่สม่ำเสมอ โดยบางครั้งอาจต้องการมาก หรือบางครั้งอาจไม่ต้องการ

8.1.3 เป็นสินค้าหรือบริการที่ผู้ใช้อาจงดเว้นการใช้โดยไม่เป็นผลเสียต่อสุขภาพหรือความเป็นอยู่ของผู้ใช้

8.1.4 เป็นสินค้าหรือบริการที่บางครั้งผู้ใช้เชื่อว่าเป็นการเพิ่มเกียรติให้แก่ตนเอง

8.2 เป็นสินค้าหรือบริการเพื่อความสำราญ เช่น เรื่อยอชท์ หรือสถานที่สำหรับประกอบกิจการในด้านบริการ บันเทิง หรือหย่อนใจต่างๆ เพื่อหารายได้เป็นธุรกิจ เช่น สถานมหรสพที่ฉายภาพยนตร์ ไนท์คลับ (night club) คาบาเรต์ (cabaret) ดิสโกเธค (discotheque) และสถานอาบน้ำนวดหรืออบตัว เป็นต้น

8.3 เป็นสินค้าหรือบริการที่บริโภคแล้วอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค เช่น สุรา และยาสูบ เป็นต้น

8.4 เป็นสินค้าหรือบริการที่มีแนวโน้มขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น สุรา ไฟ และสถานบริการที่หารายได้เป็นธุรกิจ เช่น สนามแข่งม้า เป็นต้น

8.5 เป็นสินค้าหรือบริการที่ต้องควบคุมหรือจำกัดการบริโภค สินค้าและบริการบางอย่างรัฐบาลเห็นว่าประชาชนไม่ควรบริโภค เพราะจะก่อให้เกิดผลเสียทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม เช่น สุรา และยาสูบ รวมทั้งสนามแข่งม้า เพราะฉะนั้น รัฐจึงต้องควบคุมหรือจำกัดการบริโภค โดยกระทำในรูปของการให้ผู้ผลิตสินค้าหรือผู้ใช้บริการชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้อื่นและสังคมด้วยการเสียภาษีสรรพสามิตให้แก่รัฐ

8.6 เป็นสินค้าหรือบริการที่ได้รับผลประโยชน์พิเศษจากการลงทุนของรัฐ หมายถึง สินค้าหรือบริการใดที่ได้รับประโยชน์จากการลงทุนของรัฐเป็นพิเศษ สินค้าหรือบริการนั้นอาจต้องเสียภาษีสรรพสามิตให้แก่รัฐ ตัวอย่างเช่น น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ตลอดจนน้ำมันเตา เป็นสินค้าที่ได้รับประโยชน์พิเศษจากการลงทุนของรัฐเพราะในการจัดตั้งโรงกลั่นน้ำมัน รัฐต้องเข้าไปช่วยเหลือและดูแลในการสร้างปัจจัยพื้นฐานตลอดจนถึง

อำนวยความสะดวกต่างๆ โดยใช้งบประมาณจำนวนมหาศาล ดังนั้น น้ำมันดังกล่าวจึงเป็นสินค้าที่ต้องถูกเรียกเก็บภาษีสรรพสามิต ในทำนองเดียวกัน ผู้ใช้รถยนต์ได้รับประโยชน์จากการลงทุนของรัฐ โดยรัฐต้องใช้งบประมาณจำนวนมหาศาลในการสร้างถนน ทางด่วน หรือทางหลวง ดังนั้น รถยนต์จึงถูกเรียกเก็บภาษีสรรพสามิต

8.7 เป็นสินค้าหรือบริการที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างสินค้าหรือบริการที่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น รถจักรยานยนต์ 2 จังหวะ ต้องถูกจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพราะทำให้เกิดมลพิษ หรือบริการ เช่น สถานอาบน้ำนวดหรืออบตัวต้องใช้น้ำมาก เพื่อให้บริการลูกค้า ในเวลาเดียวกัน ก็ทำให้เกิดน้ำเสียเป็นจำนวนมากด้วย ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีบางแห่งขุดบ่อบาดาลเพื่อนำน้ำบาดาลมาใช้เนื่องจากเสียค่าใช้จ่ายถูกกว่าน้ำประปา ส่งผลให้แผ่นดินทรุด เป็นต้น

8.8 เป็นสินค้าหรือบริการอื่นที่มีเหตุผลนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เช่น

8.8.1 มีความจำเป็นและเร่งด่วนที่รัฐต้องการรายได้เพิ่มเพื่อนำไปบรรเทาความทุกข์ยากของประชาชน หรือเพื่อนำไปใช้ประโยชน์อื่นในบางกรณีเป็นพิเศษ เมื่อเป็นเช่นนี้ รัฐอาจใช้วิธีการเรียกเก็บภาษีสินค้าบางประเภทเป็นพิเศษ โดยออกกฎหมายชั่วคราว คือจัดเก็บในระยะเวลา 1-2 ปี เมื่อหมดความจำเป็นก็เลิกจัดเก็บหรือลดภาษีมาในอัตราปกติ²⁰

8.8.2 มีเหตุผลพิเศษที่จำเป็นในยามสงคราม เช่นรัฐต้องจัดเก็บภาษีสินค้าบางอย่างเพื่อให้ประชาชนเลิกใช้สินค้าและเพื่อรัฐจะได้นำสินค้านั้นไปใช้ประโยชน์ในการทำสงครามโดยตรงดังตัวอย่างเช่น ในยามสงครามกองทัพต้องการใช้ในลอน (nylon) ทำร่มชูชีพ รัฐจึงจัดเก็บภาษีสินค้าประเภทไนลอนในอัตราสูง เป็นต้น

8.8.3 รัฐอาจจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าบางอย่างเพื่อหวัง รายได้อย่างเดียวเท่านั้นโดยไม่คำนึงถึงเหตุผลความจำเป็นอื่นใดทั้งสิ้นก็ได้²¹

หลักการที่ 9 กฎหมายภาษีสรรพสามิตบัญญัติให้ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษี ที่รัฐบาลหรือกรมสรรพสามิตจัดเก็บทอดเดียว โดยจัดเก็บจากผู้เสียภาษีซึ่งครอบคลุม ทั้งผู้ประกอบการ ผู้นำเข้าสินค้า และผู้ประกอบการสถานบริการ ได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น โดยจัดเก็บจากต้นทาง โรงงาน แหล่งผลิต สถานที่นำเข้า สินค้า หรือจากสถานที่ผลิตสินค้าหรือบริการ ตัวอย่างเช่น กรมสรรพสามิตจัดเก็บ ภาษีจากแบตเตอรี่ได้เพียงครั้งเดียว แต่ถ้าสินค้านั้นเปลี่ยนสภาพไปเป็นอย่างอื่นหรือ เปลี่ยนไปเป็นส่วนหนึ่งของสินค้าประเภทอื่น เช่น เป็นรถยนต์นั่งหรือรถยนต์โดยสาร แม้ใน รถยนต์นั่งหรือรถยนต์โดยสารจะต้องมีแบตเตอรี่อยู่ด้วย เช่นนี้ รถยนต์ดังกล่าวก็ต้องเสีย ภาษีสรรพสามิตด้วย

หลักการที่ 10 ผู้เสียภาษีอาจผลัดภาระภาษีที่ตนเสียไปให้กับผู้บริโภคได้ ขยายความได้ว่า ผู้เสียภาษีจะบวกจำนวนเงินที่ตนเองต้องเสียภาษี เช่น ร้อยละ 10 ของ ราคาสินค้าหรือบริการที่ถูกกรมสรรพสามิตเรียกเก็บเข้าไปในราคาสินค้าหรือบริการด้วย เช่นนี้ มีส่วนสำคัญทำให้ราคาสินค้าและบริการนั้นสูงขึ้น อันเป็นลักษณะของการผลัด ภาระภาษีไปให้แก่ผู้บริโภคซึ่งหมายถึงประชาชน

หลักการที่ 11 การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตตามกฎหมายภาษีสรรพสามิต ส่วนใหญ่เป็นการจัดเก็บภาษีที่ตรงกันข้ามและคู่กันไปกับการจัดเก็บภาษีศุลกากร ตามกฎหมายภาษีศุลกากรซึ่งเก็บจากสินค้าและสิ่งของที่ผลิตในต่างประเทศ²² ดู ภาพที่ 4 ประกอบ

²¹ สุจิตร์ โชติการุณณะ, เอกสารการอบรม (ภาษีสรรพสามิต) กรุงเทพมหานคร สำนักงาน ค.ศ.ภ. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2507), หน้า 6 อ้างใน ปริดา นาคเนาวทิมา, เศรษฐศาสตร์ การภาษีอากร 1 พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2525), หน้า 165.

²² ชนุตร์ ศรีปราบ, op. cit., หน้า 1-2.

ภาพที่ 4 หลักการของกฎหมายภาษีสรรพสามิต

หลักการที่ 1	กฎหมายภาษีสรรพสามิตโดยตรง และเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีสรรพสามิต
หลักการที่ 2	กฎหมายภาษีสรรพสามิตเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐบาลในการเก็บภาษีจากฐานการบริโภค
หลักการที่ 3	ผู้เสียภาษีต้องเสียภาษีให้กับสังคมตามสัดส่วนแห่งการใช้หรือการบริโภคของตน
หลักการที่ 4	เป็นภาษีทางอ้อม
หลักการที่ 5	เป็นภาษีการขายเฉพาะที่จัดเก็บจากสินค้าหรือบริการเฉพาะบางประเภท
หลักการที่ 6	เป็นภาษีที่จัดเก็บจากสินค้าทั้งจากภายในประเทศและจากการนำเข้า รวมทั้งจัดเก็บจากบริการ
หลักการที่ 7	อัตราการจัดเก็บภาษีจากสินค้าหรือบริการ แต่ละประเภทจะแตกต่างกัน
หลักการที่ 8	มีเหตุผลอันสมควรที่สินค้าหรือบริการต้องรับภาระภาษีสูงกว่าปกติ และต้องไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพในการใช้ทรัพยากรของสังคม หรือไม่ล่วงละเมิดการบริโภคของประชาชนจนมากเกินไป
หลักการที่ 9	เป็นการจัดเก็บภาษีทอดเดียว
หลักการที่ 10	ผู้เสียภาษีอาจผลักภาระภาษีไปให้กับผู้บริโภคได้
หลักการที่ 11	ส่วนใหญ่เป็นการจัดเก็บภาษีที่ตรงกันข้ามและคู่กันไปกับการจัดเก็บภาษีศุลกากร

หลักการของ
กฎหมาย
ภาษี
สรรพสามิต

สรุป หลักการสำคัญของกฎหมายภาษีสรรพสามิตคือ กฎหมายภาษีสรรพสามิต เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐบาลในการเก็บภาษีจากฐานการบริโภค ซึ่งแตกต่างจากฐานภาษีอื่น รวมทั้งแตกต่างจากกฎหมายภาษีอื่นในฐานเดียวกัน เช่น กฎหมายภาษีศุลกากร พร้อมกันนั้น ยังมีหลักการสำคัญอีกว่า เมื่อผู้เสียภาษีใช้หรือทำให้ทรัพย์สินของสังคม สิ้นเปลืองไป ดังนั้น ผู้เสียภาษีจึงต้องเสียภาษีให้กับสังคมตามสัดส่วนแห่งการใช้หรือการบริโภคของตน นอกจากนี้ ยังอาจนำลักษณะสำคัญของกฎหมายภาษีสรรพสามิตมาใช้เป็นหลักการของกฎหมายภาษีสรรพสามิตได้ด้วย อนึ่ง หลักการของกฎหมายภาษีสรรพสามิตทั้ง 11 ข้อนี้ เป็นส่วนสำคัญของภาษีสรรพสามิตในปี พ.ศ. 2540 อย่างไรก็ดี ในอนาคตหากมีกฎหมายเปลี่ยนแปลงอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ก็อาจทำให้ลักษณะสำคัญที่กล่าวมานี้คลาดเคลื่อนได้

หลังจากการพิจารณาศึกษาความหมาย ความสำคัญ และหลักการของภาษีสรรพสามิตผ่านมาแล้ว ผู้เขียนมีข้อสังเกต 5 ประการ คือ

ข้อสังเกตประการที่หนึ่ง เนื่องจากประเทศมีความเจริญก้าวหน้าและเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้กฎหมายภาษีสรรพสามิตจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมให้เข้ากับสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ หรือตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งทั้งหมดนี้ส่งผลให้ความหมายหรือลักษณะสำคัญของกฎหมายภาษีสรรพสามิตต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย อธิบายพร้อมยกตัวอย่างได้ว่า

1.1 นับแต่จัดตั้งกรมสรรพสามิตเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2474 รัฐบาลได้มอบหมายให้กรมสรรพสามิต ซึ่งเป็นส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงการคลังมีอำนาจหน้าที่จัดเก็บภาษีเฉพาะสินค้าที่ผลิตจากภายในประเทศ หรือที่เรียกว่า ภาษีโภคภัณฑ์ภายใน กล่าวคือ ในระยะแรกกรมสรรพสามิต มีอำนาจจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าที่ผลิตภายในประเทศเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นไปตามแนวคิดของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของต่างประเทศที่กำหนดให้จัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าเฉพาะอย่างที่เกิดภายใน

ประเทศเท่านั้น ส่วนการจัดเก็บภาษีสินค้านำเข้าจากต่างประเทศเป็นอำนาจหน้าที่ของ กรมศุลกากร กอปรกับไทยติดต่อกับค้าขายกับต่างประเทศยังไม่กว้างขวาง การจัดเก็บภาษี สรรพสามิตในระยะแรกจึงอยู่ในวงแคบเฉพาะภายในประเทศ ดังเห็นตัวอย่างได้จากพระ ราชบัญญัติต่าง ๆ เช่น

- พระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช 2486²³

- พระราชบัญญัติยาสูบ พุทธศักราช 2481

- พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาจักร พุทธศักราช 2475

และ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมต่าง ๆ

- พระราชบัญญัติเก็บภาษีเครื่องขีดไฟซึ่งทำในพระราชอาณาจักร

พุทธศักราช 2476

- พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2508

- พระราชบัญญัติภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในพระราช

อาณาจักร พ.ศ. 2507 และฉบับแก้ไขต่าง ๆ

1.2 นอกจากนี้แล้ว แต่เดิมก่อน 19 พฤศจิกายน 2527 กรมสรรพสามิตมี อำนาจหน้าที่ควบคุมจัดเก็บภาษีจากสินค้ารวม 9 ประเภท โดยอาศัยพระราช บัญญัติ 9 ฉบับ ซึ่งมีวิธีการจัดเก็บในลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ก็กระจัดกระจาย กันอยู่หรือแยกอยู่ตามพระราชบัญญัติต่างกันและปฏิบัติไม่เหมือนกัน ทำให้ยุ่ง ยากต่อผู้มีหน้าที่เสียภาษีและผู้มีหน้าที่จัดเก็บที่จะศึกษาและปฏิบัติ แต่หลังจาก 19 พฤศจิกายน 2527 กรมสรรพสามิตมีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นโดยมีอำนาจหน้าที่จัด

²³เป็นที่น่าสังเกตว่า กฎหมายภาษีสรรพสามิตโดยตรงที่คำคดีมีอยู่ 7 ฉบับ แต่มีพระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช 2486 เพียงฉบับเดียวเท่านั้น ที่เขียนว่า พุทธศักราช แทนที่จะเขียนว่า พ.ศ. เหมือนฉบับอื่น เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะ คำว่า พุทธ ศักราช เป็นคำเดิมที่นำมาใช้กับกฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่ออกก่อนปี พ.ศ. 2489 เช่น พระราชบัญญัติฝิ่น พุทธศักราช 2472, พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในพระราชอาณาจักร พุทธศักราช 2474, พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาจักร พุทธศักราช 2475, และพระราชบัญญัติครุ พุทธศักราช 2488 เป็นต้น แต่นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 เป็นต้นมา ได้นำคำว่า พ.ศ. มาใช้จนกระทั่งปัจจุบัน เช่น พระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำผิด พ.ศ. 2489, พระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. 2491, และพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 เป็นต้น ยกเว้น รัฐธรรมนูญเท่านั้น ที่ยังคงใช้คำว่า พุทธศักราช ทุกฉบับเสมอมา

เก็บภาษีจากสินค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งได้ยกเลิกพระราชบัญญัติ 6 ฉบับจาก 9 ฉบับดังกล่าว พร้อมกับนำพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติพิภตอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 มาใช้แทนพระราชบัญญัติ 6 ฉบับที่ยกเลิกไปจนกระทั่งปัจจุบัน ซึ่งกฎหมายทั้ง 2 ฉบับนี้ช่วยให้เกิดความสะดวกทั้งแก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีและผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษี อีกทั้งยังสะดวกในการที่รัฐจะมีนโยบายเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีให้สูงขึ้นหรือต่ำลงหรือเพิ่มประเภทสินค้าที่จะต้องเสียภาษีสรรพสามิตตามความเหมาะสมกับสภาวะทางเศรษฐกิจได้ด้วย

1.3 เมื่อ 1 มกราคม 2535 ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีของประเทศ ส่งผลให้ต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายภาษีสรรพสามิตทุกฉบับให้สอดคล้องกับโครงสร้างภาษีใหม่

1.4 มีกฎหมายให้อำนาจหน้าที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บภาษีสินค้าประเภทอื่นเพิ่มเติมจากเดิม เช่น ในปี พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย (ประกาศกระทรวงการคลัง) ให้จัดเก็บภาษีจากน้ำมันเตาและน้ำมันที่คล้ายคลึงกันได้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 แก้ไขเพิ่มเติม (พระราชกฤษฎีกา) ให้จัดเก็บภาษีพรมและสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ ได้ จากนั้นในเดือนพฤษภาคม 2540 ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดประเภทสินค้าตามพิภตอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 ให้จัดเก็บภาษีจากรถจักรยานยนต์ หินอ่อน และหินแกรนิต ตลอดจนแบตเตอรี่ และในอนาคตอาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายได้ ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อรัฐบาลต้องการรายได้เพิ่มเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ หรือขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของประเทศ เช่น สภาพเศรษฐกิจถดถอย

เมื่อเป็นเช่นนี้ อาจกล่าวได้ว่า กฎหมายภาษีสรรพสามิตมีการแก้ไขเพิ่มเติมเสมอมา และเมื่อใดก็ตามที่มีกฎหมายภาษีสรรพสามิตใหม่ออกมาแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของกรมสรรพสามิต ก็จะส่งผลให้ความหมายต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เพราะฉะนั้น คำความหมายของกฎหมายภาษีสรรพสามิตจึงไม่ตายตัว หรือใช้ได้ตลอดไป

ข้อสังเกตประการที่สอง ในการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนั้น กรมสรรพสามิตต้องดำเนินการตามบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งกฎหมายภาษีสรรพสามิตโดยตรง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีสรรพสามิตสำหรับกฎหมายภาษีสรรพสามิตโดยตรงที่กรมสรรพสามิตนำมาใช้ในปัจจุบันที่สำคัญมีอยู่ 7 ฉบับ คือ

- 1) พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งใช้บริหารและจัดเก็บภาษีสุรา
- 2) พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 ใช้บริหารและจัดเก็บภาษียาสูบ
- 3) พระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช 2486 ใช้บริหารและจัดเก็บภาษีไฟ
- 4) พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 ใช้บริหารและจัดเก็บภาษีน้ำมัน และผลิตภัณฑ์น้ำมัน เครื่องดื่ม โค้กไฟฟ้า เครื่องปรับอากาศ แก้วเลดคริสตัล รถยนต์ เรือยอร์ชและยานพาหนะทางน้ำที่ใช้เพื่อความสำราญ น้ำหอม และสถานบริการ (ซึ่งหมายถึง สถานมหรสพที่ฉายภาพยนตร์ สนามแข่งม้าไนท์คลับ คาบาเรต์ ดิสโกเธค สถานอาบน้ำนวด หรืออบตัว เป็นต้น)
- 5) พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527
- 6) พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527
- 7) พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสุรา พ.ศ. 2527

นอกเหนือจากกฎหมายภาษีสรรพสามิตโดยตรงที่สำคัญทั้ง 7 ฉบับแล้วยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีสรรพสามิตอีกหลายฉบับ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และประมวลรัษฎากร เป็นต้น ซึ่งจะได้พิจารณาศึกษาในหน่วยต่อ ๆ ไป กล่าวโดยสรุปกฎหมายภาษีสรรพสามิตครอบคลุมทั้งกฎหมายภาษีสรรพสามิตโดยตรงและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีสรรพสามิต

ข้อสังเกตประการที่สาม หากพิจารณากฎหมายภาษีสรรพสามิตก็จะพบว่ากฎหมายมิได้บัญญัติไว้อย่างแน่นอนตายตัวว่า สินค้าประเภทใดบ้างเป็นสินค้าที่ต้องเสีย

ภาษีสรรพสามิตซึ่งเป็นภาษีการขายเฉพาะ โดยภาษีการขายเฉพาะ หมายถึงการจัดเก็บภาษีจากสินค้าหรือบริการบางประเภทเป็นพิเศษ ซึ่งสินค้าหรือบริการนั้นมีเหตุผลสมควรที่ต้องรับภาระภาษีสูงกว่าปกติ เช่นนี้แสดงให้เห็นว่า กฎหมายภาษีสรรพสามิตได้ให้อำนาจในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตไว้อย่างกว้าง ๆ นั่นก็คือเมื่อใดก็ตามที่รัฐบาลเห็นว่ามีความสมควรที่จะจัดเก็บภาษีจากสินค้าหรือบริการประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทก็ย่อมมีโอกาสกระทำได้ ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล (เช่น รัฐบาลเห็นว่าสินค้านั้น ๆ จะทำรายได้ให้แก่รัฐเป็นจำนวนมาก หรือต้องการจำกัดการใช้สินค้านั้น) และสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศด้วย เพราะฉะนั้น จึงไม่ต้องแปลกใจหรือสงสัยว่าทำไมรัฐบาลจึงจัดเก็บภาษีสินค้าบางประเภททั้ง ๆ ที่มีอาจกล่าวได้อย่างเต็มที่ว่าสินค้าประเภทนั้นเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยหรือไม่จำเป็นต่อชีวิตประจำวันของประชาชน ตัวอย่างเช่น รัฐบาลจัดเก็บภาษีจากเครื่องดื่มประเภทน้ำผลไม้ รวมทั้งน้ำนมจืด และน้ำนมอื่น ๆ ไม่ว่าจะปรุงแต่งหรือไม่ หรือจัดเก็บภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์ของน้ำมัน เช่น น้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล น้ำมันก๊าด น้ำมันเตา ก๊าซต่าง ๆ และแบตเตอรี่ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในทางทฤษฎีหรือตามหลักการแล้ว ภาษีสรรพสามิตเป็นการจัดเป็นภาษีหรือบริการตามที่นำเสนอไว้ในหลักการหรือลักษณะสำคัญของกฎหมายภาษีสรรพสามิตข้างต้นแล้ว แต่ในทางปฏิบัติ อาจคลาดเคลื่อนไปจากทฤษฎีหรือหลักการได้บ้าง กล่าวโดยย่อ กฎหมายภาษีสรรพสามิตเป็นกฎหมายที่บัญญัติไว้อย่างกว้าง ๆ โดยมีได้ระบุแน่นอนตายตัวว่าสินค้าหรือบริการที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตหมายถึงสินค้าประเภทใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขเพิ่มเติมประเภทสินค้าสำหรับจัดเก็บภาษีในอนาคตได้ง่าย

ข้อสังเกตประการที่สี่ พึงทำความเข้าใจว่า ไม่เฉพาะภาษีสรรพสามิตเท่านั้นที่พ่อค้า ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้าสินค้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนผู้บริโภคได้ แต่ภาษีทุกชนิดที่รัฐบาลจัดเก็บในทุกยุคทุกสมัยนั้น พ่อค้า ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้าสินค้า หรือผู้ประกอบกิจการสถานบริการล้วนแล้วแต่ภาระให้แก่ประชาชนผู้บริโภคได้ทั้งหมด โดยบุคคลดังกล่าว

ได้บวกภาษีไว้ในราคาสินค้าหรือบริการทุกประเภทด้วยเสมอ กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ การจัดเก็บภาษีทุกชนิดล้วนส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้บริโภคหรือล้วนจัดเก็บจากประชาชนผู้บริโภครทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น การกล่าวอ้างหรือกล่าวหา พ่อค้า ผู้ประกอบอุตสาหกรรม ผู้นำเข้าสินค้า หรือผู้ประกอบการสถานบริการเป็นผู้เสียภาษีนั้น ไม่น่าจะสมเหตุสมผล เพราะผู้เสียภาษีแท้ที่จริงคือประชาชนนั่นเอง

ข้อสังเกตประการที่ห้า ไม่ว่าจะอ้างหรือนำเหตุผลใดมาใช้เพื่อจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าหรือบริการประเภทใดก็ตาม แต่เหตุผลที่สำคัญที่สุดของการจัดเก็บภาษีสินค้าหรือบริการทุกประเภทก็คือ การหารายได้เข้ารัฐ ส่วนเหตุผลอื่น ๆ เป็นเหตุผลรองทั้งสิ้น

5. วิวัฒนาการของกฎหมายภาษีสรรพสามิตของไทย

วิวัฒนาการของกฎหมายภาษีสรรพสามิตที่พิจารณาศึกษาในที่นี้หมายถึงเฉพาะกฎหมายภาษีสรรพสามิตโดยตรงเท่านั้น ไม่รวมวิวัฒนาการของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษีสรรพสามิต เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และประมวลรัษฎากร การพิจารณาศึกษาแบ่งเป็น 2 สมัย คือ กฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน และกฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน

อนึ่ง ในการพิจารณาศึกษากฎหมายภาษีสรรพสามิตนั้น เป็นการยากที่จะพิจารณาศึกษาเฉพาะกฎหมายภาษีสรรพสามิตล้วน ๆ โดยไม่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่นำกฎหมายไปใช้นับ เพราะฉะนั้น เมื่อพิจารณาศึกษาวิวัฒนาการของกฎหมายภาษีสรรพสามิตในที่นี้ ย่อมต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่รับผิดชอบด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรมสรรพสามิต หรือแม้กระทั่งกรมสรรพากร และกรมศุลกากร ซึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในช่วงก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินด้วย

5.1 กฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักศิลาจารึก ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากพ่อขุนรามคำแหงทรงประดิษฐ์อักษรไทยหรือที่เรียกว่าลายสือไทยขึ้นในปี พ.ศ. 1826 ทำให้มีการบันทึกกฎหมายต่าง ๆ เป็นภาษาไทยไว้ในศิลาจารึก และส่งผลให้สันนิษฐานหรือเชื่อได้ว่า กฎหมายภาษีสรรพสามิตได้เกิดขึ้นในสมัยสุโขทัย เช่น เห็นได้จากหลักศิลาจารึกในรัชสมัยของพ่อขุนรามคำแหงได้บันทึกไว้ว่า เมื่อชั่วพ่อขุนรามคำแหง เมืองสุโขทัยนี้ดี ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เจ้าเมืองบ่เอาจอบใน ไพร่ลู่ทาง เพื่อนจูงมือไปค้าขีม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักค้าม้าค้า ใครจักใคร่ค้าเงินค้าทองคำ ไพร่ฟ้าหน้าใส คำว่า “จอบ” นั้น คือ จังกอบ หมายถึงภาษีอากร หรือภาษีผ่านด่านหรือภาษีชนิดหนึ่ง จากตัวอย่างที่ยกมานี้ แปลความได้ว่า ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงแม้ไม่มีการเก็บภาษี แต่ในเวลาเดียวกัน ก็แสดงนัยว่า ได้มีภาษีเกิดขึ้นแล้ว และแม้ไม่เรียกว่าภาษีสรรพสามิต แต่ก็มีลักษณะคล้ายกับภาษีสรรพสามิตมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นภาษีที่จัดเก็บจากสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในราชอาณาจักรอีกทั้งคำว่า สรรพสามิต²⁴ โดยรากศัพท์แล้ว หมายถึง ภาษีหรืออากรที่จัดเก็บจากสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ สำหรับลักษณะการจัดเก็บภาษีในสมัยสุโขทัยก็เหมือนกับภาษีอากรประเภทอื่นคือ มีนายอากรผูกขาดไปดำเนินการและส่งรายได้ให้แก่ทางราชการตามสัญญาที่ตกลงกันไว้

กฎหมายภาษีสรรพสามิตได้แก้ไขเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย ตามเหตุการณ์ และตามความเจริญก้าวหน้าของประเทศ กล่าวคือ มีวิวัฒนาการจากสมัยสุโขทัย ผ่านสมัยอยุธยา สมัยธนบุรี และมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ โดยภาษีสรรพากรในสมัยโบราณที่ทำรายได้ให้กับไทยมากที่สุด คือ ภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บจากฝิ่นและสุรา นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงภาษีไม้ขีดไฟด้วย ดังจะได้พิจารณาศึกษาตามลำดับ

²⁴ สรรพสามิต หมายถึง อากรที่เก็บจากสิ่งประดิษฐ์และผลิตขึ้นภายในประเทศ ดู พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2530), หน้า 789

1) ผื่น เดิมคนไทยถือว่าผื่นเป็นยารักษาโรคชนิดหนึ่ง ต่อมากลายเป็นสิ่งเสพติดที่นิยมทั่วไป ในสมัยรัชกาลที่ 1-3 รัฐบาลถือว่าผื่นเป็นสินค้าต้องห้ามและแม้รัฐบาลได้ออกกฎหมายห้ามซื้อขายก็ยังมีลักลอบซื้อขายผื่นกันมาก ในสมัยรัชกาลที่ 4 รัฐบาลได้จัดเก็บภาษีผื่น โดยจัดเก็บในลักษณะผูกขาด และให้ผูกขาดเป็นรายเมือง²⁵ เหมือนภาษีสุรา ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อมีการปฏิรูปการปกครองประเทศในปี พ.ศ. 2435 ได้มีการจัดแบ่งการปกครองหัวเมืองเป็นมณฑล มีผลให้การผูกขาดผื่นที่เป็นอยู่แยกเป็นมณฑล²⁶ กล่าวโดยย่อ การจัดเก็บภาษีผื่นเดิมเป็นระบบที่เรียกว่า เจ้าภาษีนายอากร คือ รัฐบาลใช้วิธีประมูลโดยให้ราษฎรหรือนายอากรผูกขาดรับไปจัดทำและจำหน่ายผื่นทั้งหมด แล้วนำเงินภาษีหรืออากรผื่นส่งเข้ากรมพระคลังมหาสมบัติ (ซึ่งต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นกระทรวงตามพระราชบัญญัติพระธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2433 และต่อมาอีก 2 ปี ได้จัดตั้งเป็นกระทรวงการคลัง เมื่อ 1 เมษายน 2435 โดยรัชกาลที่ 5 ได้ทรงมีพระบรมราชโองการประกาศตั้งกระทรวงแบบใหม่ขึ้น จำนวน 12 กระทรวง)

สมัยรัชกาลที่ 4 ในปี พ.ศ. 2394 ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติผื่น จุลศักราช 1213²⁷ (พ.ศ. 2394) และมีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2424 และ พ.ศ. 2433 เมื่อถึงสมัยรัชกาลที่ 5 รัฐบาลได้เข้าไปดำเนินการในเรื่องผื่น โดยต้มและจำหน่ายผื่นเอง และหลังจากที่รัฐบาลตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์ขึ้นในปี พ.ศ. 2416 การประมูลผูกขาดผื่นได้มากระทำที่หอรัษฎากรพิพัฒน์ ครั้นภายหลังเมื่อตั้งกระทรวงการคลังในปี พ.ศ. 2435 แล้ว รัฐบาลได้จัด

²⁵ คำว่า เมือง ใช้มาตั้งแต่สมัยสุโขทัยถึงสมัยรัชกาลที่ 5 ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้เปลี่ยนคำว่า เมือง เป็น จังหวัด

²⁶ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, *ภาษีอากรในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย*, op.cit., หน้า 149.

²⁷ กฎหมายไทยสมัยก่อน เช่น ในสมัยรัชกาลที่ 4 ใช้คำว่า จุลศักราช เช่น พระราชบัญญัติผื่น จุลศักราช 1213 คำว่า จุลศักราช เขียนย่อเป็น จ.ศ. เนื่องจาก พุทธศักราช (พ.ศ.) มากกว่า จ.ศ. 1181 ปี ดังนั้น การเปลี่ยน จ.ศ. เป็น พ.ศ. ทำได้โดยเอา 1181 บวก เช่น จ.ศ. 1213 (1213+1181) เท่ากับ พ.ศ. 2394 ตรงกันข้าม หากต้องการเปลี่ยน พ.ศ. เป็น จ.ศ. ให้เอา 1181 ลบ: คำว่า จุลศักราช ได้ถูกยกเลิกในสมัยรัชกาลที่ 5.

ตั้ง “กรรมฉันทน์” ขึ้นเมื่อ 20 มกราคม 2449 (ร.ศ.125²⁸) เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดวางระเบียบการฉันทน์ให้เป็นของรัฐ การจัดเก็บภาษีฉันทน์ยังคงเป็นการผูกขาดโดยเจ้าภาษีนายอากรเช่นเดิม แต่ในต้นสมัยรัชกาลที่ 6 ได้เปลี่ยนมาเป็นรัฐบาลจัดเก็บเองโดยพนักงานของรัฐ²⁹

พระราชบัญญัติฉันทน์ จุลศักราช 1213 (พ.ศ. 2394) ข้างต้นและฉบับแก้ไขเพิ่มเติมได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติฉันทน์ พุทธศักราช 2472 ซึ่งประกาศใช้เมื่อ 27 พฤศจิกายน 2472 ให้อำนาจเจ้าหน้าที่สรรพสามิตในการควบคุมการเสพและการค้าฉันทน์ รัฐบาลจึงไม่มีรายได้จากภาษีฉันทน์อีกต่อไป แต่มีรายได้โดยตรงจากการค้าและการควบคุมการเสพฉันทน์ของประชาชน หลังจากนั้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2474 รัฐบาลได้รวมกรรมฉันทน์และกรรมสรรพสามิต³⁰ ทั้งสองกรมไปเข้ากับกรมสรรพากร พร้อมกับยกเลิกตำแหน่งอธิบดีกรรมฉันทน์และอธิบดีกรมสรรพสามิตด้วย โดยให้อธิบดีกรมสรรพากรเป็นผู้บังคับบัญชางานจัดเก็บภาษีฉันทน์และงานสรรพสามิต

พระราชบัญญัติฉันทน์ พุทธศักราช 2472 มีแก้ไขเพิ่มเติมหลายฉบับ คือ

- พระราชบัญญัติฉันทน์ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2476
- พระราชบัญญัติฉันทน์ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2478
- พระราชบัญญัติฉันทน์ (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2481
- พระราชบัญญัติฉันทน์ (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2485
- พระราชบัญญัติฉันทน์ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2494
- พระราชบัญญัติฉันทน์ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2502
- พระราชบัญญัติฉันทน์ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2503

²⁸ ร.ศ. มาจากคำเต็มว่า รัตนโกสินทร์ศักราช เริ่มใช้ในปี พ.ศ. 2525 เมื่อเริ่มราชวงศ์จักรี การเปลี่ยน ร.ศ. เป็น พ.ศ. ทำได้โดยเอา 2324 บวก เช่น ร.ศ. 125 (125+2324) เท่ากับ พ.ศ. 2449 ตรงกันข้าม หากต้องการเปลี่ยน พ.ศ. เป็น ร.ศ. ให้เอา 2324 ลบ.

²⁹ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, ภาษีอากรในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย, op.cit., หน้า 150.

³⁰ กรมสรรพสามิต เริ่มใช้ในปี พ.ศ. 2474 จนกระทั่งถึง ปี พ.ศ. 2476 เปลี่ยนมาใช้คำว่า กรมสรรพสามิต จนกระทั่งปัจจุบัน

2) สุรา การจัดเก็บภาษีสุรา เดิมใช้วิธีประมูลเช่นเดียวกับฝิ่น คือให้นายอากรผูกขาดรับไปจัดทำ และนำเงินอากรสุราส่งเข้ากรมพระคลังมหาสมบัติ การจัดเก็บภาษีสุราได้ปรากฏให้เห็นในสมัยพระเจ้าปราสาททอง ในปี พ.ศ. 2178 แต่ไม่มีหลักฐานอย่างชัดเจนว่ามีอัตราเท่าใดและมีวิธีการจัดเก็บอย่างไร ต่อมาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้เก็บส่วยอากรสุรา โดยเก็บตามจำนวนเตาที่ต้มกลั่นสุราราย เตาละ 1 บาทต่อปี³¹ และถ้ามีการขายสุราก็เก็บจากร้านขายปลีกร้านละ 1 บาท ส่วนร้านขายส่งเก็บตามจำนวนโ่งใหญ่ โ่งละ 1 บาท แต่ถ้าห้องที่ใดไม่มีเตาสุราก็เก็บเรียงตัวคน (ชายฉกรรจ์) คนละ 1 บาท³² จะเห็นได้ว่า การจัดเก็บภาษีสุราหรืออาจเรียกว่าอากรสุราในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชนั้น อาจแบ่งการจัดเก็บออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรก เก็บตามจำนวนเตาที่ขออนุญาตจากรัฐเพื่อทำการต้มสุราราย ส่วนอีกประเภทหนึ่ง เก็บจากราษฎรทั่วไป ประเภทนี้เป็นการปล่อยให้ราษฎรต้มกลั่นเองได้ แต่รัฐเก็บภาษีล่วงหน้าไว้ทุกคน ลักษณะการจัดเก็บภาษีโดยการแบ่งเป็นประเภทนี้มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ แต่ภายหลังปี พ.ศ. 2398 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดเก็บภาษีสุราเนื่องจากผลของสนธิสัญญาไมตรีและการค้าที่ไทยทำกับนานาประเทศซึ่งกำหนดอัตราภาษีขาเข้าร้อยละ 3 ก่อนนำสุราออกซื้อขายอย่างสินค้าทั่วไป เช่นนี้ ทำให้มีการแยกประเภทของภาษีอากรชนิดนี้ออกเป็นภาษีสุราต่างประเทศที่เก็บจากภาษีขาเข้าร้อยละ 3 หรือภาษีร้อยละ 3 และภาษีสุราที่นายอากรผูกขาดจากรัฐบาลไปตั้งโรงต้มกลั่นสุราออกจำหน่ายตามตำบลต่าง ๆ³³

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงให้ตรากฎหมายภาษีขึ้นใน พุทธศักราช 2430 (จุลศักราช 1249) ขึ้นสำหรับบังคับการจัดเก็บภาษีสุราที่ต้มกลั่นในประเทศและที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร และต่อมาได้ดำริเห็นว่าหากรัฐบาลเข้าจัด

³¹ กองวิชาการ กรมสรรพสามิต, *ประวัติวิวัฒนาการของกรมสรรพสามิตและการบริหารการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต* เอกสารเผยแพร่ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมสรรพสามิต, 2527), หน้า 9.

³² พิเชีย จีระอุดมทรัพย์, *ภาษีสรรพสามิตกับกิจการสุรา* (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยนันทน์หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528), หน้า 8.

³³ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, *ภาษีอากรในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย*, *op.cit.*, หน้า 222-223.

เก็บภาษีสุราเองทั้งหมดแล้ว ไม่เพียงจะทำให้รัฐบาลได้เงินเป็นจำนวนมากเท่านั้น แต่ยังจะช่วยให้การจัดเก็บภาษีสุราเจริญก้าวหน้าอีกด้วย ดังนั้น จึงได้ทรงให้ทดลองจัดเก็บภาษีสุราตามวิธีใหม่ในบางมณฑลก่อน และเมื่อปรากฏว่าได้ผลดี จึงทรงให้ลงมือจัดเก็บภาษีสุราตามวิธีใหม่ทั่วทุกมณฑล พร้อมกับจัดตั้งกรมสุราขึ้นเมื่อ 25 เมษายน 2452 เพื่อดำเนินการจัดเก็บภาษีสุราเป็นของรัฐบาลเองทุกมณฑลแทนที่จะให้นายอากรผูกขาดดั้งเดิม (กรมสุราที่จัดตั้งขึ้นในช่วงนั้น ยังไม่มีฐานะเป็นกรมชั้นเจ้ากรมในกระทรวงการคลัง)

แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงแรกของการจัดเก็บภาษีสุรา รัฐบาลได้มอบหมายให้อธิบดีกรมฝิ่นเป็นผู้บังคับบัญชาควบคุมและจัดเก็บภาษีของกรมสุรา พร้อมกับมอบหมายให้เจ้าพนักงานยาฝิ่นซึ่งมีอยู่ในทุกมณฑลเป็นผู้จัดเก็บภาษีสุรารายในประเทศด้วย ต่อมา รัฐบาลได้ยุบเลิกเจ้าพนักงานยาฝิ่นแล้วมอบให้คลังมณฑลจัดเก็บภาษีแทน ส่วนการจัดเก็บภาษีสุราต่างประเทศรัฐบาลมอบหมายให้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมศุลกากร หลังจากนั้น กระทรวงการคลังได้นำการจัดเก็บภาษีสุรารายในประเทศซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมฝิ่นไปให้กรมศุลกากรดำเนินการแทนเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2452 เมื่อเป็นเช่นนั้น กรมศุลกากรจึงมีอำนาจหน้าที่จัดเก็บภาษีสุราทั้งสุรารายในและภายนอประเทศ

ในสมัยที่อธิบดีกรมศุลกากรเป็นผู้บังคับบัญชาในการจัดเก็บภาษีสุราทั้งสุราจากภายในและภายนอประเทศนั้น รัฐบาลได้ยุบเลิกตำแหน่งคลังมณฑลซึ่งมีหน้าที่จัดเก็บภาษีสุรารายในประเทศตามมณฑลต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2469 พร้อมกับโอนการจัดเก็บภาษีสุราตามมณฑลไปให้แก่กรมสรรพากร (ซึ่งจัดตั้งในปี พ.ศ. 2433) เมื่อเป็นเช่นนั้น กรมสรรพากรจึงได้มอบหมายให้สรรพากรมณฑลและสรรพากรจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่จัดเก็บภาษีสุรา โดยมีผู้ช่วยเจ้าภาษีสุรามณฑลและจังหวัดเป็นผู้ช่วยเหลือ

จนกระทั่งถึง 1 กรกฎาคม 2472 รัฐบาลได้แยกการบริหารงานสุราออกจากกรมศุลกากร และจัดตั้งกรมสุราให้มีฐานะเป็นกรมชั้นเจ้ากรมในกระทรวงการคลัง

ต่อมาเมื่อ 12 เมษายน 2473 ได้มีพระบรมราชโองการให้รวมกรมสุราเข้ากับกรมสรรพากร ด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นกรมที่มีหน้าที่และลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยให้อยู่ในบังคับบัญชาของอธิบดีกรมสรรพากร

หลังจากนั้นเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2474 รัฐบาลได้แยกกรมสุราออกจากกรมสรรพากร เพราะเห็นว่า กรมสุราเป็นกรมที่หารายได้ที่สำคัญกรมหนึ่งในกระทรวงการคลัง ต่อมาในเดือนเดียวกัน เพื่อให้ชื่อกรมเหมาะสมและสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ราชการที่ได้รับมอบหมาย รัฐบาลจึงได้เปลี่ยนชื่อ “กรมสุรา” เป็น “กรมสรรพสามิตต์” เมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2474 ซึ่งถือเป็นวันสถาปนาของกรมสรรพสามิตต์

3) **ไม้ขีดไฟ** ในเวลาใกล้เคียงกัน ได้มีพระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟ ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต พุทธศักราช 2474 ซึ่งประกาศใช้เมื่อ 1 มีนาคม 2474 ให้อำนาจหน้าที่แก่กรมสรรพสามิตต์ในการจัดเก็บภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำขึ้นในราชอาณาจักรควบคุมคู่ไปกับการจัดเก็บภาษีสุราด้วย

อนึ่ง ภาษีไม้ขีดไฟ เป็นภาษีการขายเฉพาะที่จัดเก็บโดยพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งกำหนดให้ผู้ผลิตไม้ขีดไฟเป็นผู้เสียภาษีนี้อย่างเดียว แต่เดิมไทยต้องซื้อไม้ขีดไฟจากต่างประเทศ ทำให้มีรายได้จากอากรขาเข้า ต่อมาเมื่อมีการนำเข้าไม้ขีดไฟมากขึ้นตามลำดับ ก็ชักจูงให้มีผู้ตั้งโรงงานผลิตไม้ขีดไฟภายในประเทศ ทำให้การนำเข้าไม้ขีดไฟประเภทนี้ลดลงด้วย ข้ายังเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้รายได้ของแผ่นดินลดลงเป็นจำนวนมากในระหว่างปี พ.ศ. 2473-2474 การเก็บภาษีไม้ขีดไฟจึงเป็นวิธีการแสวงหารายได้ของรัฐบาล แต่เพื่อมิให้มีผลกระทบกระเทือนต่อผู้ผลิตภายในประเทศ จึงได้มีการขึ้นอากรขาเข้าที่เรียกเก็บจากไม้ขีดไฟที่นำเข้าจากต่างประเทศด้วย³⁴

³⁴ Ibid. หน้า 156.

พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในพระราชอาณาเขต พุทธศักราช 2474 มีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายฉบับ คือ

- พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 2)

พุทธศักราช 2475

- พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 3)

พุทธศักราช 2479

- พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 4)

พ.ศ. 2486

จากนั้นในปีเดียวกันคือเมื่อ 20 กรกฎาคม 2474 รัฐบาลได้รวมกรมฝิ่นและกรมสรรพสามิตเข้ากับกรมสรรพากร โดยยกเลิกอธิบดีกรมฝิ่น และอธิบดีกรมสรรพสามิต

สำหรับกฎหมายภาษีสุราที่ประกาศใช้หลังจากกฎหมายภาษีชั้นใน พุทธศักราช 2430 (จุลศักราช 1249) มีตามลำดับ ดังนี้

- พระราชบัญญัติภาษีชั้นในเพิ่มเติม พุทธศักราช 2457
- พระราชบัญญัติแก้ไขภาษีชั้นใน พุทธศักราช 2459
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นในเพิ่มเติม พุทธศักราช 2460
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นในแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2467
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นในแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2469

นอกเหนือจากที่กล่าวมานี้ ยังมีกฎหมายพระราชบัญญัติอื่นอีก 5 ฉบับ ซึ่งประกาศใช้ในสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2475 ซึ่งจะได้นำไปกล่าวถึงในสมัยนั้นต่อไป

สรุป การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของไทยในสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2475 เดิมเป็นระบบเจ้าภาษีนายอากร ต่อมารัฐบาลได้เลิกระบบนี้ และรัฐบาลดำเนินการเอง โดยกฎหมายบัญญัติให้หน่วยงานราชการคือ กรมสรรพากร

กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร มีอำนาจหน้าที่จัดเก็บภาษีสรรพสามิต เห็นได้อย่างชัดเจนจากการจัดเก็บภาษีจากสินค้าประเภทฝิ่นและสุรา ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติฝิ่น และพระราชบัญญัติภาษีชั้นใน ตามลำดับ โดยการจัดเก็บภาษีสินค้าฝิ่นสุรา และแม้กระทั่งไม้ขีดไฟนั้น มีกฎหมายบัญญัติประเภทสินค้าที่จัดเก็บตลอดจนอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานราชการในการบริหารควบคุม ดูแล และจัดเก็บภาษีของตนเองแยกออกจากกัน

5.2 กฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน

ความเดิมของกฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินของไทย หรือก่อนปี พ.ศ. 2475 นั้น หน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ฝิ่น และสุรา ในช่วงนั้นคือ กรมสรรพากร กรมศุลกากร และกรมสรรพสามิตต์ โดยหลังสุดเมื่อ 20 กรกฎาคม 2474 รัฐบาลได้ยกเลิกกรมฝิ่นและกรมสรรพสามิตต์ พร้อมกับรวมทั้งสองกรมนี้เข้ากับกรมสรรพากร

หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินไม่นาน คือเมื่อ 29 สิงหาคม 2476 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบกรมในกระทรวงการคลัง พุทธศักราช 2476 ให้รวมกรมสรรพสามิตต์และกรมฝิ่นเป็นกรมเดียวกัน โดยแยกออกจากกรมสรรพากร แล้วจัดตั้งเป็น “กรมสรรพสามิตต์และฝิ่น” จากนั้นในปีเดียวกันก็ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2476 ให้เปลี่ยนชื่อ “กรมสรรพสามิตต์และฝิ่น” เป็น “กรมสรรพสามิต” สังกัดกระทรวงการคลัง

ในปี พ.ศ. 2477 รัฐบาลได้จัดตั้งสรรพสามิตอำเภอ สรรพสามิตจังหวัด ตลอดจนข้าหลวงตรวจการสรรพสามิตภาคขึ้น เพื่อบริหารงานและจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในส่วนภูมิภาคเอง โดยตำแหน่งเหล่านี้ได้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ของกรมสรรพสามิตแทนที่สรรพากรมณฑลและสรรพากรจังหวัด ตลอดจนผู้ช่วยเจ้าภาษีสุรามณฑลและจังหวัดเป็นผู้ช่วยเหลือ ซึ่งมีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2469 ดังกล่าวแล้วข้างต้น

การจัดเก็บภาษีสินค้าของกรมสรรพสามิตเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ภาษีสรรพสามิตในแต่ละยุคสมัย โดยเริ่มจากการจัดเก็บภาษีฝิ่นและสุรา จากนั้น ได้ขยาย ขอบเขตการจัดเก็บภาษีโดยเพิ่มประเภทสินค้ามากขึ้น ๆ เห็นได้จากวิวัฒนาการของกฎหมาย ภาษีสรรพสามิตในช่วงหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน ซึ่งให้อำนาจหน้าที่แก่กรม สรรพสามิตในการจัดเก็บภาษีสินค้าประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต พุทธศักราช 2476 ประกาศใช้เมื่อ 5 สิงหาคม 2476 และต่อมามีการประกาศกฎหมายอีกหลายฉบับ คือ

- พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 2)

พุทธศักราช 2486

- พระราชกำหนดภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต พ.ศ. 2501

- พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 3)

พ.ศ. 2501

- พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 4)

พ.ศ. 2505

- พระราชกำหนดภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2513

- พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 5)

พ.ศ. 2513 และ

- พระราชกำหนดภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 3)

พ.ศ. 2524

พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต พุทธศักราช 2476 รวมทั้งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติอื่นทั้งหมดข้างต้นนี้ ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติภาษี สรรพสามิต พ.ศ. 2527

2) พระราชบัญญัติภาษีชั้นในแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2476 เป็นพระราชบัญญัติเกี่ยวกับสุราที่ประกาศใช้เป็นฉบับแรกในสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน ต่อจากนั้น มีพระราชบัญญัติอื่นประกาศใช้อีก ได้แก่

- พระราชบัญญัติภาษีชั้นในแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2476
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นใน (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2485 และ
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นใน (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2486 และ
- พระราชบัญญัติภาษีสุรา พ.ศ. 2493

ส่วนกฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่ประกาศใช้ก่อนสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน มีจำนวน 6 ฉบับ ดังกล่าวแล้วข้างต้น

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งประกาศใช้เมื่อ 20 มีนาคม 2493 และยังคงใช้อยู่จนกระทั่งปัจจุบัน ได้ยกเลิกกฎหมายพระราชบัญญัติอื่นรวมทั้งสิ้น 10 ฉบับ ได้แก่

- กฎหมายภาษีชั้นใน พุทธศักราช 2430 (จุลศักราช 1249)
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นในเพิ่มเติม พุทธศักราช 2457
- พระราชบัญญัติแก้ไขภาษีชั้นใน พุทธศักราช 2459
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นในเพิ่มเติม พุทธศักราช 2460
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นในแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2467
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นในแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2469
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นในแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2476
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นในแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2476 (ฉบับที่ 2)
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นใน (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2485 และ
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นใน (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2486

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบันได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

- พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2497

- พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2510
- ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 175 ลงวันที่ 14 กรกฎาคม 2515
- ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 338 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515
- พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2521
- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2523
- พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2525
- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2525
- พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2534
- พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2534

3) พระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช 2481 ประกาศใช้เมื่อ 7 มีนาคม 2481 และในปีต่อมาได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติไฟ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2482 หลังจากนั้น มีพระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช 2486 ซึ่งประกาศใช้เมื่อ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2486 และยังคงใช้อยู่จนกระทั่งปัจจุบัน โดยพระราชบัญญัตินี้ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติไฟก่อนหน้านี้ ทั้ง 2 ฉบับ

พระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช 2486 มีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายฉบับ คือ

- พระราชบัญญัติไฟ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2505
- พระราชบัญญัติไฟ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2534

4) พระราชบัญญัติภาษีเกลือ พุทธศักราช 2481 ประกาศใช้เมื่อ 22 มีนาคม พุทธศักราช 2481 แต่ต่อมาในปีเดียวกันก็ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติเกลือ พุทธศักราช 2481 เมื่อ 12 พฤศจิกายน 2481

5) พระราชบัญญัติยาสูบ พุทธศักราช 2481 ประกาศใช้เมื่อ 23 มีนาคม 2481 และมีพระราชบัญญัติยาสูบอื่นที่ประกาศใช้อีกหลายฉบับคือ

- พระราชบัญญัติยาสูบ พุทธศักราช 2486
- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2490
- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2492 และ
- พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509

พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 ประกาศใช้เมื่อ 28 ธันวาคม 2509 และยังคงใช้อยู่จนกระทั่งปัจจุบัน ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติ 3 ฉบับคือ

- พระราชบัญญัติยาสูบ พุทธศักราช 2486
- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2490 และ
- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2492

พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2509 นี้ มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกหลายฉบับ คือ

- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2511
- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2512
- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2521
- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2523
- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 พ.ศ. 2523
- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2534
- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2534

6) พระราชบัญญัติยานัตถุ์ พุทธศักราช 2486 ประกาศใช้เมื่อ 17 กันยายน 2486 ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมอีก 2 ฉบับ คือ

- พระราชบัญญัติยานัตถุ์ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2496 และ
- พระราชบัญญัติยานัตถุ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2497

พระราชบัญญัติยานัตถ์ พุทธศักราช 2486 นี้ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติภาษี
สรรพสามิต พ.ศ. 2527

7) พระราชบัญญัติภาษีเครื่องดื่ม พ.ศ. 2495 ประกาศใช้เมื่อ 30 ธันวาคม
พ.ศ. 2495 ต่อมามีการประกาศใช้

- พระราชบัญญัติภาษีเครื่องดื่ม พ.ศ. 2509
- พระราชกำหนดภาษีเครื่องดื่ม พ.ศ. 2513
- ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 161 ลงวันที่ 5 มิถุนายน 2515
- ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 279 ลงวันที่ 23 เมษายน 2515
- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีเครื่องดื่ม พ.ศ. 2509 (ฉบับ

ที่ 2) พ.ศ. 2521 และ

- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีเครื่องดื่ม พ.ศ. 2509 (ฉบับ

ที่ 3) พ.ศ. 2523

พระราชบัญญัติภาษีเครื่องดื่ม พ.ศ. 2495 ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติภาษี
เครื่องดื่ม พ.ศ. 2509 ซึ่งใช้ติดต่อมาจนกระทั่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติภาษีสรรพ
สามิต พ.ศ. 2527

8) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2501 ซึ่งประกาศ
ใช้ในสมัยที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติ ได้ประกาศให้ยกเลิกการ
จำหน่ายฝิ่นและห้ามการสูบฝิ่นโดยเด็ดขาดที่ราชอาณาจักร เมื่อ 1 กรกฎาคม 2502
แต่พระราชบัญญัติฝิ่น พุทธศักราช 2472 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมทั้งหมดดังกล่าว
แล้วข้างต้นยังไม่ถูกยกเลิก กรมสรรพสามิตจึงยังคงมีอำนาจหน้าที่ตรวจจับและเก็บรักษา
ของกลางฝิ่นต่อไป จนกระทั่งปี พ.ศ. 2528 พระราชบัญญัติฝิ่น พุทธศักราช 2472 ได้ถูกยก
เลิกโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528

9) พระราชบัญญัติภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2507 ประกาศใช้เมื่อ 12 พฤศจิกายน 2507 ต่อมามีการประกาศใช้กฎหมายอีกหลายฉบับ คือ

- พระราชบัญญัติภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2508

- พระราชกำหนดภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2513

- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2507 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516

- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีน้ำมัน และผลิตภัณฑ์น้ำมัน ซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2507 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2521

- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีน้ำมัน และผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2507 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2522

- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีน้ำมัน และผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2507 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2522 และ

- พระราชบัญญัติภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2524

พระราชบัญญัติภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2507 พร้อมกับพระราชบัญญัติและกฎหมายข้างต้นทั้งหมดนี้ ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527

10) พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2508 ต่อมามีการประกาศใช้พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516

ก่อนหน้านี ในสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินได้มี พระราชบัญญัติภาษีไม้
ขีดไฟซึ่งทำในพระราชอาณาเขต พุทธศักราช 2474 ดังได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2508 และพระราช
บัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516 ได้ถูกยกเลิกโดยพระ
ราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527

11) พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 ประกาศใช้เมื่อ 20 กันยายน
2527 และประกาศใช้มาจนกระทั่งปัจจุบัน พระราชบัญญัตินี้ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติอื่น
หลายฉบับ ได้แก่

11.1) พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต พุทธศักราช 2476
พร้อมทั้ง

- พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 2)

พุทธศักราช 2486

- พระราชกำหนดภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต พ.ศ. 2501

- พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 3)

พ.ศ. 2501

- พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 4)

พ.ศ. 2505

- พระราชกำหนดภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต พุทธศักราช 2501

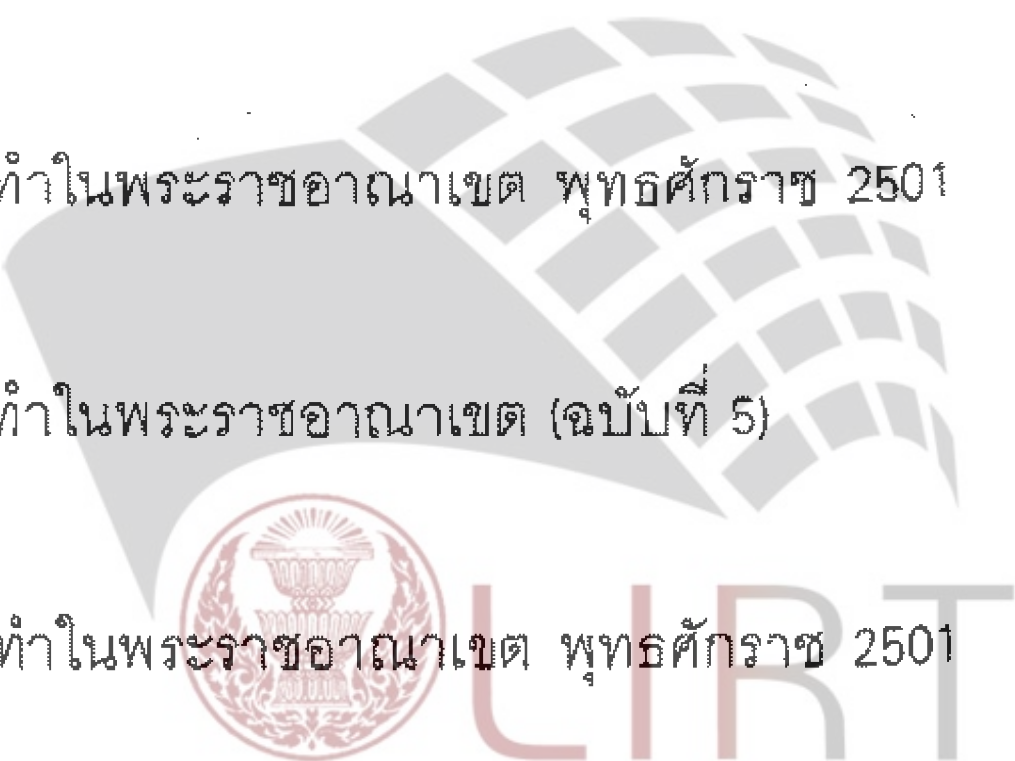
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2513

- พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 5)

พ.ศ. 2513 และ

- พระราชกำหนดภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต พุทธศักราช 2501

(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2524

11.2) พระราชบัญญัติภาษีเครื่องขีดไฟซึ่งทำในราชอาณาจักร พุทธศักราช 2508 พร้อมกับ พระราชบัญญัติภาษีเครื่องขีดไฟซึ่งทำในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516

11.3) พระราชบัญญัติยานัตถ์ พุทธศักราช 2486 พร้อมกับ

- พระราชบัญญัติยานัตถ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496 และ

- พระราชบัญญัติยานัตถ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2497

11.4) พระราชบัญญัติภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2507 พร้อมกับ

- พระราชบัญญัติภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2508

- พระราชกำหนดภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2513

- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีน้ำมัน และผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2507 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516

- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีน้ำมัน และผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2507 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2521

- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีน้ำมัน และผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2507 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2522

- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีน้ำมัน และผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2507 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2522 และ

- พระราชบัญญัติภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2524

11.5) พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2508 พร้อมกับ พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516

11.6) พระราชบัญญัติภาษีเครื่องดื่ม พ.ศ. 2509 พร้อมกับ

- พระราชกำหนดภาษีเครื่องดื่ม พ.ศ. 2513
- ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 161 ลงวันที่ 5 มิถุนายน 2515
- ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 279 ลงวันที่ 23 เมษายน 2515
- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีเครื่องดื่ม พ.ศ. 2509

(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2521 และ

- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีเครื่องดื่ม พ.ศ. 2509

(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2523

พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้มีการแก้ไขเพิ่มเติม คือ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534

12) พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 ประกาศใช้เมื่อ 20 กันยายน 2527 และประกาศใช้มาจนกระทั่งปัจจุบัน โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติม คือ

- พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534
- พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2534
- พระราชกฤษฎีกากำหนดประเภทสินค้าตามพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ.

2539 ซึ่งเริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อ 18 กันยายน 2539

- พระราชกฤษฎีกากำหนดประเภทสินค้าตามพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 ซึ่งเริ่มมีผลใช้บังคับเมื่อ 23 พฤษภาคม 2540

- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดสินค้าประเภทที่ 01.90 ในตอนที่ 1 น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ตามพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2534 ซึ่งเริ่มมีผลใช้บังคับวันที่ 1 มกราคม 2535

- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดสินค้าประเภทที่ 01.90 ในตอนที่ 1 น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ตามพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2539

- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดสินค้าประเภทที่ 01.90 ในตอนที่ 1 น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ตามพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 3) ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2539 ซึ่งใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2540

13) พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2527 และประกาศใช้มาจนกระทั่งปัจจุบัน

14) พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสุรา พ.ศ. 2527 ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2527 และประกาศใช้มาจนกระทั่งปัจจุบัน

สรุป กฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2475 มีหลายฉบับ แต่ที่สำคัญและยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีอย่างน้อย 7 ฉบับ คือ

- 1) พระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช 2486
- 2) พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493
- 3) พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509
- 4) พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527
- 5) พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527
- 6) พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527
- 7) พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสุรา พ.ศ. 2527

กฎหมายเหล่านี้ได้ให้อำนาจหน้าที่แก่กรมสรรพสามิตในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมทั้งเรื่องการบริหาร ควบคุม ตรวจสอบ ดูแล ตลอดจนจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้าภายในประเทศและนำเข้า รวมทั้งบริการบางประเภทเพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวม สำหรับวิวัฒนาการของกฎหมายภาษีสรรพสามิตเป็นไปในทิศทางที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีและผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษี ยิ่งไปกว่านั้น ยังช่วยให้เกิดความสะดวกแก่รัฐบาลในการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีหรือการจัดเก็บภาษีสินค้าประเภทอื่นเพิ่มขึ้นในอนาคตอีกด้วย ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนจากการรวมกฎหมายที่มีวิธีการจัดเก็บภาษีที่คล้ายคลึงกันไว้ด้วยกัน แทนที่จะปล่อยให้สินค้าแต่ละประเภทมีกฎหมายของตนเองโดยเฉพาะ ดังเช่น พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 ได้ออกมาใช้บังคับแทนที่พระราชบัญญัติจำนวน 6 ฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับบัญญัติให้จัดเก็บภาษีจากสินค้าเพียงประเภทเดียวเท่านั้น นอกจากนี้ พระราชบัญญัตินี้ยังเปิดโอกาสให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพิ่มหรือลดอัตราภาษี รวมทั้งเพิ่มหรือลดประเภทสินค้าที่จะจัดเก็บภาษีในอนาคตได้อีกด้วย ดูสรุปรายชื่อกฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยก่อนและหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน ในตารางที่ 3 และ ตารางที่ 4

ตารางที่ 3 กฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน
พ.ศ. 2475 จำแนกตามประเภทสินค้าที่จัดเก็บภาษี

กฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2475

ฝิ่น

- พระราชบัญญัติฝิ่น จุลศักราช 1213 (พ.ศ. 2394)
- พระราชบัญญัติฝิ่น (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2424
- พระราชบัญญัติฝิ่น (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2433
- พระราชบัญญัติฝิ่น พุทธศักราช 2472

สุรา

- กฎหมายภาษีชั้นใน พุทธศักราช 2430 (จุลศักราช 1249)
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นในเพิ่มเติม พุทธศักราช 2457
- พระราชบัญญัติแก้ไขภาษีชั้นใน พุทธศักราช 2459
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นในเพิ่มเติม พุทธศักราช 2460
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นในแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2467
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นในแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2469

ไม้ขีดไฟ

- พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในพระราชอาณาเขต พุทธศักราช 2474
- พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2475

ตารางที่ 4 กฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน
พ.ศ. 2475 จำแนกตามประเภทสินค้าที่จัดเก็บภาษี

กฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2475

ฝิ่น

- พระราชบัญญัติฝิ่น ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2476
- พระราชบัญญัติฝิ่น (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2478
- พระราชบัญญัติฝิ่น (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2481
- พระราชบัญญัติฝิ่น ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2485
- พระราชบัญญัติฝิ่น (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2494
- พระราชบัญญัติฝิ่น ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2502
- พระราชบัญญัติฝิ่น (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2503

(ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 37 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2501 ได้ประกาศให้ยกเลิกการจำหน่ายฝิ่นและห้ามการสูบฝิ่นโดยเด็ดขาดทั่วราชอาณาจักร แต่เนื่องจากยังมิได้ยกเลิกพระราชบัญญัติฝิ่น พุทธศักราช 2472 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมทั้งหมด กรมสรรพสามิตจึงยังคงมีอำนาจหน้าที่ตรวจจับและเก็บรักษาของกลางฝิ่นตามพระราชบัญญัตินี้ต่อไปจนกระทั่งปี พ.ศ. 2528 พระราชบัญญัติฝิ่น พุทธศักราช 2472 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมทั้งหมดจึงได้ถูกยกเลิกโดย พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2475

สุรา

- พระราชบัญญัติภาษีชั้นในแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2476
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นในแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2476
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นใน (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2485
- พระราชบัญญัติภาษีชั้นใน (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2486
- พระราชบัญญัติภาษีสุรา พ.ศ. 2493 (ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน และได้ยกเลิกกฎหมายพระราชบัญญัติอื่นก่อนหน้าทั้งหมด)
- พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2497
- พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2510
- ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 175 ลงวันที่ 14 กรกฎาคม 2515
- ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 338 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515
- พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2521
- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2523
- พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2525
- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2525
- พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2534
- พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2534

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2475

ไฟ

- พระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช 2481
- พระราชบัญญัติไฟ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2482
- พระราชบัญญัติไฟ พุทธศักราช 2486 (ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน)
- พระราชบัญญัติไฟ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2505
- พระราชบัญญัติไฟ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2534

เกลือ

- พระราชบัญญัติภาษีเกลือ พุทธศักราช 2481
- (ต่อมาในปีเดียวกัน ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติเกลือ พุทธศักราช 2481)

ยาสูบ

- พระราชบัญญัติยาสูบ พุทธศักราช 2481
- พระราชบัญญัติยาสูบ พุทธศักราช 2486
- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2490
- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2492
- พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 (ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน)
- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2511
- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2512

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2475

- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2521
- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2523
- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 พ.ศ. 2523
- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2534
- พระราชบัญญัติยาสูบ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2534

ยานัตถ์

- พระราชบัญญัติยานัตถ์ พุทธศักราช 2486
- พระราชบัญญัติยานัตถ์ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2496
- พระราชบัญญัติยานัตถ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2497

(พระราชบัญญัติยานัตถ์นี้ ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527)

เครื่องดื่ม

- พระราชบัญญัติภาษีเครื่องดื่ม พ.ศ. 2495
- พระราชบัญญัติภาษีเครื่องดื่ม พ.ศ. 2509
- พระราชกำหนดภาษีเครื่องดื่ม พ.ศ. 2513
- ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 161 ลงวันที่ 5 มิถุนายน 2515
- ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 279 ลงวันที่ 23 เมษายน 2515

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2475

- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีเครื่องดื่ม พ.ศ. 2509 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2521

- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีเครื่องดื่ม พ.ศ. 2509 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2523

(พระราชบัญญัติภาษีเครื่องดื่มและกฎหมายอื่นทั้งหมดนี้ได้ถูกยกเลิกโดย พระราชบัญญัติภาษีเครื่องดื่ม พ.ศ. 2509 ซึ่งใช้ติดต่อมาจนกระทั่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527)

น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน

- พระราชบัญญัติภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2507

- พระราชบัญญัติภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2508

- พระราชกำหนดภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2513

- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2507 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516

- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2507 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2521

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2475

- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2507 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2522
- พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2507 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2522
- พระราชบัญญัติภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันซึ่งทำในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2524

(พระราชบัญญัติภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน และกฎหมายข้างต้นทั้งหมดนี้ ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527)

ไม้ขีดไฟ

- พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2479
 - พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2486
 - พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. 2508
 - พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในราชอาณาจักร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2516
- (พระราชบัญญัติภาษีไม้ขีดไฟซึ่งทำในราชอาณาจักรได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2475

ซีเมนต์

- พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต พุทธศักราช 2476
- พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2486
- พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต พ.ศ. 2501
- พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2501
- พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2505
- พระราชกำหนดภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2513
- พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2513
- พระราชกำหนดภาษีซีเมนต์ซึ่งทำในพระราชอาณาเขต (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2524
(พระราชบัญญัติภาษีซีเมนต์ทั้งหมดข้างต้นนี้ได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527)
- พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน)
- พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน)
- พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534
- พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2534
- พระราชกฤษฎีกากำหนดประเภทสินค้าตามพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2539
ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อ 18 กันยายน 2539
- พระราชกฤษฎีกากำหนดประเภทสินค้าตามพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2540 ซึ่งเริ่มมีผลใช้บังคับเมื่อ 23 พฤษภาคม 2540

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กฎหมายภาษีสรรพสามิตสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน พ.ศ. 2475

- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดสินค้าประเภทที่ 01.90 ในตอนที่ 1 น้ำมัน และผลิตภัณฑ์น้ำมัน ตามพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2534 ซึ่ง มีผลใช้บังคับวันที่ 1 มกราคม 2535
- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดสินค้าประเภทที่ 01.90 ในตอนที่ 1 น้ำมัน และผลิตภัณฑ์น้ำมัน ตามพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2539
- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดสินค้าประเภทที่ 01.90 ในตอนที่ 1 น้ำมัน และผลิตภัณฑ์น้ำมัน ตามพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ 3) ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2539 ซึ่งใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2540
- พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน)
- พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสุรา พ.ศ. 2527 (ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน)

บรรณานุกรม

กรมสรรพสามิต. รายงานประจำปี 2539 กรมสรรพสามิต. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2539.

กองวิชาการ กรมสรรพสามิต. ประวัติวิวัฒนาการของกรมสรรพสามิตและการ

บริหารการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต เอกสารเผยแพร่. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์กรมสรรพสามิต, 2527.

ไกรยุทธ ธีรตยาคีนันท์. หลักการวิเคราะห์ภาวะภาษี : ฉบับที่สดาร. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2525.

ขจร พรหมกลีกร. การภาษีอากร. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา

พานิช จำกัด, 2523.

ชนุดม ศรีปราบ. สรรพสามิต. พระนคร : ห้างหุ้นส่วน 99 เอเย่นซี, 2503.

ปรีดา นาคเนาวิม. เศรษฐศาสตร์การภาษีอากร 1. พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพมหานคร :

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2525.

พิชัย จิระอุดมทรัพย์. ภาษีสรรพสามิตกับกิจการสุรา. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์

หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์, 2528.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชา การเงินธุรกิจและการภาษีอากร (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร : สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2538.

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. “ค่านิยมของภาษีอากร : พรหมแดนแห่งความรู้”
สรรพากรศาสตร์ ปีที่ 31 ฉบับที่ 5 (กันยายน - ตุลาคม 2527), หน้า 93-129.

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. ทฤษฎีการภาษีอากร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย,
2516.

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. ภาษีอากรในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.

สุจิตร์ โชติการะพุกกะณะ. เอกสารการอบรม (ภาษีสรรพสามิต). กรุงเทพมหานคร :
สำนักงาน ก.ต.ภ. สำนักนายกรัฐมนตรี้, 2507.

สำนักงานประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี้, งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ
2539, กรุงเทพมหานคร : บริษัท ที.พี. พรินท์ จำกัด, 2539.

สำนักงานประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี้, งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ
2540, กรุงเทพมหานคร : บริษัท ที.พี. พรินท์ จำกัด, 2540.

Legislative Institutional Repository of Thailand

พระราชบัญญัติ

วิธีการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

พ.ศ. ๒๕๔๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

เป็นปีที่ ๕๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ

ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยวิธีการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและ
ยินยอมของรัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิธีการพิจารณาของคณะ
ตุลาการรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร และ
นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๔ ประธานตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นประธานของที่ประชุมคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ประธานตุลาการรัฐธรรมนูญไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุมให้ตุลาการรัฐธรรมนูญเลือกตุลาการรัฐธรรมนูญคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานของที่ประชุม

มาตรา ๕ ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นเลขาธิการคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ดำเนินการทางธุรการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

เมื่อเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้เลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่แทน

มาตรา ๖ การประชุมของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ต้องมีตุลาการรัฐธรรมนูญมาประชุมไม่น้อยกว่าหกคนจึงจะเป็นองค์ประชุม

การลงมติวินิจฉัยข้อพิพาทใดๆ ให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่การลงมติวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามมาตรา ๙๗ หรือความเป็นรัฐมนตรีของบุคคลใดสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๗๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนตุลาการรัฐธรรมนูญทั้งหมด หรือการลงมติวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๕ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการรัฐธรรมนูญทั้งหมด

ตุลาการรัฐธรรมนูญคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานของที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๗ เมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องหรือความเห็นให้วินิจฉัยปัญหาใดๆ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญนัดประชุมครั้งแรกภายในสิบวันนับแต่วันได้รับคำร้องหรือความเห็นนั้น

มาตรา ๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๖ การแก้ไขเพิ่มเติมความเห็นหรือเหตุผลประกอบที่เสนอต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญไว้แล้ว ให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ก่อนที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะทำคำวินิจฉัย

มาตรา ๙ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจเข้าตรวจรายงานการประชุมหรือเอกสารใดๆ ของรัฐสภา วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎรได้

มาตรา ๑๐ คำสั่ง ประกาศหรือหนังสืออื่นใดของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ให้ประธานตุลาการรัฐธรรมนูญ ตุลาการรัฐธรรมนูญผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานตุลาการรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นผู้ลงลายมือชื่อ

มาตรา ๑๑ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ให้ตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๒ คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ทำเป็นหนังสือและให้แสดงเหตุผลประกอบคำวินิจฉัยนั้นด้วย

หมวด ๒

การพิจารณาการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และความเป็นรัฐมนตรี

มาตรา ๑๓ ในการพิจารณาคำร้องของสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งร้องตามมาตรา ๙๗ หรือมาตรา ๑๗๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ซึ่งให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ถ้าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำร้องนั้นมีข้อความที่อ่านไม่เข้าใจหรือมีถ้อยคำไม่สุภาพ หรือสภาพแห่งคำร้องนั้นไม่ชัดเจนหรือไม่มีข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งคำร้องหรือข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำร้องนั้น แม้จะฟังว่าเป็นความจริงก็ไม่เป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจทำคำวินิจฉัยให้ยกคำร้องนั้นเสียได้โดยไม่ต้องดำเนินการพิจารณาต่อไป

ถ้าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำร้องนั้นชอบที่จะได้รับการพิจารณาต่อไปก็ให้ส่งสำเนาคำร้องนั้นไปยังผู้ถูกร้อง และกำหนดให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับสำเนาคำร้อง

กำหนดระยะเวลาตามวรรคสอง ถ้าผู้ถูกร้องยื่นคำขอขยายเวลา คณะตุลาการรัฐธรรมนูญอาจอนุญาตให้ขยายได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๕ การส่งเอกสารตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง ให้ส่งแก่ผู้ถูกร้อง ณ ภูมิลำเนา หรือสถานที่ติดต่อแห่งใดแห่งหนึ่งตามที่ผู้ถูกร้องได้แจ้งไว้ต่อสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร หรือสำนักนายกรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี เว้นแต่ผู้ถูกร้องยอมรับเอกสารนั้นไว้

ในกรณีที่ไม่สามารถส่งสำเนาคำร้องและหนังสือกำหนดเวลาให้ยื่นคำชี้แจงให้แก่ผู้ถูกร้องได้หรือผู้ร้องไม่ยอมรับสำเนาคำร้องและหนังสือกำหนดเวลายื่นคำชี้แจง คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งให้ปิดประกาศ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อให้ผู้ถูกร้องมารับสำเนาคำร้องและหนังสือกำหนดเวลาให้ยื่นคำชี้แจงที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรภายในสิบห้าวันนับแต่วันปิดประกาศ และส่งสำเนาประกาศทางไปรษณีย์ลงทะเบียนให้แก่ผู้ถูกร้อง ณ สถานที่ตามวรรคหนึ่งในวันปิดประกาศนั้นด้วย

มาตรา ๑๕ เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้องแล้วและได้ยื่นคำชี้แจง หรือผู้ถูกร้องไม่
ยื่นคำชี้แจงภายในเวลาที่กำหนด หรือไม่มารับสำเนาคำร้องและหนังสือกำหนดเวลาให้
ยื่นคำชี้แจงตามประกาศตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง ให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญกำหนดวัน
พิจารณาครั้งแรก

ให้ปิดประกาศวันพิจารณาทุกครั้งไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาและสำนักนายกรัฐมนตรี สำหรับประกาศกำหนดวันพิจารณา
ครั้งแรกให้ส่งสำเนาไปยังประธานแห่งสภาที่ได้ส่งคำร้อง และผู้ถูกร้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน
ก่อนวันพิจารณา

การพิจารณาของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่คณะกรรมการ
รัฐธรรมนูญจะสั่งเป็นอย่างอื่น หรือผู้ถูกร้องขอให้กระทำเป็นการลับ

มาตรา ๑๖ ก่อนถึงวันพิจารณาครั้งแรกตามมาตรา ๑๕ ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้องจะขอ
แก้ไขเพิ่มเติมคำร้องหรือคำชี้แจง แล้วแต่กรณีก็ได้ แต่ต้องเกี่ยวกับคำร้องหรือคำชี้แจงเดิม
โดยยื่นคำร้องต่อประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องนั้น

ให้นำมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับแก่การแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องหรือคำชี้แจงโดยอนุโลม

มาตรา ๑๗ ผู้ถูกร้องไม่ว่าจะได้ยื่นคำชี้แจงไว้หรือไม่ มีสิทธิเข้าฟังการพิจารณา
ของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ถ้ามพยานและอ้างตนเองหรือพยานหลักฐานอื่นเป็นพยาน

มาตรา ๑๘ คณะกรรมการรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกคำสั่งเรียกผู้ร้องหรือบุคคลอื่น
ใดนอกจากผู้ถูกร้องมาให้ถ้อยคำเป็นพยาน หรือเรียกบุคคลใดให้ส่งเอกสารหรือสิ่งใดๆ ที่
อาจใช้เป็นพยานหลักฐานมาประกอบการพิจารณาได้

มาตรา ๑๙ การส่งคำสั่ง ประกาศหรือหนังสืออื่นใดของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ
ให้นำมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ คณะกรรมการรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งงดการสืบพยานหลักฐานใดๆ ที่
เห็นว่าไม่เกี่ยวกับประเด็น หรือไม่มีความจำเป็นแก่การพิจารณา หรือจะทำให้การพิจารณา
ชักช้าโดยไม่สมควร

มาตรา ๒๑ ในการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาวินิจฉัย การให้บุคคลใดซึ่งฝ่าฝืนออกไปนอกสถานที่พิจารณาและกระทำการใดๆ เพื่อให้การพิจารณาดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อยและรวดเร็ว รวมทั้งวางระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๒ เมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำคำวินิจฉัยและแจ้งให้ประธานแห่งสภาที่ได้ส่งคำร้องทราบแล้ว ให้ประธานแห่งสภานั้นแจ้งคำวินิจฉัยไปยังผู้ร้องและผู้ถูกร้อง ถ้าเป็นการวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงหรือไม่ ให้ประธานแห่งสภานั้นแจ้งคำวินิจฉัยไปยังนายกรัฐมนตรีด้วย

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ปรากฏต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่าสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงก่อนที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะได้วินิจฉัยว่าสมาชิกภาพหรือความเป็นรัฐมนตรีของผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งจำหน่ายเรื่องที่พิจารณาอยู่นั้นได้แล้วแจ้งให้ประธานแห่งสภาซึ่งได้ส่งคำร้องทราบ

หมวด ๓

การพิจารณาหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่เสนอ และร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่ประธานวุฒิสภาหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ไปให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๑๔๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร

ไทย ให้ประธานวุฒิสภาหรือประธานวุฒิสภาหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรแล้วแต่กรณีส่งร่างพระราชบัญญัติทั้งสองนั้นไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

ในระหว่างที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมิได้วินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่ประธานวุฒิสภาหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งมาตามวรรคหนึ่งมีหลักการอย่างเดียวกัน หรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้หรือไม่ ถ้าคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นได้ถอนร่างพระราชบัญญัตินั้นไปให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญสั่งจำหน่ายเรื่องที่พิจารณาอยู่นั้น แล้วแจ้งให้ประธานวุฒิสภาหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๕ เมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำคำวินิจฉัยแล้ว ให้ส่งคำวินิจฉัยไปยังประธานแห่งสภาที่ได้ส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

หมวด ๔

การพิจารณาข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา ข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และข้อบังคับการประชุมของรัฐสภาที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอความเห็นเพื่อให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าข้อบังคับแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก หรือข้อบังคับของรัฐสภาในเรื่องใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๕๙ ทวิ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้ส่งข้อบังคับนั้นพร้อมกับความเห็นไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๗ เมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำคำวินิจฉัยแล้ว ให้ส่งคำวินิจฉัยไปยังประธานแห่งสภาที่เป็นผู้ตราข้อบังคับนั้นทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

หมวด ๕

การพิจารณาพระราชกำหนดที่ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอความเห็น เพื่อให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดที่ขออนุมัติต่อสภาไม่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้ประธานแห่งสภาได้รับความเห็นส่งความเห็นนั้นพร้อมกับพระราชกำหนดไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๙ เมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำคำวินิจฉัยแล้ว ให้ส่งคำวินิจฉัยไปยังประธานแห่งสภาที่ได้ส่งความเห็นนั้นให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

หมวด ๖

การพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลต่างๆ

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่ศาลหนึ่งเห็นสมควรให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลยุติธรรมกับศาลอื่น หรือระหว่างศาลอื่นด้วยกัน ตามมาตรา ๑๙๕ เบญจของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้ศาลนั้นส่งความเห็นไปยังหัวหน้าหน่วยงานผู้รับผิดชอบงานธุรการของศาลดังกล่าวเพื่อส่งต่อไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๓๑ เมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำวินิจฉัยแล้ว ให้ส่งคำวินิจฉัยไปยังหัวหน้าหน่วยงานตามมาตรา ๓๐ เพื่อส่งต่อไปยังศาลที่ได้ส่งความเห็นมาให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

หมวด ๗

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน หรือนายกรัฐมนตรีเสนอความเห็นเพื่อให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๐๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวหรือนายกรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี ส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นพร้อมกับความเห็นไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๓๓ เมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำคำวินิจฉัยแล้ว ให้ส่งคำวินิจฉัยไปยังประธานแห่งสภาที่ได้ส่งความเห็นให้คณะตุลาการวินิจฉัยหรือนายกรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี

หมวด ๘

การพิจารณาบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่ศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งโดยศาลเห็นว่ามีความขัดแย้งอันสมควรว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวตามมาตรา ๒๐๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้ศาลส่งความเห็นนั้นพร้อมกับเอกสารประกอบถ้ามีไปยังหัวหน้าหน่วยงานผู้รับผิดชอบงานธุรการของศาลดังกล่าวเพื่อส่งต่อไปให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

มาตรา ๓๕ ถ้าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญประสงค์จะได้สำนวนความที่เกี่ยวข้องทั้งหมดหรือบางส่วนมาประกอบการพิจารณาวินิจฉัย ให้มีคำสั่งเรียกไปยังหัวหน้าหน่วยงานตามมาตรา ๓๔ ซึ่งได้ส่งความเห็นของศาลนั้นมา

มาตรา ๓๖ เมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำคำวินิจฉัยแล้ว ให้ส่งคำวินิจฉัยไปยังหัวหน้าหน่วยงานตามมาตรา ๓๔ เพื่อส่งต่อไปยังศาลที่ได้ส่งความเห็นมาให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

หมวด ๙

การพิจารณาตีความรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่มีปัญหาจะต้องตีความรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๐๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้นายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา หรือประธานสภาผู้แทนราษฎรแล้วแต่กรณี ส่งเรื่องนั้นไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

มาตรา ๓๘ เมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำคำวินิจฉัยแล้ว ให้ส่งคำวินิจฉัยไปยังนายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา หรือประธานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้ส่งเรื่องให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แล้วแต่กรณี

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : - เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๐๗ บัญญัติให้วิธีการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สรุปข่าว

โดย.....ฝ่ายผลิตเอกสารรัฐสภา

📖 วันที่ 1 มกราคม 2541

นายสุรารุช ธรรมศิริ ผู้ว่าการการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทยเปิดเผยว่า คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรได้ขอยกเลิกการใช้พื้นที่ของการรถไฟฯ จำนวน 50 ไร่ บริเวณย่านพหลโยธิน เพื่อสร้างอาคารรัฐสภาแห่งใหม่ ตามที่เคยตกลงไว้ในสมัยที่นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เนื่องจากพิจารณาแล้วเห็นว่าพื้นที่ดังกล่าวไม่เหมาะสมและมีจำนวนไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม การรถไฟฯ จะรอนั่งสื่อยืนยันจากคณะกรรมการฯ อีกครั้ง

📖 วันที่ 5 มกราคม 2541

เวลา 14.00 นาฬิกา พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ ชั้นปีที่ 1

และ 2 ทรงรับฟังการบรรยายพิเศษเรื่อง “กระบวนการรัฐสภา” จากศาสตราจารย์ไพศิษฐ์ พิพัฒนกุล เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ณ ห้องประชุมรัฐสภา โดยมีนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎร นายมีชัย ฤชุพันธุ์ รองประธานรัฐสภาและประธานวุฒิสภา และข้าราชการระดับสูงของรัฐสภา ร่วมถวายการต้อนรับ

- นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฎ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กล่าวภายหลังการประชุมคณะกรรมการประสานงานพรรคร่วมรัฐบาลว่า ที่ประชุมได้ขอความร่วมมือพรรคร่วมรัฐบาลทุกพรรคช่วยไปกำชับให้ ส.ส.ทุกคนเข้าร่วมประชุมสภานอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในส่วนของมาตรา 7 มาตรา 40 และมาตรา 57 โดยเห็นควรให้มหาวิทยาลัย

รามคำแหงเป็นตลาดวิชาเหมือนเดิม ส่วนเรื่องการสรรหาผู้บริหารให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยที่อาจจะใช้วิธีการเลือกตั้งก็ได้

วันที่ 6 มกราคม 2541

มีการประชุมคณะรัฐมนตรี โดย นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีได้สั่งการให้มีการแก้ไขระเบียบและกฎหมาย เพื่อป้องกันการสมยอมกันในการประกวดราคารับจ้างเหมากับภาคราชการ เพื่อให้มีบทลงโทษผู้สมรู้ร่วมคิดอย่างหนัก ทั้งนี้ ได้มอบหมายให้ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ไปปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และบทลงโทษการสมยอมกันในการประกวดราคารับจ้างเหมากับภาคราชการ

วันที่ 7 มกราคม 2541

ที่รัฐสภา เวลา 14.00 นาฬิกา มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 20 ปีที่ 2 ครั้งที่ 9 (สมัยประชุมสามัญทั่วไป) โดยมี

นายโสภณ เพชรสว่าง รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานการประชุม ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. ซึ่งเป็นการพิจารณาต่อจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 20 ปีที่ 2 ครั้งที่ 7 (สมัยประชุมสามัญทั่วไป) วันพุธที่ 24 ธันวาคม 2540 โดยได้พิจารณาต่อในมาตรา 7 แล้วเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่าง และลงมติเห็นชอบในวาระที่ 3 ให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป หลังจากนั้นที่ประชุมได้พิจารณาระเบียบวาระเรื่องด่วน คือ ร่างพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ซึ่งคณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเสร็จแล้ว และได้ลงมติไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงถือว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้ต้องถูกยับยั้งไว้ตามมาตรา 175 (3) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นอกจากนี้ ที่ประชุมได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมตามมาตรา 175 (3) ของรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย จำนวน 12 ฉบับ คือ

1. ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.

2. ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ตำบลโพหัก อำเภอบางแพ ตำบลบัวงาม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3236 สายแยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 325 (หัวโพ) - บรรจบทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3097 พ.ศ.

3. ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ตำบลอุ้มฉัตร อำเภอดงตาล จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อขยายทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3329 สายแยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ตากลิ) - บรรจบทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1145 (ท่าตะโก) พ.ศ.

4. ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ตำบลอนศรีชุม ตำบลบ้านกล้วย ตำบลบ้านป็น และตำบลหนองหล่ม อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เพื่อขยายทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1251 สายแยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1021

(ดอกคำใต้) - เชียงม่วน ตอนแยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1021 (อำเภอดอกคำใต้) - บ้านแม่พริก พ.ศ.

5. ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างทางพิเศษสายรามอินทรา - อารณรังค์ ในท้องที่เขตลาดพร้าว เขตบึงกุ่ม เขตบางกะปิ เขตห้วยขวาง เขตสวนหลวง เขตคลองเตย และเขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร พ.ศ.

6. ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ตำบลเสือเต๊าะ อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม และตำบลกระนวน ตำบลห้วยเตย กิ่งอำเภอลำทะเมนชัย อำเภอกระนวน ตำบลหนองกงใหญ่ อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น เพื่อสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2152 สายแยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 209 (เชียงยืน) - ท่าคันโท ตอนอำเภอเชียงยืน - อำเภอกระนวน พ.ศ.

7. ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่ตำบลเทพนคร ตำบลในเมือง และตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 115 สาย

กำแพงเพชร - พิจิตร ตอนทางสายแยก
บ้านกิโลสอง - บรรจบทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข 1 (บ้านทุ่งเศรษฐี) พ.ศ.

8.ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหา-
ริมทรัพย์ในท้องที่ตำบลลำโรงและตำบล
กำแพง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัด
ศรีสะเกษ เพื่อขยายทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข 226 สายนครราชสีมา - อุบล
ราชธานี ตอนบริเวณเข้าอำเภออุทุมพร
พิสัย พ.ศ.

9.ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหา-
ริมทรัพย์ในท้องที่ตำบลหนองครก อำเภอ
เมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อ
สร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 226 สาย
นครราชสีมา - อุบลราชธานี ตอนเลี้ยง
เมืองศรีสะเกษ พ.ศ.

10.ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหา-
ริมทรัพย์ในท้องที่ตำบลหัวถนน อำเภอท่า
ตะโก จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อขยายทาง
หลวงแผ่นดินหมายเลข 1145 สายแยกทาง
หลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ตากฟ้า) - ท่า
ตะโก พ.ศ.

11.ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหา-
ริมทรัพย์ในท้องที่ตำบลเกรียงไกร อำเภอ

เมืองนครสวรรค์ และตำบลเกยไชย อำเภอ
ชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อสร้างทาง
หลวงแผ่นดินหมายเลข 225 สายแยกทาง
หลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (นครสวรรค์)
ชัยภูมิ ตอนอำเภอเมืองนครสวรรค์
อำเภอชุมแสง พ.ศ.

12.ร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหา-
ริมทรัพย์ในท้องที่ตำบลวังเปา อำเภอ
จอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขยายทาง
หลวงแผ่นดินหมายเลข 108 สายต่อทาง
ของเทศบาลนครเชียงใหม่ควบคุม - ตง
เขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอนควบคุม ตอน
อำเภอสันป่าตอง - อำเภอจอมทอง พ.ศ.

ดังนั้น จึงถือว่าร่างพระราชบัญญัติ
ทั้ง 12 ฉบับดังกล่าว ได้รับความเห็นชอบ
จากรัฐสภาแล้ว

จากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาร่าง
พระราชบัญญัติสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน
พ.ศ. (จำนวน 3 ฉบับ) และได้ลงมติใน
วาระที่ 1 รับหลักการแห่งร่างพระราช
บัญญัติทั้ง 3 ฉบับ พร้อมกันไป โดยมีมติ
ให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน 27
คน เพื่อพิจารณา โดยถือเอาร่างของคณะ
รัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา กำหนด

การแปรญัตติภายใน 7 วัน เลิกประชุม เวลา 19.40 นาฬิกา

📖 วันที่ 7 มกราคม 2541

ศาสตราจารย์ไพศิษฐ์ ทิพัฒนนกุล เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะเลขาธิการคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ได้แถลงผลการประชุมคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ซึ่งปรากฏว่า ที่ประชุมคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีความเห็นว่า ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้มีการบัญญัติรับรองในรัฐธรรมนูญ จึงถือเป็นองค์กรที่สามารถเสนอปัญหาความขัดแย้งมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้ ส่วนปัญหาที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบ นายอัมพรทองประยูร รองประธานศาลฎีกา ให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามมติของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเสนอ ที่ประชุมคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเห็นว่า วุฒิสภาไม่มีอำนาจ อย่างไรก็ตาม ประธานวุฒิสภายืนยันที่จะตั้งคณะกรรมการตรวจสอบประวัติและความประพฤติของผู้ถูกเสนอชื่อ แต่ประธานศาลฎีกาเห็นว่า วุฒิสภาไม่มีอำนาจตั้งคณะกรรมการดังกล่าว

📖 วันที่ 8 มกราคม 2541

ที่รัฐสภา เวลา 13.35 นาฬิกา มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 20 ปีที่ 2 ครั้งที่ 10 (สมัยประชุมสามัญทั่วไป) โดยมี นายโสภณ เพชรสว่าง รองประธานสภาผู้แทนราษฎรคนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานการประชุม ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติด่วนเรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการวางระเบิดบ้านพักของ นายเปรมศักดิ์ เพียยุระ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น ซึ่งพันตำรวจโท ไหวพจน์ อภรณ์รัตน์ เป็นผู้เสนอ โดยพลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้ตอบชี้แจงจนได้เวลาพอสมควรแล้ว ที่ประชุมได้ลงมติให้ส่งญัตติฉบับนี้ให้คณะรัฐมนตรีรับไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

จากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาระเบียบวาระที่ 7 เรื่องอื่นๆ คือ

1. เลือกตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นกรรมการในคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา แทนตำแหน่งที่ว่างลง 1 ตำแหน่ง ที่ประชุมได้เลือก นายเกษม นาชัยเวียง

เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ แทน
ศาสตราจารย์อิสสระ นิตินันท์ประภาศ

2. ตั้งซ่อมกรรมาธิการสามัญประจำ
สภา ในคณะกรรมการติดตามผลการ
ปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร แทน
ตำแหน่งที่ว่างลง 1 ตำแหน่ง

ที่ประชุมได้ลงมติเลือก นายทรงพล
โกวิทศิริกุล เป็นกรรมาธิการแทน นาย
วิลาศ จันทร์พิทักษ์

3. ตั้งซ่อมกรรมาธิการสามัญประจำ
สภา ในคณะกรรมการการท่องเที่ยว
แทนตำแหน่งที่ว่างลง 1 ตำแหน่ง

ที่ประชุมได้ลงมติเลือก นายฉลอง
เรียวแรง เป็นกรรมาธิการแทน นาย
ประกอบ สังข์โต

4. ตั้งซ่อมกรรมาธิการสามัญประจำ
สภา ในคณะกรรมการการเศรษฐกิจ
แทนตำแหน่งที่ว่างลง 1 ตำแหน่ง

ที่ประชุมได้ลงมติเลือก นายสมพร
อัครวเหม เป็นกรรมาธิการแทน นายฉลอง
เรียวแรง

5. ตั้งซ่อมกรรมาธิการสามัญประจำ
สภา ในคณะกรรมการการคลัง การ

ธนาคาร และสถาบันการเงิน แทนตำแหน่ง
ที่ว่างลง 1 ตำแหน่ง

ที่ประชุมได้ลงมติเลือก นายจาตุรนต์
ฉายแสง เป็นกรรมาธิการแทน นายเจริญ
การุญ

6. ตั้งซ่อมกรรมาธิการสามัญประจำ
สภา ในคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทน
ราษฎร แทนตำแหน่งที่ว่างลง 1 ตำแหน่ง

ที่ประชุมได้ลงมติเลือก นายบุญเกิด
นิรันดร์คำ เป็นกรรมาธิการแทน นายไพศาล
จันทร์ภักดี

7. ตั้งซ่อมกรรมาธิการสามัญประจำ
สภา ในคณะกรรมการการสาธารณสุข
แทนตำแหน่งที่ว่างลง 1 ตำแหน่ง

ที่ประชุมได้ลงมติเลือก พันตำรวจโท
เจ๊ะอิสมาแอ เจ๊ะโมง เป็นกรรมาธิการแทน
นายชาญชัย อิศระเสนารักษ์

8. คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณา
ศึกษาและแก้ไขปัญหาชาวไทยมุสลิมที่ไป
ประกอบพิธีฮัจย์ ณ เมืองเมกกะ ประเทศ
ซาอุดีอาระเบีย ขอขยายเวลาพิจารณา
ศึกษาเรื่องดังกล่าวออกไปอีก 90 วัน นับ
แต่วันที่ 20 ธันวาคม 2540

ที่ประชุมได้มีมติอนุญาตให้คณะกรรมการฯ ขยายเวลาพิจารณาเรื่องดังกล่าวออกไปได้ตามที่ขอ

9. คณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาการสร้างเขื่อนแก่งเสือเต้น ขอขยายเวลาพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวออกไปอีก 90 วัน นับแต่วันที่ 11 ธันวาคม 2540

ที่ประชุมได้มีมติอนุญาตให้คณะกรรมการฯ ขยายเวลาพิจารณาเรื่องดังกล่าวออกไปได้ตามที่ขอ เลิกประชุมเวลา 20.15 นาฬิกา

 วันที่ 8 มกราคม 2541

นายสมบูรณ์ วันไชยธนวงศ์ ประธานคณะกรรมการการแรงงานและสวัสดิการสังคม สภาผู้แทนราษฎรเปิดเผยว่า ที่ประชุมได้มีการพิจารณาปัญหาความเดือดร้อนของลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้างจาก 56 สถาบันการเงิน ซึ่งถูกปิดโดยคำสั่งของธนาคารแห่งประเทศไทย และระบุไม่ให้จ่ายเงินชดเชย โดยได้เชิญนายจุง หนูขวัญ รองผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยมาชี้แจง ทั้งนี้ นายจุงได้

ยืนยันว่าคำสั่งดังกล่าวถูกต้อง แต่ที่ประชุมเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงจะนำเรื่องนี้เสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

- นายมนตรี พงษ์พานิช หัวหน้าพรรคกิจสังคม กล่าวว่า พรรคกิจสังคมได้มีมติให้รัฐมนตรีและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค จะต้องเข้าร่วมประชุมสภาผู้แทนราษฎรอย่างต่อเนื่อง หากไม่เข้าร่วมประชุมเกิน 3 ครั้ง จะต้องถูกปลดออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ จะมีการตรวจสอบการเข้าประชุมของสมาชิกพรรคตลอดเวลา

 วันที่ 9 มกราคม 2541

นายปัจจุพล เสน่ห์สังคม และนายศรีอัมพร สาลีคุปต์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่งได้ ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ เพื่อให้วินิจฉัยเรื่องคุณสมบัติของนายอุกฤษ มงคลนาวิน ที่ได้รับเลือกให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญว่ามีคุณสมบัติขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ทั้งนี้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะได้นัดประชุมกันในวันที่ 14

มกราคมนี้ เพื่อพิจารณาว่าจะรับตีความเรื่องนี้หรือไม่ เพราะผู้ที่ยื่นเรื่องเป็นคณะบุคคลไม่ใช่องค์กร

- นายธานีศ เทศวพิทักษ์ เลขานุการศาลฎีกา แถลงผลการประชุมใหญ่ศาลฎีกา เพื่อพิจารณาคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วนของศาลฎีกาที่ยังขาดอยู่ 1 ตำแหน่ง โดยที่ประชุมได้ทำการคัดเลือกจากผู้สมัคร จำนวน 4 คน ซึ่งปรากฏว่า นายจุมพล ณ สงขลา ผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้รับการคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยได้คะแนน 42 คะแนน ซึ่งหลังจากนี้ทางศาลฎีกาจะนำหนังสือแจ้งผลการคัดเลือกดังกล่าวส่งไปยังวุฒิสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

วันที่ 14 มกราคม 2541

ที่รัฐสภา เวลา 14.05 นาฬิกา มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 20 ปีที่ 2 ครั้งที่ 11 (สมัยประชุมสามัญทั่วไป) โดยมี นายโสภณ เพชรสว่าง รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธาน

การประชุม ที่ประชุมได้ลงมติในวาระที่ 3 ไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว จำนวน 1 ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ... ดังนั้น จึงถือว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นอันตกไป ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2540 ข้อ 110 จากนั้น ได้ลงมติให้คณะรัฐมนตรีถอนร่างพระราชบัญญัติ จำนวน 1 ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ... และลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ จำนวน 4 ฉบับ คือ

1. ร่างพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. ... (รวม 2 ฉบับ) โดยได้แก้ไขชื่อร่างพระราชบัญญัติจากร่างพระราชบัญญัติสถาบันศิลปบัณฑิต พ.ศ. ... เป็นชื่อร่างดังกล่าว

2. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ... (รวม 2 ฉบับ)

3. ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง พ.ศ. ... (รวม 4 ฉบับ)

4. ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.

เลิกประชุมเวลา 19.57 นาฬิกา

. ที่รัฐสภา มีการประชุมคณะตุลาการ
รัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณากรณีที่ นาย
ศรีอัมพร สาลีคุปต์ ผู้พิพากษาหัวหน้า
คณะในศาลแพ่งได้ ยื่นเรื่องให้ตุลาการ
รัฐธรรมนูญตีความคุณสมบัติของนาย
อุกฤษ มงคลนาวิน ว่าขาดคุณสมบัติในการ
รับตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใน
ประเด็นตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษว่าขัด
กับรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งที่ประชุมมีความ
เห็นเป็นเอกฉันท์ว่า นายศรีอัมพร สาลีคุปต์
ไม่ได้ถูกละเมิดสิทธิ เสรีภาพ ตามที่
กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังนั้นจึงไม่มีสิทธิ
เสนอเรื่องนี้ต่อตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อ
วินิจฉัย

- นายเปรมศักดิ์ เพียยุระ โฆษกพรรค
ความหวังใหม่ แถลงผลการประชุมคณะ
กรรมการบริหารพรรคว่า ที่ประชุมได้มีมติ
เห็นชอบกับร่างแนวทางการปรับโครงสร้าง
ใหม่ของพรรค ที่คณะทำงานพิจารณาโครง
สร้างพรรคเสนอ กล่าวคือ จะมีคณะกรรมการ
การบริหารพรรคไม่เกิน 75 คน และคณะ

ผู้บริหาร 15 คน ส่วนที่มาของกรรมการ
บริหารพรรคจะมาจาก ส.ส. ไม่เกิน 2 ใน 3
ของคณะกรรมการบริหารพรรคทั้งหมด
โดยเลือกจาก 12 เขตทั่วประเทศ เขตละ 1
คน และหัวหน้าพรรคเสนอรายชื่อสมาชิก
พรรคจากนักวิชาการและกลุ่มสาขาอาชีพ
ได้ไม่เกิน 10 คน ซึ่งผลการประชุมครั้งนี้จะ
ได้นำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรค เพื่อ
แก้ไขข้อบังคับพรรคต่อไป

📖 วันที่ 15 มกราคม 2541

ที่รัฐสภา เวลา 13.40 นาฬิกา มี
การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 20 ปีที่
2 ครั้งที่ 12 (สมัยประชุมสามัญทั่วไป) โดย
มี นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ รองประธาน
สภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง ปฏิบัติหน้าที่
แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็น
ประธานการประชุม ที่ประชุมได้มีมติ
อนุญาตให้คณะกรรมการวิสามัญเพื่อ
พิจารณาแนวทางและมาตรการป้องกัน
ปราบปรามการแพร่ระบาดของยาบ้า
ขยายเวลาพิจารณาเรื่องดังกล่าวออกไปได้
อีกเพียง 30 วัน จากเดิมที่เสนอขอขยาย
เวลาไว้ 90 วัน นับแต่วันที่ 11 มกราคม

2541 จากนั้น ได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับรายงานการพิจารณาศึกษากรณีการทุจริตงบประมาณปลูกป่าของกรมป่าไม้ ซึ่งคณะกรรมการการปกครองได้พิจารณาเสร็จแล้ว เพื่อส่งไปยังคณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการต่อไป เลิกประชุมเวลา 20.40 นาฬิกา

- ที่รัฐสภา นายวิลเลียม รอส ประธานคณะกรรมการการคลัง วุฒิสภาสหรัฐ ได้เข้าพบปะหารือกับนายอาทิตย์ อุไรรัตน์ ประธานคณะกรรมการการต่างประเทศ และนายอำนาจ ยศสุข ประธานคณะกรรมการการคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน สภาผู้แทนราษฎร โดยนายอาทิตย์ อุไรรัตน์ เปิดเผยว่า ประเทศไทยต้องการให้สหรัฐซึ่งมีบทบาทในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เข้ามาช่วยเหลือแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของไทย โดยเฉพาะแต่ในเรื่องของเงินกู้ แต่อาจช่วยเหลือในรูปแบบของการลงทุน โดยต้องการให้สหรัฐเข้ามาลงทุนในไทยเพิ่มเติม

- ที่รัฐสภา นายแพทย์สันต์ ทัศธีรัตน์ และ นายแพทย์เหวง โตจิราการ ผู้นำสมาพันธ์ประชาธิปไตย ได้เข้ายื่นหนังสือ

ต่อนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะประธานคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เป็นผู้ยื่นตีความประเด็นคุณสมบัติของ นายอุกฤษ มงคลนาวิน ว่าขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 255 (3) ที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะต้องดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์หรือไม่ เพราะนายอุกฤษ มีตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแต่งตั้งให้ แต่ไม่ได้เป็นศาสตราจารย์ตามตำแหน่งทางวิชาการ

📖 วันที่ 16 มกราคม 2541

ที่รัฐสภา เวลา 09.45 นาฬิกา มีการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 5 (สมัยสามัญทั่วไป) โดยมี นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานวุฒิสภา เป็นประธานการประชุม ที่ประชุมได้มีมติ ให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ จำนวน 4 ฉบับ คือ

- 1.ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- 2.ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

3.ร่างพระราชบัญญัติโอนอำนาจหน้าที่ และกิจการบริหารบางส่วนของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ.

4.ร่างพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ.

นอกจากนี้ ที่ประชุมได้เห็นชอบด้วยกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติจำนวน 1 ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. และมีมติให้ส่งคณะกรรมการการศึกษาและวัฒนธรรมพิจารณา โดยมีกำหนดการแปรญัตติภายใน 7 วัน

เลิกประชุมเวลา 12.40 นาฬิกา

 วันที่ 19 มกราคม 2541

นายจำลอง ครุฑขุนทด โฆษกคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เปิดเผยภายหลังการประชุมว่า ทางคณะกรรมการสรรหาฯ ขอให้ประธานคณะตุลาการรัฐธรรมนูญใช้อำนาจส่งตีความว่าตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษของ

นายอุกฤษ มงคลนาวิน มีความเหมาะสมหรือไม่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 256 (3)

 วันที่ 20 มกราคม 2541

นายพร ยุติธรรมดำรง สมาชิกวุฒิสภา ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญตรวจสอบประวัติและความประพฤติของผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แถลงผลการประชุมพิจารณากรณีที่ประธานรัฐสภาในฐานะประธานคณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำหนังสือขอความเห็นวุฒิสภา เพื่อประกอบการพิจารณาในส่วนคุณสมบัติของนายอุกฤษ มงคลนาวิน ผู้ถูกคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยได้เชิญนายวิษณุ เครืองาม เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ในฐานะผู้เชี่ยวชาญกฎหมายมาให้ความเห็น ซึ่งนายวิษณุได้ยืนยันว่า ตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษของนายอุกฤษ ไม่ได้มีคุณสมบัติดีกว่าศาสตราจารย์ประจำ อีกทั้งนายอุกฤษ เคยเป็นประธานรัฐสภา 3 สมัย จึงถือว่ามีความสมบัตินับถ่วง

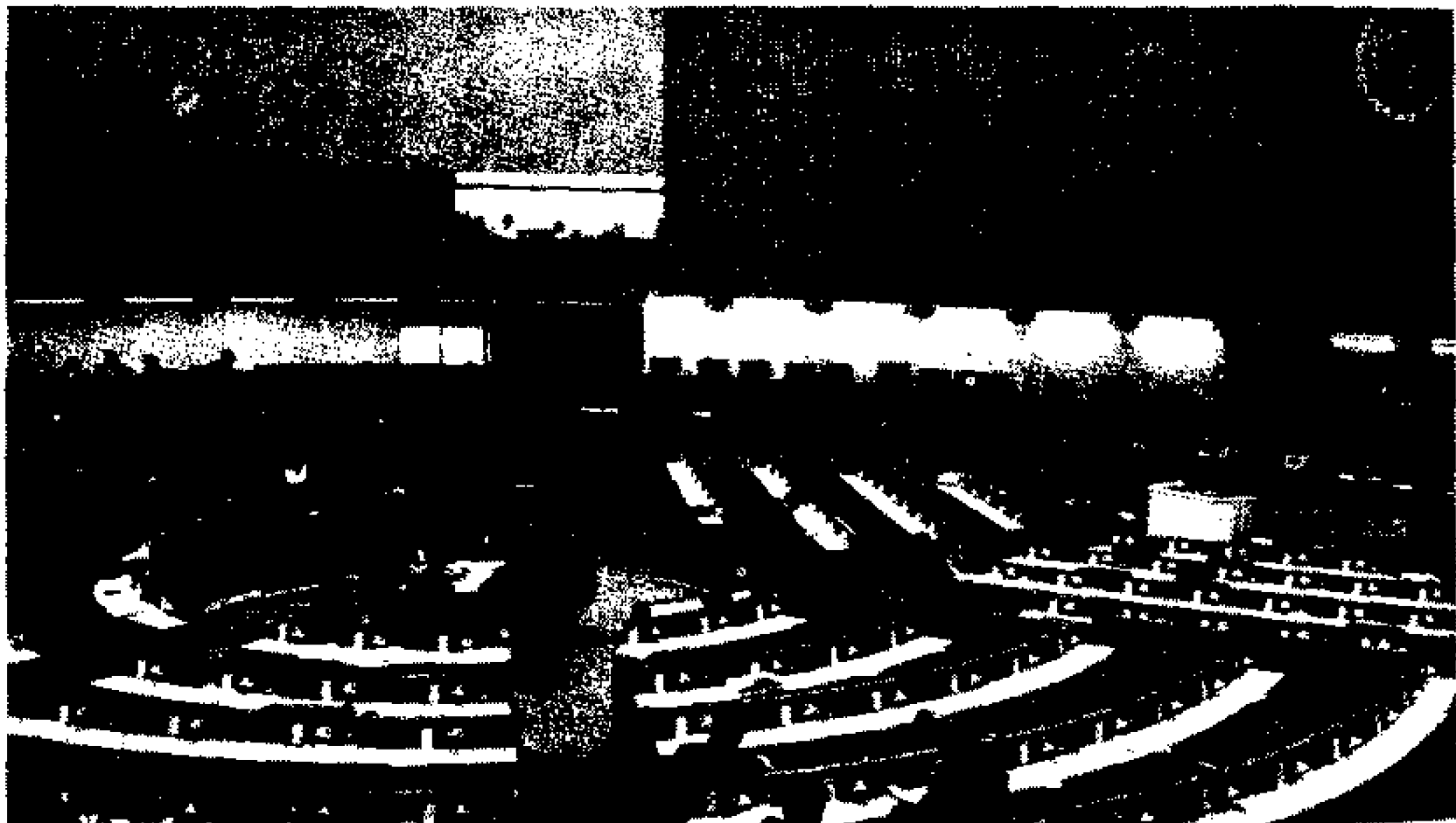
 วันที่ 21 มกราคม 2541

ที่รัฐสภา เวลา 10.10 นาฬิกา มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 20 ปีที่ 2 ครั้งที่ 13 (สมัยประชุมสามัญทั่วไป) โดยมี นายไสภณ เพชรสว่าง รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานการประชุม ที่ประชุมได้ลงมติเห็นชอบ

คณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ... จนถึงมาตรา 7 และได้สั่งให้เลื่อนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวไปในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป

เลิกประชุมเวลา 20.15 นาฬิกา

- ที่รัฐสภา มีการประชุมคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ โดยนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา

ด้วยกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ... ให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป จากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

ประธานรัฐสภา และประธานสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะประธานตุลาการรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ที่ประชุมได้มีมติพิจารณาคำร้องของประธานรัฐสภา เพื่อให้มีการตีความเรื่องคุณสมบัติของนายอุกฤษ มงคลนาวิน

LI RT

ในการดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แต่การพิจารณายังไม่เรียบร้อย จึงได้นำคดีพิจารณาอีกครั้งในวันพุธที่ 4 กุมภาพันธ์นี้

๒๒ วันที่ 22 มกราคม 2541

ที่รัฐสภา เวลา 10.50 นาฬิกา มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 20 ปีที่ 2 ครั้งที่ 14 (สมัยประชุมสามัญทั่วไป) โดยมี นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานการประชุม ที่ประชุมได้มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ซึ่งเป็นการพิจารณาต่อจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่แล้ว โดยที่ประชุมได้เริ่มพิจารณาในมาตรา 7 แล้วเรียงตามลำดับมาตรา จนถึงมาตรา 15 ทวิ จึงได้มีมติให้รอการพิจารณามาตราดังกล่าวไว้ก่อน จากนั้น จึงได้พิจารณาต่อ มาตรา 15 ตริ แล้วเรียงตามลำดับมาตรา จนถึงมาตรา 16 และได้สั่งให้เลื่อนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวไปในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป เลิกประชุมเวลา 22.25 นาฬิกา

๒๓ วันที่ 23 มกราคม 2541

ที่รัฐสภา เวลา 09.50 นาฬิกา มีการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 6 (สมัยสามัญทั่วไป) โดยมี นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานวุฒิสภา เป็นประธานการประชุม ที่ประชุมได้มีมติให้ถวายคำแนะนำเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง นายจุมพล ณ สงขลา เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามที่ที่ประชุมในวุฒิสภาเสนอ โดยไม่มีข้อสังเกตหรือความคิดเห็นใดๆ จากนั้น ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบด้วยกับรายงานการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาเลือกนาย อุกฤษ มงคลนาวิน เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และให้ถือรายงานดังกล่าวเป็นความเห็นของวุฒิสภาเสนอไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป นอกจากนี้ ที่ประชุมได้มีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ จำนวน 4 ฉบับ คือ

1. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (แก้ไขการขายฝาก)

2. ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ.

3. ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.

4. ร่างพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ.

เลิกประชุมเวลา 12.50 นาฬิกา

 วันที่ 26 มกราคม 2541

นายทิวา เงินยวง โฆษกคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง แถลงผลการประชุมว่า ที่ประชุมได้พิจารณากำหนดอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของประธานและกรรมการการเลือกตั้งในบทเฉพาะกาลให้มีอัตราเทียบเท่าตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ รัฐมนตรีช่วยว่าการ ส่วนผลประโยชน์ตอบแทนและสิทธิประโยชน์อื่นได้ให้กรมบัญชีกลางไปจัดทำตัวเลขมาเสนออีกครั้ง

 วันที่ 28 มกราคม 2541

ที่รัฐสภา เวลา 14.05 นาฬิกา มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 20 ปีที่ 2 ครั้งที่ 15 (สมัยประชุมสามัญทั่วไป) โดยมี นายโสภณ เพชรสว่าง รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานการประชุม ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ซึ่งเป็นการพิจารณาต่อจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่แล้ว โดยเริ่มพิจารณาในมาตรา 16 เรียงตามลำดับมาตราจนจบร่าง จากนั้นได้พิจารณามาตรา 15 ทวิ ที่ได้รอการพิจารณาถ้อยคำไว้ และได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป ต่อมาที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. โดยพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนถึงมาตรา 34 เบบัญจ จึงได้มีมติให้รอการ

พิจารณาถ้อยคำในมาตราดังกล่าวไว้ก่อน จากนั้น จึงได้พิจารณาต่อตามลำดับ มาตราจนถึงมาตรา 40 เบญจ แล้วได้สั่ง เลื่อนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว ไปประชุม ต่อในวันพฤหัสบดีที่ 29 มกราคม 2541

เลิกประชุมเวลา 21.20 นาฬิกา

วันที่ 28 มกราคม 2541

นายศุภสิทธิ์ เตชะตานนท์ รอง ประธานคณะกรรมการการเศรษฐกิจ

การกักตุนน้ำตาลทรายทั้งที่กรุงเทพฯ และ ต่างจังหวัด เป็นจำนวนมาก โดยในต่าง จังหวัดพบที่กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และยะลา ซึ่งทางคณะกรรมการฯ ได้ แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดังกล่าวตรวจสอบ และดูแลแล้ว

ส่วนทางด้านน้ำมันพืชและน้ำมัน ปาล์มมีราคาเพิ่มขึ้นนั้น เนื่องจากมีการลัก ลอบส่งออกน้ำมันปาล์มไปต่างประเทศ รองประธานคณะกรรมการฯ ได้ขอร้อง ให้ประชาชนอย่าตื่นตระหนก เพราะประเทศ

สภาผู้แทนราษฎร ได้แถลงผลการตรวจสอบ การกักตุนน้ำตาลทราย ซึ่งเป็นสาเหตุ ที่ทำให้ราคาน้ำตาลทรายสูงขึ้น พบว่ามี

ไทยไม่เคยขาดแคลนน้ำมัน สามารถใช้น้ำมัน ถั่วเหลืองและน้ำมันหมูแทนได้ นอกจากนี้ ทางคณะกรรมการฯ ได้ขอความช่วยเหลือ

เหลือไปยังกระทรวงพาณิชย์ให้กำหนด
โควตาในการส่งออกน้ำมันปาล์มอย่าง
เหมาะสม เพื่อแก้ไขน้ำมันปาล์มที่มีราคา
สูงขึ้น

วันที่ 29 มกราคม 2541

ที่รัฐสภา เวลา 14.15 นาฬิกา มี
การประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 20 ปีที่
2 ครั้งที่ 16 (สมัยประชุมสามัญทั่วไป) โดย
มี นายโสภณ เพชรสว่าง รองประธาน
สภาผู้แทนราษฎร คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่
แทนประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธาน
การประชุม ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระ
ราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ
สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ซึ่งเป็นการ
พิจารณาต่อจากการประชุมสภาผู้แทน
ราษฎรครั้งที่แล้ว โดยได้เริ่มพิจารณาใน
มาตรา 40 ฉ แล้วเรียงตามลำดับมาตรา
จนจบร่าง ทั้งนี้ ได้พิจารณาบททวนในบาง
มาตราที่ได้ออกการพิจารณาไว้ แต่ยังคงให้รอ
การพิจารณาด้อยคำในมาตรา 82 และ
มาตรา 83 ไว้ก่อน จากนั้น ได้สั่งเลื่อนการ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐ-

ธรรมนูญฉบับดังกล่าว ไปประชุมต่อในวัน
ศุกร์ที่ 30 มกราคม 2541

เลิกประชุมเวลา 00.30 นาฬิกา ของ
วันที่ 30 มกราคม 2541

วันที่ 30 มกราคม 2541

ที่รัฐสภา เวลา 09.50 นาฬิกา มี
การประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 7 (สมัยสามัญ
ทั่วไป) โดยมี นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธาน
วุฒิสภา เป็นประธานการประชุม ที่ประชุม
ได้ลงมติในวาระที่ 1 เห็นชอบด้วยกับหลัก
การแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐ
ธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ...
และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณา จำนวน 21 คน โดยมีกำหนดการ
แปรญัตติภายใน 15 วัน จากนั้น ที่ประชุม
ได้พิจารณาเรื่องตามระเบียบวาระ เรื่องที่
เสนอใหม่ คือ ญัตติ เรื่อง ขอเสนอญัตติ
เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ
ศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาวิกฤต
การณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งนาย
จิรายุทธ์ วสุรัตน์ เป็นผู้เสนอ เมื่อผู้เสนอ
ได้แถลงเหตุผลแล้ว ที่ประชุมได้มีมติให้ตั้ง
คณะกรรมการวิสามัญฯ ดังกล่าว จำนวน

22 คน โดยมีกำหนดระยะเวลาการพิจารณา
ศึกษา 360 วัน นับแต่วันที่วุฒิสภามีมติ
มอบหมาย

นอกจากนี้ที่ประชุมได้มีการพิจารณา
เรื่องตามระเบียบวาระ เรื่องที่คณะกรรมการ
ธิการพิจารณาเสร็จแล้ว และได้มีมติเห็น
ชอบด้วยกับรายงานการพิจารณาศึกษาบท
บาทของกองทัพในการพัฒนาความสัมพันธ์
กับกองทัพและรัฐบาลมิตรประเทศ เพื่อ
สนับสนุนมาตรการรักษาความมั่นคงของ
ชาติ ซึ่งคณะกรรมการธิการทหารพิจารณา
เสร็จแล้ว รวมทั้งรายงานผลการพิจารณา
ศึกษาเรื่อง การเตรียมนักกีฬาทีมชาติไทย
เพื่อเข้าแข่งขันในระดับนานาชาติ ซึ่งคณะ
กรรมการธิการการท่องเที่ยวและการกีฬา
พิจารณาเสร็จแล้ว ต่อมา ที่ประชุมได้ลงมติ
ในวาระที่ 1 รับร่างข้อบังคับการประชุม
วุฒิสภา พ.ศ. ... ตามที่คณะกรรมการธิการ
วิสามัญกร่างฯ เสนอมา และมีมติให้ตั้ง
คณะกรรมการวิสามัญพิจารณา จำนวน
21 คน โดยมีกำหนดการแปรญัตติภายใน 7
วัน จากนั้น ที่ประชุมได้มีมติมอบหมายให้
คณะกรรมการธิการการท่องเที่ยวและการกีฬา

พิจารณาศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวโดยใช้การกีฬาตามที่ขอมา โดยมี
กำหนดระยะเวลาการพิจารณาศึกษา 270
วัน นับแต่วันที่วุฒิสภามีมติมอบหมาย
เลิกประชุมเวลา 12.30 นาฬิกา

วันที่ 30 มกราคม 2541

ที่รัฐสภา เวลา 14.20 นาฬิกา มีการ
ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 20 ปีที่ 2
ครั้งที่ 17 (สมัยประชุมสามัญทั่วไป) โดยมี
นายโสภณ เพชรสว่าง รองประธานสภาผู้
แทนราษฎร คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่แทน
ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานการ
ประชุม ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราช-
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ
สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ... ซึ่งเป็นการพิจารณา
ต่อจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่
แล้ว โดยได้พิจารณาบททวนในมาตราที่รอ
การพิจารณาไว้จนเสร็จสิ้น และได้ลงมติเห็น
ชอบในวาระที่ 3 ให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อ
พิจารณาต่อไป

เลิกประชุมเวลา 16.27 นาฬิกา